FUNDAMENTAL AL LUMII CONTEMPORANE

CONSUM ANUAL DE CEREALE PE LOCUITOR

(în kg)

	Consum total	Consum direct (sub formă de produse vegetale)	Consum indirect (sub formă de produse animale)
Țări dezvoltate	**1 000**	**70**	**930**
Țări în curs de dezvoltare	**190**	**150**	**40**

nerii în valoare a unei părți importante din resursele economico-materiale ale planetei ; repercusiunile se răsfrîng, desigur, în primul rînd, asupra popoarelor din țările subdezvoltate dar și asupra tuturor celorlalte popoare, asupra economiei mondiale in ansamblul ei. Menținerea împărțirii lumii în țări industrializate și slab industrializate constituie o barieră în calea participării pe bază de egalitate, precum și în calea angrenării ample, active a tuturor țărilor, în circuitul economic mondial, fiind, astfel, o frînă în amplificarea nestingherită a chiar acestui circuit. Decalajele reprezintă factori de îngustare a pieței mondiale, avînd, ca atare, în ultimă instanță, efecte ce reduc posibilitățile de dezvoltare și a țărilor înaintate economic. Prin urmare, decalajele împiedică dezvoltarea armonioasă a economiei mondiale și expansiunea echilibrată a schimburilor internaționale.

În același timp, determinînd izbitoare discrepanțe între state în ce privește condițiile de progres și viață ale populațiilor, ele generează frustrare, suspiciuni, animozitate, constituind o sursă permanentă de instabilitate și tensiune pe plan politic internațional. Ca atare, lichidarea subdezvoltării, a decalajelor, asigurarea ridicării economico-sociale a tuturor statelor, egalizarea relativă a nivelurilor lor de dezvoltare — cerințe majore ale epocii noastre, componente fundamentale ale edificării unei noi ordini economice internaționale — sînt în interesul direct al tuturor țărilor, al progresului întregii umanități, al cauzei conlucrării între popoare, securității și păcii în lume.

Responsabilitatea esențială pe calea dezvoltării economico-sociale revine însești țărilor rămase în urmă, efortul propriu fiind factorul primordial, hotărîtor — în acest sens, țările respective trebuind să aloce, în mod constant, pentru dezvoltare o parte importantă din venitul lor național. În același timp, un rol de cea mai mare însemnătate pentru accelerarea progresului țărilor subdezvoltate și în curs de dezvoltare are lărgirea colaborării internaționale, bazată pe echitate, pe avantaj reciproc, pe sprijin multilateral. Această colaborare trebuie să ajute țările subdezvoltate să-și făurească o industrie proprie, să-și valorifice superior resursele naturale, să aibă acces la cuceririle științei și tehnicii moderne, să participe activ, în deplină egalitate, la diviziunea internațională a muncii.

Pornind tocmai de la aceste realități și imperative majore, România consideră că este de datoria fiecărei țări să abordeze problemele noii ordini economice și politice internaționale cu toată responsabilitatea, să acționeze energic pentru soluționarea lor, răspunzînd intereselor vitale ale tuturor popoarelor, cauzei progresului, păcii și colaborării internaționale.

Apreciind că subdezvoltarea reprezintă o problemă fundamentală a contemporaneității, pentru a cărei lichidare se impun măsuri urgente și energice, România și-a expus pe larg — în documentul prezentat la cea de-a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U., din toamna anului trecut — punctul său de vedere în privința noii ordini economice internaționale. Exigențele înfăptuirii acesteia, obiectivele și direcțiile în care România este hotărîtă să acționeze au fost, recent, reafirmate de către președintele Nicolae Ceaușescu la tribuna Marii Adunări Naționale, concepția partidului și statului nostru în acest domeniu bucurîndu-se de adeziunea deplină a întregului popor, de o largă apreciere internațională.

În conformitate cu tendințele politice, economice și sociale ale evoluției lumii contemporane, România, ca țară socialistă și, totodată, ca țară în curs de dezvoltare — situîndu-se ferm de partea țărilor care luptă pentru lichidarea subdezvoltării, precum și a vechilor relații care au generat-o — va acționa în continuare, și în mod perseverent, pentru instaurarea în viața internațională a unei noi ordini economice și politice, care să permită dezvoltarea nestînjenită a raporturilor economice internaționale, pe baze echitabile și pe deplin democratice, să asigure participarea activă și în condiții de avantaj reciproc a tuturor statelor la circuitul economic mondial. Acționînd astfel, corespunzător intereselor propriului progres economic, cît și ale dezvoltării colaborării internaționale, partidul și statul nostru își aduc o prețioasă contribuție la stimularea cursului spre destindere și securitate, la consolidarea păcii în lume.

Grupaj realizat de
Ilie Olteanu

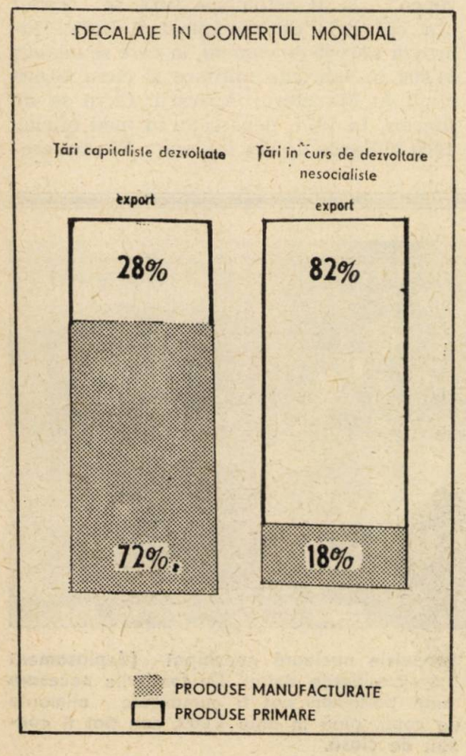

DECALAJE SOCIALE

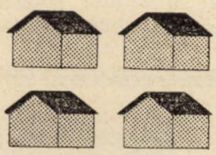

Între 1970 și 2000, necesarul de locuințe noi în țările în curs de dezvoltare se ridică la 1 miliard, din care aproape 700 milioane pentru sporul de populație.

Număr de medici la 100 000 locuitori

Țări dezvoltate	**între 150—250**
În peste 80 țări în curs de dezvoltare	**sub 60**

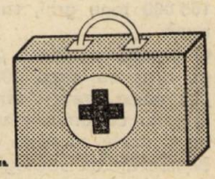

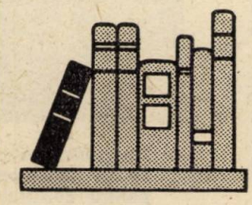

Numărul analfabeților în vîrstă de peste 15 ani

	1960	1970
Total mondial	**735 mil.**	**783 mil.**
din care :		
În țările în curs de dezvoltare	**701 mil.**	**756 mil.**

Cursa înarmărilor – această uriașă și inumană frustrare a umanității

Savanții au calculat că, în ultimii 5 500 de ani, în lume au avut loc peste 14 500 de războaie, în care au pierit, în total, cam tot atîția oameni cîți trăiesc în prezent pe planeta noastră. Pentru a ilustra colosala risipă de bunuri materiale, s-a stabilit, cu aproximație, că fondurile cheltuite pentru ducerea acestor războaie distrugătoare echivalează cu valoarea unui cerc de aur de lungimea Ecuatorului, lat de 161 metri și cu o grosime de 10 metri.

Imaginea — dacă nu s-ar întemeia pe datele științei — ar părea de domeniul absurdului. Instrumentele științei moderne ne-ar permite să prefigurăm cît de înalt ar fi fost gradul de civilizație pe planeta noastră și cît de mult ar fi avut de cîștigat umanitatea, dacă aceste valori materiale și umane ar fi fost canalizate exclusiv în scopuri pașnice, în direcția progresului și prosperității popoarelor.

Cu toate acestea, risipa de resurse materiale și de energie umană în scopul creării unor mijloace de distrugere din ce în ce mai numeroase și din ce în ce mai sofisticate continuă, în anii noștri, într-un ritm nemaiîntîlnit în istoria umanității.

În 1945, bugetul militar global era de 50 miliarde dolari. După 15 ani, el s-a dublat, după 23 de ani s-a triplat, iar, în 1975, era de 6 ori mai mare decît în 1945. În anii 1960—1970, s-au irosit pentru înarmări, pe baza datelor O.N.U., 1900 miliarde dolari. În etapa 1970—1980, dacă se menține ritmul actual de creștere, înarmările vor înghiți fonduri de 4 000 miliarde dolari, mai mult decît dublu față de deceniul anterior. Dacă în etapele anterioare din secolul nostru ponderea cheltuielilor militare în PNT (produsul național total) era de 3—3,5 la sută, în anii 1950—1975, ea a oscilat în jurul cifrei de 7 la sută. De pildă, S.U.A. cheltuie pe locuitor pentru înarmare, în actualul exercițiu financiar, circa 430 dolari, iar alte țări, deși nu ating în cifre absolute bugetul militar al S.U.A., au acest indice cu mult mai ridicat. Există țări, de regulă situate în zone de conflict, în cazul cărora bugetul militar deține peste 30 la sută din bugetul național, iar la altele chiar peste 40 la sută. Potrivit estimărilor pe 1975/1976 din Military Ballance, editată de Institutul de Studii Strategice din Londra, achizițiile de armament ale țărilor din Orientul Mijlociu au determinat o creștere fără precedent a cheltuielilor lor militare, care au ajuns în medie la 12,4 la sută din produsul lor național total.

Oameni politici, economiști, experți militari, sociologi, reprezentanți ai celor mai largi pături ale opiniei publice sînt de acord asupra unui lucru esențial : pe lîngă pericolele incomensurabile pe care cursa înarmărilor și uriașele arsenale militare acumulate, în special cele nucleare, le generează pentru securitatea tuturor popoarelor, pentru însăși existența civilizației, uriașa risipă de mijloace materiale și financiare, de energie și inteligență umană constituie un puternic factor de frînare a eforturilor de progres și bunăstare ale tuturor națiunilor, în primul rînd ale țărilor în curs de dezvoltare, o enormă frustrare a popoarelor în năzuințele lor spre o viață mai prosperă, spre o lume mai bună și mai dreaptă.

În Expunerea magistrală rostită la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale, făcînd o profundă analiză a proceselor și fenomenelor din viața internațională, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia faptul că, deși în ultimii ani s-au purtat discuții îndelungate și s-au adoptat numeroase rezoluții cu privire la dezarmare, cursa înarmărilor nu numai că nu a fost încetinită, dar a căpătat proporții fără precedent, cheltuielile militare devenind o povară tot mai greu de suportat pentru toate statele și popoarele.

Justețea acestei aprecieri și, în consecință, interesul vital al tuturor popoarelor în dezamorsarea și reducerea cursei înarmărilor sînt puse în lumină de o multitudine de date statistice.

Astfel, bugetul militar al S.U.A., pe exercițiul financiar în curs, a fost stabilit la 92,8 miliarde dolari, din care 9,8 miliarde pentru perfecționarea armamentului nuclear. S.U.A. au amplasate, în prezent, în Europa, pe baza datelor oficiale, 7 000 de arme nucleare tactice. «Dacă aceste arme ar fi retrase — se precizează într-un studiu intitulat „US Nuclear Weapons in Europe", elaborat sub egida fundației „Brookings Institutions" — am putea economisi, anual, 614 milioane dolari, bani care sînt extrem de necesari pe plan intern în S.U.A.». Pornind de la studiul menționat, cunoscutul profesor american Seymour Melman (Universitatea Columbia) a calculat că acești 614 milioane de dolari — care reprezintă o cotă foarte mică din cheltuielile militare americane — ar permite rezolvarea următoarelor obiective interne ale S.U.A. : să se renunțe la toate reducerile din bugetul pentru asistență publică al Ministerului Sănătății, Educației și Bunăstării (567 milioane dolari) ; să se construiască 1 285 noi apartamente la New York (45 milioane dolari) ; să se asigure funcționarea Bibliotecii publice din New York, confruntată cu dificultăți financiare (900 000 dolari) ; să se construiască 66 de case de locuit cu preț redus (cost — un milion dolari). Conform datelor SIPRI, în anul 1974, R.F.G. a cheltuit pentru înarmări circa 36 miliarde mărci. Dinamica fondurilor pentru achiziții de armamente ale R.F.G. a fost următoarea, potrivit datelor ziarului „Financial Times" : 1955—1965 — 27 miliarde de mărci pentru achiziții pe piața internă și 21 miliarde pentru importul de armament ; 1965—1975 — 51 miliarde mărci pentru achizițiile interne și 16 miliarde pentru importuri de arme.

Într-un articol apărut în revista „l'Europeo", la 31 octombrie 1975, se arată : „În industria de armament a Italiei lucrează 100 000 de oameni, la care se adaugă 51 000 în fabricile militare și circa 30 000 civili în Ministerul Apărării. Cifra sa de afaceri, în 1974, depășește, în mod oficial, 1000 miliarde de lire italiene". Efortul eco-

Cît costă înarmarea

- **În 1975, în fiecare din cele 8 760 ore ale anului, s-au irosit pentru înarmări circa 34,250 milioane dolari, echivalentul a 165 000 tone grîu, sau 12 000 tone carne, sau 195 000 tone porumb.**
- **O bombă nucleară „mică" (adică suficientă pentru a distruge un oraș cu circa 100 000 locuitori) costă circa 300 000 dolari. „La acest preț – afirma un expert — există toate șansele ca negoțul cu arme atomice să devină, într-o zi, la fel de curent ca și acela cu arme convenționale".**
- **Bombardierul strategic american „B-1" va costa la producția de serie, în faza inițială, 84 de milioane de dolari bucata. Un bombardier strategic costă cît o mare întreprindere (exemplu – o uzină modernă de cauciuc sintetic) sau cît 30 de clădiri mari de școală sau cît două mari spitale complet utilate.**
- **F-18 – avion ușor de luptă bireactor construit de firma McDonnell-Douglas (1,5 Mach, altitudine — 13,5 km, rază — 720 km) costă 5,6 milioane dolari exemplarul. Alte avioane moderne, de vînătoare, supersonice, ajung pînă la 20 milioane dolari exemplarul. Prețul mediu al unui avion de vînătoare este egal cu cel al 170 000 tone porumb sau 50 000 tone zahăr.**
- **Un crucișător cu propulsie nucleară costă 1,2 miliarde de dolari.**

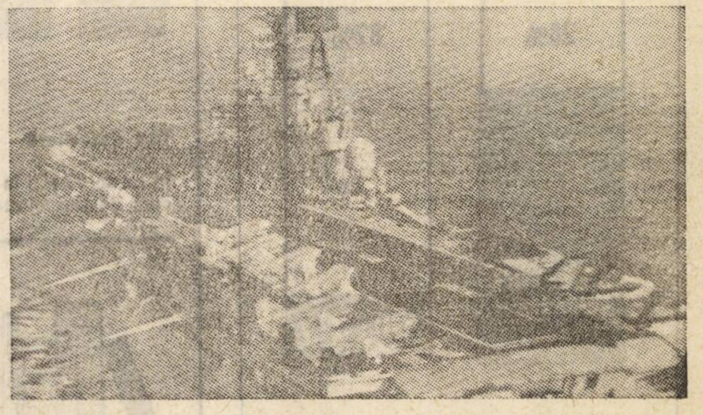

- **Un portavion cu propulsie nucleară neechipat (deplasament 90 000 tone) costă 1,6—2 miliarde dolari. Cu fondurile necesare pentru construirea unui portavion pot fi cumpărate alimente pentru 2 milioane de copii, pînă în anul 2 000, sau pot fi construite 3 000–4 000 săli de clasă.**

nomic pe care îl presupun cheltuielile militare ale Italiei (în 1974, conform datelor SIPRI, acestea au fost de 2 675 miliarde lire italiene) este prezentat într-un articol semnat de Enzo Passanisi, în „Corriere della Serra" (iulie 1975), în care se menționează, între altele : întreținerea unui soldat costă bugetul italian, anual, 1,2 milioane lire ; prețul unui tanc modern depășește 500 milioane lire ; un tun antiaerian ultramodern — 1,5 miliarde lire.

„Cheltuielile militare ale Franței, în 1976 — scrie ziarul «Financial Times», în numărul său din 2 decembrie 1975 — vor fi de 50 miliarde franci, din care o treime vor reprezenta cheltuieli în domeniul armelor nucleare. Cheltuielile militare ale Franței au reprezentat, în 1975, 17 la sută din buget și se intenționează majorarea acestei proporții la 20 la sută".

Și asemenea statistici ar putea fi continuate, indicînd o creștere continuă a cheltuielilor militare, a fondurilor risipite pentru fabricarea și perfecționarea de armament. Referindu-se la creșterea cheltuielilor militare ale NATO (de la 93,3 miliarde dolari în 1953, la 121,3 miliarde dolari în 1973, conform datelor SIPRI), generalul William C. Leonard, președintele Agenției militare pentru standardizare a Pactului nord-atlantic, recunoștea că „echiparea și instruirea forțelor militare au devenit mai complexe și, evident, mai scumpe" („NATO Review", nr. 4, 1975). Numeroși experți ai NATO recunosc faptul că, prin alocarea unor fonduri tot mai mari pentru înarmări, sînt sustrase fonduri uriașe din bugetele civile. Astfel, într-un studiu intitulat „Artileria de divizie în anii 1975—1980", apărut în „Millitary Review", în 1975, expertul Peter Ossorio subliniază costul ridicat al înarmărilor, arătînd că „societățile occidentale vor trebui să includă în ecuația lor economică termenii «tunuri» sau «unt»".

Cursa înarmărilor sustrage din sfera economică un uriaș potențial uman și științific. Aproximativ 40 la sută din fondurile de cercetare, pe plan mondial, sînt canalizate în scopuri distructive.

După cum precizează ediția 1975 a anuarului SIPRI, „în etapa actuală, în întreaga lume, circa 400 000 de oameni de știință și cercetători, susținuți cu fonduri de 20—25 miliarde dolari anual, sînt angajați în cercetări și perfecționări cu caracter militar, perpetuînd procesul înarmărilor". Și aceasta, în condițiile în care, potrivit studiilor efectuate, țările care au, în prezent, nivelul de dezvoltare cel mai scăzut, pentru a se putea înscrie cu adevărat pe orbita dezvoltării, au nevoie, pînă la finele actualului deceniu, de circa 900 000 tehnicieni și 600 000 ingineri și cercetători.

Forțele armate și personalul antrenat în angrenajul militar se ridică pe glob la circa 50 milioane de oameni, adică 4 la sută din populația activă a lumii ; respectiv, fiecare al 25-lea locuitor apt de muncă și cu calificare corespunzătoare își dedică munca pregătirilor militare.

O caracteristică a cursei moderne a înarmărilor este caracterul ei global.

Dacă cursa înarmărilor este propulsată puternic de statele mari, industrializate, și alimentată masiv de blocurile militare (care dețineau, în 1974, circa 80 la sută din totalul cheltuielilor militare mondiale), ea a antrenat, pentru motive specifice, și țările nealiniate, în curs de dezvoltare. După cum rezultă din dezbaterile de la O.N.U., din datele statistice, din declarațiile oficiale ale acestor țări, ele sînt nevoite, în condiții regionale specifice, în zone de conflict sau încordare, ori ca urmare a persistenței în viața internațională a politicii de forță, presiuni și dictat, să adopte programe și măsuri de înarmare pentru apărarea independenței și suveranității, a integrității teritoriale, a resurselor și bogățiilor lor naționale. Și aceasta, cu un preț extrem de ridicat, ținînd seama de resursele lor materiale, umane și financiare limitate, de dependența, totală sau parțială, de importurile de armament — la prețuri foarte ridicate — din statele industrializate.

În 1964, cheltuielile făcute pentru înarmare de țările în curs de dezvoltare reprezentau doar 5,4 la sută din totalul mondial. Zece ani mai tîrziu, în 1974, procentul era de 10,8 la sută.

Pentru a ilustra comparativ proporțiile cheltuielilor militare globale, experții SIPRI precizează că, în ordinea de mărime, ele sînt de 20—25 ori mai mari decît alocațiile cu titlu de asistență pentru țările în curs de dezvoltare.

Programul de dezvoltare al O.N.U. prevede ca statele dezvoltate să aloce 1 la sută din produsul lor național total pentru ajutorarea țărilor slab dezvoltate. Această asistență a atins, în 1974, 11,3 miliarde dolari, dar cota acordată de statele industrializate este mult mai mică, deoarece țările exportatoare de petrol, aparținînd lumii a treia, au furnizat 7,5 miliarde.

Concluzia generală care se desprinde din evoluția cursei înarmărilor, din uriașa risipă de bunuri și mijloace pe care ea o implică, a fost formulată cu claritate de președintele țării noastre, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, care arăta : **„Față de această situație, România consideră că cea mai înaltă răspundere și îndatorire a guvernelor, a statelor, a oamenilor politici față de propriile lor popoare, față de cauza civilizației și progresului este oprirea cursei înarmărilor".**

Cu fermitate și consecvență, România și-a adus o contribuție dintre cele mai valoroase pe plan internațional la eforturile pentru oprirea cursei înarmărilor și reducerea cheltuielilor militare, pentru înfăptuirea dezarmării. Stau mărturie, numai în ultimii ani, înscrierea, la inițiativa României, a problemei cursei înarmărilor pe agenda Adunării Generale a O.N.U. și elaborarea primului raport sub egida Națiunilor Unite privind amploarea și consecințele multiple — economice, sociale și politice — ale goanei înarmărilor ; avansarea programului de oprire a cursei înarmărilor și înfăptuire a dezarmării, conținut în documentele Congresului al XI-lea ; prezentarea, la 5 noiembrie 1975, la Națiunile Unite, a documentului privind problemele dezarmării, care conține, între altele, propuneri concrete referitoare la reducerea bugetelor militare.

După cum se știe, acest document preconizează, în esență :

— stabilirea unui program concret de reducere treptată, în etape, a bugetelor, începîndu-se cu cele ale țărilor mari, puternic înarmate.

— în acest program, ar urma să fie cuprinse : criteriile și proporțiile de reducere pe etape a fondurilor alocate înarmărilor și să se precizeze durata fiecărei etape ; reducerea fondurilor bugetare destinate cercetării-dezvoltării cu scopuri militare ; garanția că măsurile de înghețare și reducere a bugetelor militare vor fi efective și ireversibile, asigurînd orientarea spre obiective pașnice a resurselor astfel eliberate.

— România consideră că, pentru început, trebuie să fie reduse cu cel puțin 10 la sută bugetele militare ale tuturor statelor, luînd ca bază volumul cheltuielilor din 1975 și să fie transferate, fără condiții, mijloacele astfel economisite la dispoziția unui fond de dezvoltare al O.N.U., care ar urma să fie creat pentru sprijinirea țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic, cu prioritate a celor care au venit național pe cap de locuitor sub 200 dolari.

Este vorba, așadar, de un program cuprinzător de acțiune, de măsuri concrete, pe deplin realiste — deci realizabile — supuse de țara noastră atenției statelor și guvernelor, opiniei publice, a căror înfăptuire ar deschide perspectiva luminoasă a dirijării resurselor colosale, folosite azi în scopul creării unor mijloace de distrugere, spre rezolvarea unor probleme cardinale ale omenirii contemporane — lichidarea subdezvoltării, a decalajelor între nivelurile economice ale statelor lumii, în interesul tuturor popoarelor, al păcii, progresului și civilizației tuturor națiunilor.

Nicolae Chilie

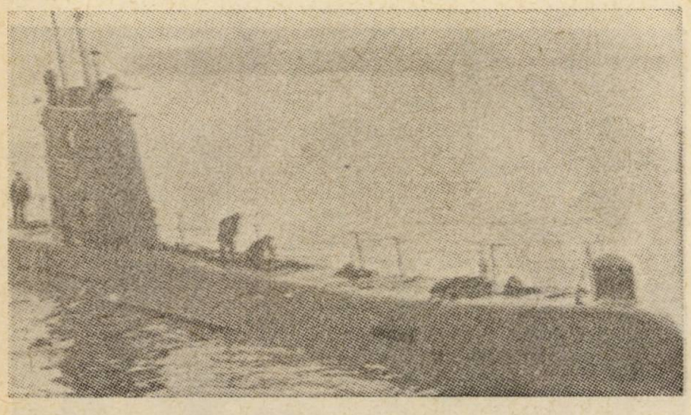

- **Un submarin obișnuit costă cit 55 000 tone de carne.**
- **Un vas portavion cu propulsie nucleară, echipat complet, inclusiv avioanele de luptă, costă circa 8 miliarde dolari.**
- **O rachetă tip „Atlas" echivalează cu costul unei clădiri de 30 de etaje.**
- **S.U.A. au alocat, pentru punerea la punct a unui obuz de artilerie ghidat prin laser, circa 2 miliarde dolari.**
- **O pușcă costă cit două pluguri.**
- **Un tanc „clasic" costă cit o școală. Noile tipuri de tancuri construite în țările N.A.T.O., dotate cu radiolocatoare, tunuri AA și echipament electronic complex ating prețuri de trei ori mai mari.**
- **O torpilă costă cit cinci case.**
- **Dacă pentru educarea fiecăruia din cei peste un miliard de tineri de vîrstă școlară de pe glob statele alocă, în medie, anual, 100 de dolari, pentru un tînăr îmbrăcat în uniformă militară suma cheltuită, în aceeași perioadă, este de 78 de ori mai mare ; respectiv 7 800 dolari.**
- **Obuzierul italian 104/14 (firma Oto-Melara din Spezia) costă 60 milioane lire italiene exemplarul.**
- **Racheta navală italiană „Otomat" costă 120 milioane lire bucata.**
- **N.A.T.O. editează 75 de publicații (Allied Publications) al căror cost se ridică, anual, la mai multe milioane de dolari.**
- **Bugetul anual al Pentagonului este de 10 000 mai mare decît bugetul Agenției pentru Controlul Armamentelor și Dezarmare (ACDA) a S.U.A.**

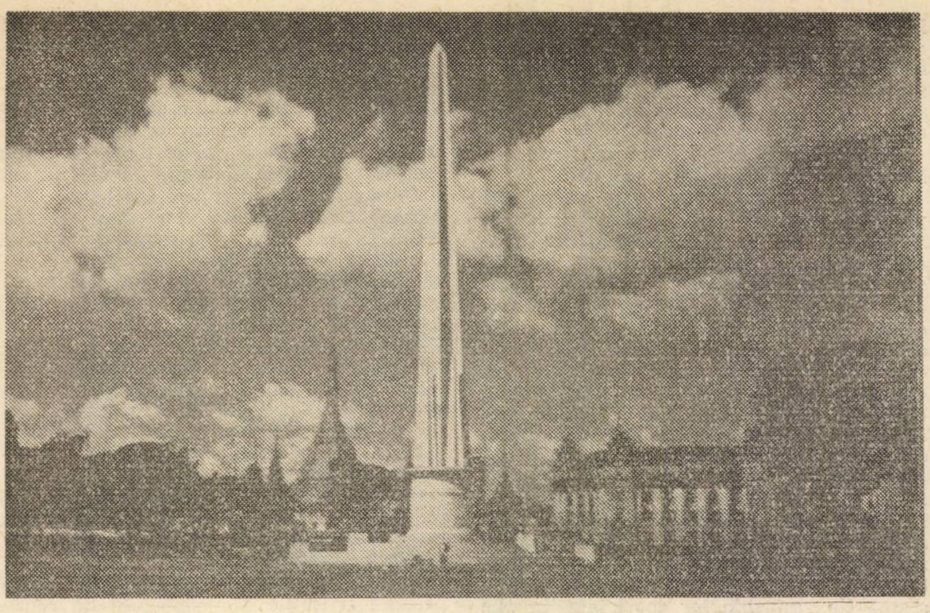

În centrul orșului, un simbol grăitor : Monumentul Independenței

Pagoda Shwa Dagon — un vast tezaur de artă și cultură

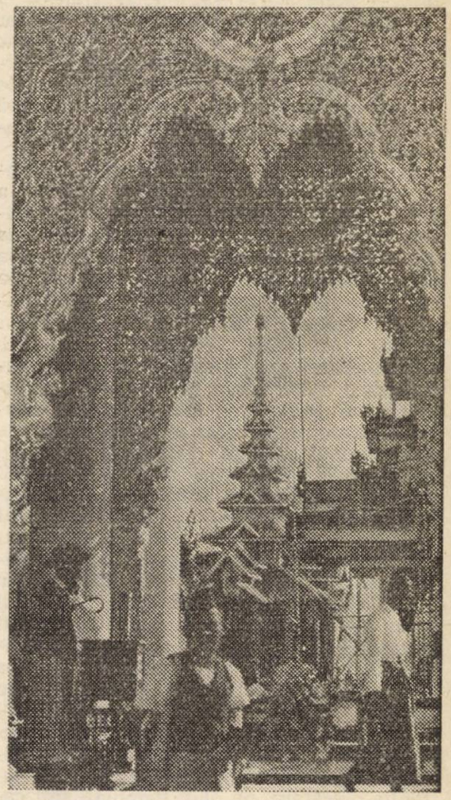

REPORTAJ PE GLOB

RANGOON

N. St. Merișanu

La jumătatea drumului dintre India și Tailanda se află un pămînt asiatic mai puțin cunoscut, dar încîntător prin comorile sale de artă și civilizație străveche : Birmania.

La jumătatea litoralului prin care Birmania se deschide Golfului Bengal se află capitala țării — Rangoon. O veche povestire birmană, referindu-se la locurile actualei capitale, vorbește despre existența, aici, din timpuri străvechi, a unui măreț palat cu turlele de aur strălucind sub razele soarelui și vestindu-și prezența de departe, prin clinchetul clopoțeilor mișcați de adierea brizei bătînd dinspre delta fluviului Irrawaddy. Pe celălalt mal al fluviului — căruia, azi, i se spune Rangoon — exista bogatul oraș-grădină, numit Syriam, locul unde — grăiește legenda — pentru prima oară, a apărut curcubeul.

Cu cîteva minute înainte de aterizarea pe aeroportul Mingaladon din Rangoon, atunci cînd avionul încă se mai găsește deasupra golfului Martaban, observi cum legenda devine realitate : imensa priveliște verde, cuprinsă între șiruri de munți și valurile învolburate ale oceanului, brăzdată de fluvii șerpuitoare, poartă deasupra sa, ca o coroană, curcubeul. Din mijlocul acestui oraș-grădină, renume ce-l merită pe deplin Rangoonul, se ridică spre bolta albastră a cerului impunătoarea turlă de aur, strălucind în soare, a celei mai vechi și grandioase pagode din lume — Shwa Dagon. Restul orașului pare cufundat într-un ocean de verdeață și flori...

Shwa Dagon

Situată pe colina Singattura, care încheie lanțul munților Pegu, ce se întinde spre centrul țării, pagoda Shwa Dagon — vizibilă din orice colț al orașului — este compusă dintr-o platformă — înaltă de 50 metri și cu circumferința de aproape 1 000 metri — o turlă de 120 metri, acoperită cu 25 tone aur masiv și 100 tone argint, precum și alte 300 de turle mai mici, de asemenea aurite, situate în jurul turlei centrale. Am pătruns în construcția centrală urcînd scările monumentale ce duc pe platformă ; abia aici am descoperit existența celor trei ascensoare... Într-o atmosferă de meditație și contemplare, subliniată de lovituri periodice de gong, o mulțime de credincioși se adună, încă din zori, pentru a-și manifesta fidelitatea față de Buda, reprezentat în nenumăratele statui de pe platformă. Un uriaș efort fizic și intelectual a fost investit în această capodoperă a civilizației budiste. Primele lucrări, așa cum au demonstrat cercetările arheologice, au fost efectuate cu peste 2 500 de ani în urmă, iar turla centrală, așa cum este astăzi, a fost realizată în secolul al XV-lea. O imensă statuie a lui Buda, acoperită de opt mii de plăcuțe de aur și 5 500 de diamante și alte pietre prețioase, a fost construită în 1900.

Construcția lăcașului, statuile și toate celelalte obiecte existente în pagoda de aur constituie, laolaltă, un vast tezaur de artă și cultură, iar fiecare în parte are o valoare inestimabilă și o istorie proprie. Astfel, marele clopot, cîntărind 25 de tone și datînd din sec. al VIII-lea, a fost luat, cîndva, ca „trofeu de război" de către armatele britanice. Întîmplarea a făcut, însă, ca el să se scufunde în apele fluviului Rangoon cînd era îmbarcat pe

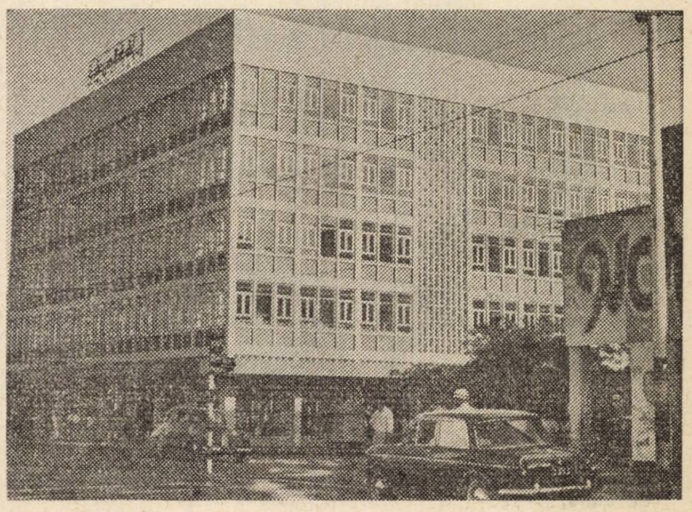

Alături de bazareie tipic asiatice s-au construit, în ultimele decenii, numeroasc edificii moderne

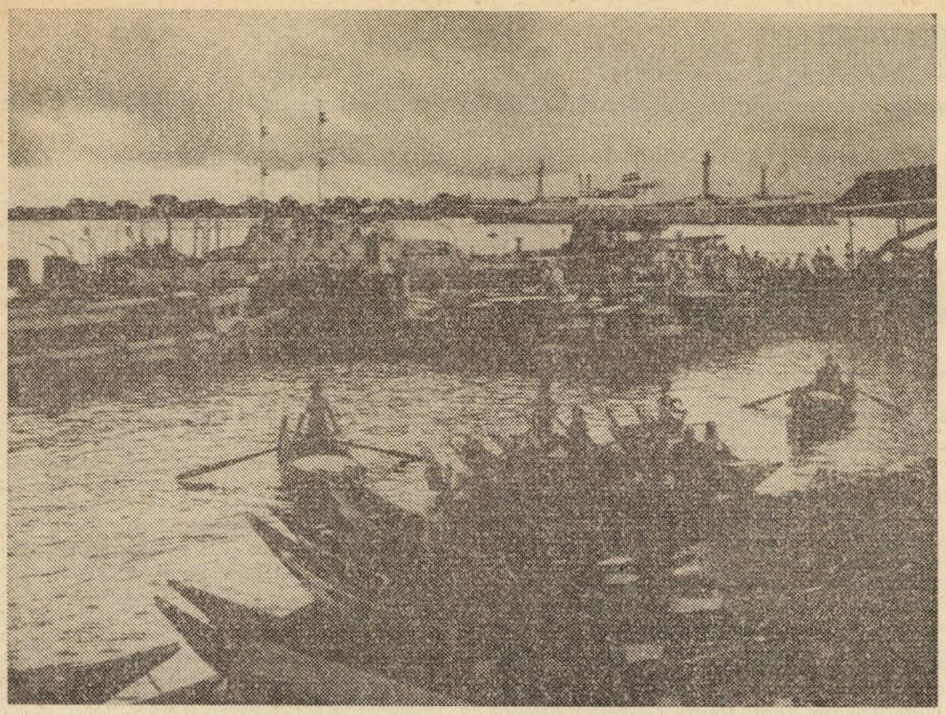

Rangoonul este astăzi un important centru al transportului fluvial și port maritim

vas. Orice încercare de a fi scos s-a dovedit zadarnică. Atunci, autoritățile britanice „l-au cedat" părții birmane, cu condiția ca clopotul să fie imediat readus în incinta pagodei. Strănepoții faimoșilor constructori nu s-au dezmințit, ei reușind, cu ajutorul lemnelor de bambus pe care le-au legat de clopot, să-l ridice la suprafața apei și, apoi, să-l scoată la mal.

De o mare valoare artistică și istorică sînt și celelalte pagode situate în diverse colțuri ale Rangoonului : Botataung, Sule sau Kaba Aye. Aceasta din urmă, construită în 1956, este înălțată pentru a proslăvi, așa cum spune și numele său, pacea între popoare.

„Sfîrșitul strădaniilor"

In general, arhitectura capitalei birmane prezintă o inedită îmbinare a stilului tradițional, avînd ca origine construcțiile budiste avîntate spre cer, cu stilul modern, funcțional. Trecerea de la unul la altul se realizează, însă, treptat, fără stridențe sau extravaganțe. Așa se explică faptul că formele geometrice rotunde predomină, regăsindu-se, infinit repetate, ca într-o operă de mare maestru, în coroanele masive ale copacilor tropicali, în literele-cercuri ale inscripțiilor de pe diversele edificii, sau în bolțile umbrelelor viu colorate ale trecătorilor. La desăvîrșirea acestei imagini citadine plăcute contribuie și arterele circulare din cartierele centrale, dispuse după un plan riguros, cu străzi simetrice și curate.

La atmosfera ospitalieră a orașului își dau concursul buna dispoziție și prietenia gazdelor. Impresionează pitorescul îmbrăcămintii localnicilor – al acelor „longyi" (fuste) și „eingyi" (bluze) purtate atît de femei, cît și de bărbați – ca și originalitatea expunerii pe străzi, direct pe trotuare, a mărfurilor celor mai diverse : fructe, legume, veșminte, cărți. Prăvălioare, mici tarabe și tejghele apar la tot pasul, oferind sucuri de fructe sau pește prăjit, țigări sau cămăși. O mare parte din viața locuitorilor orașului pare, de altfel, să se desfășoare în plină stradă. Spectacolul cotidian al străzii îl formează nu numai negustorii de mărunțișuri, ci și femeile îmbăindu-și copiii sau spălînd rufăria pe trotuar, artiști pictînd dalele aceluiași trotuar sau modelînd delicate figurine din lemn, bronz, argint, oameni în plimbare sau în adîncă meditație. O ușoară adiere a vîntului presară, peste toată această diversitate de zgomote și mișcări, sunetul pur al clopoțeilor pagodelor.

Vînzătoare ambulante de fructe

In limba birmană, Rangoon înseamnă „sfîrșitul strădaniilor". Orașul atestat, încă din secolul al VI-lea î.e.n., își datorează denumirea regelui Alompra care l-a și transformat, în urmă cu două secole, în capitală a țării.

Locuitorii săi cred, însă, că Rangoonul și-a îndreptățit numele abia prin dobîndirea independenței naționale în ianuarie 1948. În decursul istoriei sale, capitala birmană a fost scena a numeroase lupte duse împotriva colonialiștilor și ocupanților străini olandezi, portughezi, englezi sau japonezi.

În centrul orașului, ca simbol al victoriei dobîndite de poporul birman în lupta grea și plină de eroism, stă mărturie impunătorul Monument al Independenței.

Un frumos parc al orașului poartă numele eroului național, Aung Sen, organizatorul răscoalei populare din 1945. Ca omagiu adus acestui viteaz general și altor zece tovarăși ai săi, a fost construit, sub un acoperiș simplu, din lemn, un mausoleu de marmură. Înfăptuirile poporului birman dau viață testamentului lui Aung Sen care arăta că, pentru consolidarea independenței politice, este necesară o economie trainică, bazată pe o industrie proprie în stare să prelucreze materiile prime de care dispune Birmania.

Ritmul contemporan

Actualele planuri de dezvoltare economică ale țării au ca prim obiectiv tocmai explorarea și exploatarea bogatelor zăcăminte de metale feroase, neferoase și prețioase, a imensului potențial agro-zootehnic, forestier și piscicol. Desigur, în acest context, un loc deosebit de important îi revine capitalei, a cărei activitate economică cunoaște o creștere permanentă și în cadrul căreia industria are o pondere tot mai mare.

Trecînd prin cartierele Rangoonului te convingi că alături de templele și clădirile ridicate în trecut, alături de bazarele tipic asiatice și casele pe piloni, s-au construit, în ultimele decenii, numeroase edificii moderne, obiective industriale, așezăminte de cultură și asistență socială, noi monumente și locuințe.

Dacă, pînă nu de mult, se spunea despre birmani că erau ingenioși constructori de bărci și îndemînatici mînuitori ai acestora pe rîurile interne, fără însă a se încumeta să străbată mările și oceanele, în prezent, ei au dovedit că pot face vase mari și conduce cu succes o importantă flotă comercială maritimă.

Rangoonul, situat pe malul rîului ce-i poartă numele și pe țărmurile Mării Andaman, este astăzi un important centru al transportului fluvial și port maritim. În ultimii ani, datorită nevoilor crescînde de asigurare operativă a unor servicii, s-au extins atît gara fluvială cît și portul. Acestea găzduiesc, zilnic, numeroase vase, care vin sau pleacă, încărcate cu mărfuri de export, cum ar fi orezul, minereurile, cheresteaua, cauciucul, bumbacul, fructe, condimente, produse artizanale etc., sau cu cele de import, necesare economiei birmane, ca utilaje, mașini, cărbune, textile.

Totodată, Rangoonul este cel mai mare centru al transporturilor feroviare și rutiere.

În cartierele mărginașe ale orașului se dezvoltă o vie activitate industrială. De altfel, prin tradiție birmană, industria a fost amplasată în suburbii. Dacă, în trecut, la periferia capitalei existau numai cîteva fabrici mai importante, și acestea, în primul rînd, aparținînd industriei alimentare, textile, a prelucrării lemnului, astăzi, pot fi vizitate, aici, mari șantiere navale, uzine, ateliere mecanice, fabrici noi de cele mai diverse profiluri. Mi s-a părut simbolic pentru coordonatele dezvoltării capitalei birmane, atunci cînd, străbătînd suburbia unde este situată o rafinărie de petrol, am aflat că aceasta a fost vatra orașului vechi, menționat în „Legenda curcubeului" – Syriam.

Ca orice capitală, Rangoonul este cel mai mare centru administrativ, cultural și social al țării. Aici sînt situate principalele instituții, așezămintele cultural-artistice, științifice, sociale, economice, sportive etc. Pe fondul unei bogate tradiții originale, o continuă dezvoltare a cunoscut, în anii din urmă, viața culturală a marelui oraș. Desigur, s-a acordat o mai mare atenție extinderii rețelei de școli, colegii și institute de învățămînt superior. Totodată, au fost încurajate activitățile menite să ducă mai departe milenara moștenire culturală, obiceiurile și legendele pline de învățăminte și spirit artistic creator.

Încărcat de vestigii și monumente, de străvechi legende, Rangoonul se dezvoltă azi pe coordonatele unei mari metropole moderne, reușind o admirabilă simbioză între vechi și nou.

U. R. S. S.

„Inima energetică" de la Kursk

Corespondență de la Mihai Coruț

Renumită îndeosebi pentru zăcămintele extrem de bogate în fier din zona anomaliei magnetice și pentru industriile legate de acestea, regiunea Kursk (partea centrală europeană a U.R.S.S.) și-a făcut o intrare spectaculoasă într-o ramură de vîrf a progresului tehnico-științific : energetica nucleară. Aici, pe un platou vast din vecinătatea rîului Seim, a fost amplasată și a prins contur una din cele mai mari centrale atomoelectrice construite pînă acum în U.R.S.S. Primul ei „energobloc" — un complex format din reactor, turbine, instalații aferente — se află la startul producției. Puterea lui nominală : 1 milion kW. În săptămînile următoare, după terminarea probelor de exploatare industrială, el va fi conectat la sistemul energetic central al țării. Treptat, pînă la finele celui de al zecilea cincinal (1976—1980), vor fi puse în funcțiune alte trei agregate similare, astfel încît centrala nuclearoelectrică de la Kursk va atinge 4 000 000 kW putere instalată, devenind, după cum afirmă specialiștii sovietici, cea mai puternică unitate de acest gen din Europa.

„O dată cu încheierea anului 1975, punem punct și primei etape de construcție a centralei, care a fost și cea mai dificilă" — îmi spune inginerul Valeri Saakian, șeful complexului de lucrări, în timp ce parcurgem diverse puncte ale șantierului de montaj. Tînărul specialist, originar din Armenia Sovietică, se află la conducerea șantierului încă de la începerea lucrărilor, în urmă cu cinci ani. La posturile lor se află și cei aproape 9 000 de constructori și montori, din care mai mult de jumătate n-au depășit încă vîrsta comsomolistă. Ei au înălțat, în acest răstimp, clădiri diverse și au executat amenajări specifice centralelor nuclearoelectrice, care permit extinderea ulterioară a unității la nivelul capacității proiectate. În sala mare a mașinilor, de exemplu — un paralelipiped uriaș, lung de 200 m, lat de aproape 40 și înalt cît o clădire cu 8 etaje — unde au fost montate primele două turbine de cîte 500 MW fiecare, mai este loc pentru instalarea altor șase agregate de aceeași putere. La fel, în „edificiile" de formă cilindrică, cu ziduri din beton, groase de cîțiva metri, este rezervat spațiu pentru o suită de reactoare, care sînt, de fapt, inima centralei atomoelectrice. Ajungînd în acest punct, conducătorul lucrărilor centralei ține să precizeze cîteva elemente de noutate prezente la gigantul atomic de la Kursk. Este vorba de dotarea centralei cu reactoare de un nou tip, cu canale, experimentate cu succes la centrala atomoelectrică de la Leningrad, unde funcționează agregate care totalizează o putere de 2 milioane kW. Aceste reactoare, utilizate în premieră în practica mondială, sînt prevăzute cu instalații speciale de tip cointern, automatizate pentru alimentarea continuă cu combustibil nuclear. Pe măsura cerințelor, ele împrospătează seturile de combustibil, pregătindu-le pentru întrebuințare. În acest fel, reactoarele nu mai trebuie oprite pentru reîncărcare, cum se întîmplă cu alte tipuri, se asigură o funcționare neîntreruptă a acestora, și o sporire sensibilă a eficienței economice. Se utilizează, de asemenea, tehnica electronică de calcul în punctele nodale ale proceselor de producere a energiei electrice pe bază de combustibil nuclear. Sistemul de control folosit permite determinarea instantanee a oricăror abateri de la normele stabilite, efectuarea promptă a corecțiilor în caz de necesitate.

Amplasarea, în această zonă a unei centrale nuclearoelectrice de asemenea proporții, cu pondere în producția de energie a țării, este dictată de cerințele sporite de energie ale unor mari consumatori industriali actuali și viitori — explică, în cadrul unei convorbiri, A.F. Gutkov, prim-secretar al Comitetului regional de partid Kursk, remarcînd, totodată, că, prin aceasta, se evită transportul neeconomicos al energiei electrice de la furnizori îndepărtați. Dezvoltînd această idee, specialiști în materie, întîlniți pe șantierul centralei, arătau că ea este menită să devină „inima energetică" a unui complex industrial de proporții, făurit în principal pe baza resurselor de minereuri de fier din limitele anomaliei magnetice de la Kursk.

De la noua sursă de energie vor pleca rețele de foarte înaltă tensiune, atît spre carierele de extracție „la zi" a minereului, combinatele de prelucare și înnobilare a minereurilor, cît și spre întreprinderile constructoare de mașini, diversele unități ale industriei alimentare etc. Dar principala dintre aceste magistrale electrice se va îndrepta spre Starîi Oskol, localitate unde se va construi, împreună cu firme vest-germane, un puternic combinat electrometalurgic, bazat pe utilizarea procedeului transformării directe a minereului de fier în oțel, ca și spre noua uzină de instalații nestandardizate, aflată în construcție.

Construcțiile și amenajările centralei propriu-zise nu uimesc prin dimensiuni, în sensul că nu întîlnești aici „ghirlandele" de conducte de abur sau mulțimea benzilor transportoare, a drumurilor de acces și spațiile rezervate „munților de cărbune" din termocentralele care utilizează combustibil solid ; în schimb, lacul de acumulare, creat pe valea rîului Seim, impresionează în mod deosebit. Este o adevărată mare artificială, în curs de amenajare, care a strîns, de pe acum, cîteva sute de milioane de metri cubi de apă, o mare făurită de constructori cu ajutorul mijloacelor mecanizate, simbolizînd înfrățirea pașnică a atomului cu natura din sînul căreia provine. O parte din rezerva de apă acumulată aici se va folosi în procesele termonucleare pentru producerea energiei, putînd fi reutilizată, datorită unor instalații moderne de purificare. Lacul este populat cu pește, iar pe unul din malurile lui se construiește o fabrică de prelucrare și conservare. Se amenajează și plajele, se fac pregătiri pentru cel dintîi „sezon balnear". Cunoscînd din povestirile marelui scriitor rus Turgheniev, că, prin aceste locuri, aveau loc spectaculoase partide de vînătoare, gospodarii complexului hidroenergetic anticipează că păsările și sălbăticiunile din vecinătatea bazinului se vor obișnui treptat cu noile amenajări din epoca atomului, vor popula curînd plantațiile de arbuști ce se întind pe zeci de kilometri în zona lacului de acumulare.

De la înălțimea batardoului, în corpul căruia este instalată stația de pompare, se zăresc deslușit blocurile și edificiile noului oraș al energeticienilor atomiști, construit în ultimii trei ani. Orașul poartă numele celebrului savant Kurceatov, întemeietorul energeticii atomice sovietice. Aici, locuiesc nu numai constructorii centralei, ci și viitorii ei specialiști, precum și muncitori care vor lucra în diversele întreprinderi din vecinătate. Este un oraș cu frumoase perspective, cu arhitectură modernă și locuințe confortabile, cu dotări publice la nivelul unor așezări urbane cu tradiție. Ca și pe șantierul centralei atomoelectrice, constructorii au lucrat aici cu temeinicie, trasînd străzi largi, însoțite de scuaruri și zone verzi. Ca și la centrala nuclearoelectrică, și aici a fost trecut un test al hărniciei, al competenței, al amenajărilor de durată.

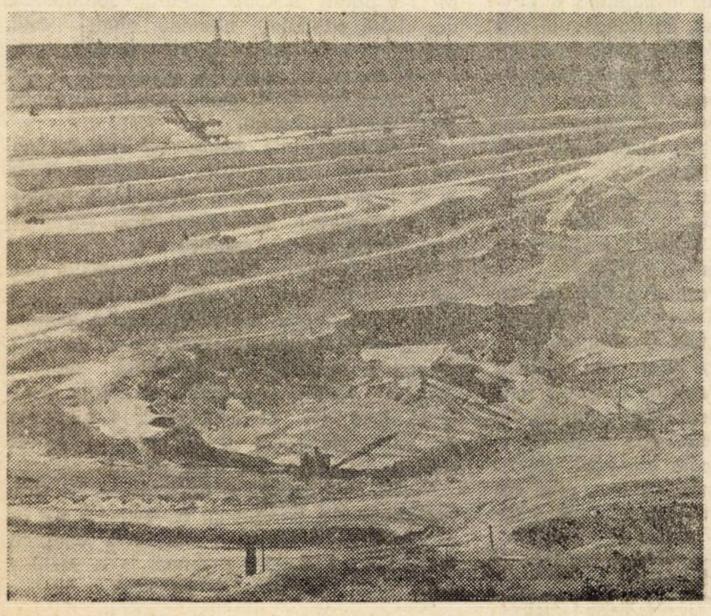

Zona anomaliei magnetice de la Kursk este renumită pentru zăcămintele extrem de bogate în fier

REYKJAVIK

Alt „război al codului"?

Insulă stîncoasă în mijlocul oceanului care desparte Europa de America, Islanda nu e celebră numai prin vulcani activi și gheizere; bancurile de pește din jurul țărmurilor i-au adus o faimă binemeritată și constituie, totodată, principala ei bogăție. Majoritatea celor ceva mai mult de două sute de mii de islandezi trăiesc din pescuitul și comercializarea peștelui. Speciile se află încă din belșug în apele ce înconjoară insula în afară de una intens căutată și, în ultimii ani, în diminuare. Pentru orice locuitor al pămîntului, codul e un pește ca oricare altul, nu însă pentru islandezi și britanici care, apreciindu-l în mod deosebit, îl consumă în cantități uriașe. Pînă nu de mult pescadoarele britanice se apropiau în căutările lor atît de aproape de Islanda încît puteau fi zărite cu ochiul liber. Pentru a-și apăra această unică bogăție, Islanda decide să-și împingă limita apelor teritoriale de la 3 la 12 mile marine. Urmarea — primul „război al codului", între 1958 și 1961, cu greu încheiat. După alți cîțiva ani, nu se constată nici o îmbunătățire a situației și Islanda hotărăște, la 1 septembrie 1972, sporirea limitei apelor sale de la 12 la 50 mile marine. Al doilea „război al codului" : 1972—1973, izbucnit nu numai între Islanda și Marea Britanie, dar și între Islanda și R. F. Germania. Cu greu se ajunge în 1973 la un acord interimar anglo-islandez, pentru o perioadă de doi ani, potrivit căruia britanicii puteau pescui și în interiorul limitei de 50 de mile o cantitate de 130 000 tone de cod anual.

Cu R. F. G., nici un acord ; în schimb — tensiune : pe de o parte, navelor islandeze li s-a interzis descărcarea mărfurilor în porturile vest-germane ; pe de altă parte, numeroase incidente riscante : navelor vest-germane care pescuiau ilegal li se tăiau costisitoarele năvoade.

Fără a mai aștepta o hotărîre la nivel internațional asupra controversatei probleme a apelor teritoriale, în 1975, Islanda anunță extinderea limitei zonei naționale de pescuit de la 50 la 200 de mile, măsură devenită efectivă de la 15 octombrie. Această decizie — apreciată drept „încununarea unei lupte de 30 de ani", după cum declara premierul islandez — are în vedere doar interzicerea accesului traulerelor, limita apelor teritoriale rămînînd la 4 mile, iar alte nave decît cele pescărești putînd trece și avioanele putînd survola spațiul dintre 4 și 200 de mile. Rațiunea hotărîrii guvernului islandez, doritor de a-și apăra resursele, a fost exprimată clar de primul ministru Geir Hallgrimsson : „fără pește, care reprezintă 80 la sută din exporturile Islandei, țara nu poate avea o economie autonomă și, fără o asemenea economie, națiunea islandeză nu poate exista".

Pentru a împiedica viitoare incidente, au început, în paralel, convorbiri între autoritățile islandeze și ale celorlalte două principale țări interesate în pescuitul din zonă. Cu R. F. Germania s-a reușit, după mai multe runde eșuate, încheierea unui acord prin care această țară, mai puțin interesată în cod, ar urma să pescuiască 5 000 tone din totalul permis anual de 60 000. Cu Marea Britanie, în schimb, toate întrevederile n-au dat rezultate, englezii insistînd pentru o cotă de 110 000 tone, islandezii pentru una de 65 000 tone. După expirarea acordului încheiat în 1973, reizbucnesc incidentele, pînă către sfîrșitul anului paza de coastă a Islandei reușind să taie năvoadele la mai mult de 12 pescadoare britanice. Cum acestora din urmă li se trimit în sprijin nave militare, incidentele se agravează, canonierele islandeze deschid focul, din fericire fără victime.

Plîngerea depusă Consiliului de Securitate, la 12 decembrie, nu are drept urmare decît declarația britanică potrivit căreia este gata oricînd să reia negocierile. Care, de fapt, nu se reiau. Islanda amenință cu ruperea relațiilor diplomatice, cu retragerea din Pactul nord-atlantic și, așa cum intenționa și anul trecut, solicită o sesiune specială a N.A.T.O. pentru a discuta conflictul și a se ajunge la o înțelegere de vreun fel. În fapt, susțin cei mai mulți observatori, ne aflăm, de acum, în cel de-al treilea „război al codului", izbucnit către sfîrșitul anului trecut, dar care pare a fi mult mai grav decît precedentele. Dacă Islandei nu i se satisfac revendicările, ar urma retragerea ei din organizația nord-atlantică. De aici, eventualele încercări de a determina Londra să cedeze în pretențiile ei. La întîlnirea de la Bruxelles a membrilor N.A.T.O., s-a hotărît ca secretarul general al organizației, Joseph Luns, să plece la Reykjavik pentru a încerca să pună capăt diferendului. Pînă după întrevederile sale cu autoritățile de la Reykjavik, Islanda n-ar lua nici o decizie de reexaminare a raporturilor ei cu N.A.T.O. și cu Marea Britanie.

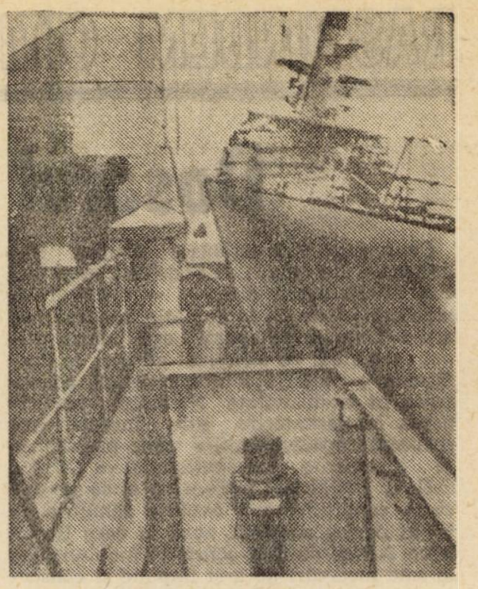

Imaginea transmisă de la Reykjavik înfățișează un nou episod al „războiului codului"

Dacă lucrurile sînt limpezi de partea islandeză, unde Althingul (parlamentul) aprobă acțiunile guvernului, nu la fel se prezintă și de partea britanică. Problema, aici, constă nu în convertirea consumatorilor spre alte specii, ci în temerile Londrei că acțiunea Islandei ar putea fi urmată și de alte țări nordice (spre exemplu, Norvegia) și atunci întreaga industrie britanică a pescuitului ar lucra în pierdere. Se consideră, însă, că, în cele din urmă, Marea Britanie— țară care a insistat, pînă în ultimul moment, pentru o reprezentare distinctă a intereselor ei la recenta conferință a energiei — va înțelege o acțiune similară din partea altui stat a cărui unică bogății o constituie peștele.

S.Ț.

Ecuador — triumvirat militar

După mai multe zile de zvonuri contradictorii, duminică, 11 decembrie, un comunicat oficial a anunțat demisia generalului Guillermo Rodriguez Lara, președintele Republicii Ecuador, și preluarea puterii de către un Consiliu suprem al forțelor armate. Redăm, pe scurt, evoluția evenimentelor și antecedentele lor pînă la această dată :

— 1 septembrie 1975 : eșuează o tentativă militară de lovitură de stat, care anunță începutul manifestării unor disensiuni în rîndurile armatei și existența unor grupuri adverse regimului revoluționar al președintelui Rodriguez Lara. Complotul grupului de ofițeri rebeli, sprijiniți de cercuri ostile măsurilor cu caracter democratic ale guvernului, se încheie cu procesul celor implicați și exilarea liderilor, care vor continua să acționeze din străinătate ;

— 6 decembrie 1975 : președintele Rodriguez Lara anunță că, la 16 februarie 1976, va face cunoscute măsurile ce vor fi luate pentru revenirea la regimul constituțional ;

— 15 decembrie 1975 : adversari ai regimului, aflați în străinătate (foști președinți, înalți funcționari, militari exilați, printre care autori ai încercării de lovitură de stat de la 1 septembrie 1975), care alcătuiseră la Bogota o „Junta civică", sînt expulzați din Columbia, datorită acțiunilor deschise contra guvernului de la Quito ;

— 6 ianuarie a.c. : cinci foști președinți ecuadorieni, aparținînd partidelor tradiționale înlăturate de la putere și care au avut, în consecință, o constantă poziție antiguvernamentală, cer reintrarea partidelor lor pe scena politică ;

— 7 ianuarie a.c. : guvernul ecuadorian demisionează, prefigurînd începutul crizei politice ;

— 9 ianuarie a.c. : ministrul educației, generalul Gustavo Vasconez, precipită evenimentele, anunțînd redacția ziarului „El Comercio" că președintele a fost înlăturat. Secretarul general al guvernului dezminte știrea ;

— 11 ianuarie a.c. : puterea este preluată de Consiliul suprem al forțelor armate, care hotărăște introducerea interdicției asupra circulației și instituirea legii marțiale. Președintele Rodriguez Lara anunță că a hotărît, „fără nici un fel de presiune din partea militarilor", să predea comandamentului mixt al forțelor armate prerogativele pe care le deține de la 15 februarie 1972.

„Consiliul suprem de guvernămînt" — un triumvirat militar — este prezidat de viceamiralul Alfredo Poveda Burbano.

În zilele ce urmează, sînt așteptate precizări suplimentare, privind politica noii conduceri militare.

A. V.

Dosarul Namibiei

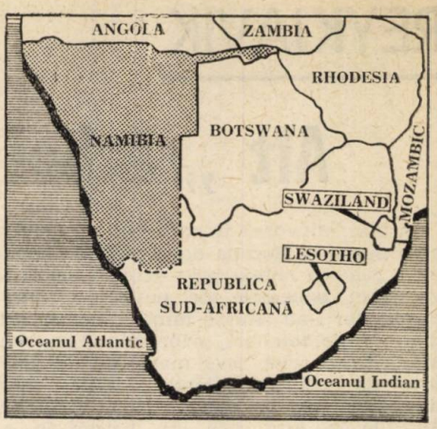

Conferința internațională asupra Namibiei — sau Africa de Sud-Vest, cum mai este numit acest teritoriu — desfășurată, săptămîna trecută, în capitala Senegalului, are o semnificație aparte : este pentru prima oară cînd, pe teritoriul african, se desfășoară o conferință internațională consacrată în exclusivitate Namibiei ; participarea la dezbaterile sale înregistrează prezența reprezentanților unor prestigioase organisme internaționale — O.N.U., O.U.A., UNESCO ; întrunirea ei se produce în condițiile unor evoluții semnificative în Africa australă, zonă în care Republica Africa de Sud continuă îndelungatele sale încercări de a-și impune și conserva interesele economice, politice și strategice.

De altfel, una dintre constatările recentei conferințe de la Dakar este că „Africa de Sud a adăugat noi file voluminosului dosar al Namibiei, dosar care subliniază, prin însăși existența sa, paradoxul unei țări al cărei statut — deși a fost definit clar de Adunarea Generală a Națiunilor Unite, cînd a creat Consiliul O.N.U. pentru Namibia, însărcinat cu administrarea țării pînă la proclamarea independenței — continuă să fie ocupată ilegal de Africa de Sud".

În ce constă dosarul namibian ?

Întinsă pe 824 kmp, pe care trăiesc 670 000 de locuitori (1973), Namibia este situată în sud-vestul Africii și se învecinează cu Angola, Zambia, Botswana, Republica Africa de Sud și Oceanul Atlantic. În vest — deșertul Namib, și — în est — platourile înalte — sînt cele două mari regiuni naturale ale țării. Deșertul Namib — desfășurat în lungul litoralului pe aproape 1 200 de kilometri (lățime 60 km) — prezintă zone cu dune ce ating 150 metri în sud și podișuri fragmentate de ueduri adînci, în nord. Tufele spinoase de acacia și tamarix sînt singura vegetație care se întîlnește, alături de planta unică tumba (zona Walvisbai). Platourile înalte Kaoko (în nord), Damara (centru) și Namaqualand (în sud) se întind pe cea mai mare parte a teritoriului namibian. La capitolul condițiilor naturale, vom mai nota că apele Namibiei sînt temporare, doar Cunene, Okavango și Orange făcînd excepție. În Kalahari și Ovamboland există lacuri temporare (așa-numitele pan). În sfîrșit, vegetația este predominant ierboasă, cu savane în nord, stepe și scrub în Damardand, în timp ce fauna, de o impresionantă diversitate, include antilope — puku, impala — maimuțe, lei, elefanți etc.

Pe coastele acestui teritoriu, locuit de triburi ovambo, boșimane și damara, au ajuns, în secolul al XV-lea, primii europeni — portughezii. Două secole mai tîrziu, Namibia este ocupată de populația nama, iar, în veacul următor, de triburi herero (bantu). În secolul al XIX-lea, Namibia este disputată de englezi și germani, ultimii consacrîndu-și dominația în anul 1884, cînd o transformă în colonie germană sub numele de Africa de Sud-Vest. În anul 1920, Africa de Sud-Vest capătă statutul de teritoriu sub mandat al Ligii Națiunilor, administrat de Uniunea Africii de Sud (proclamată Republica Africa de Sud în 1961). După al doilea război mondial, Uniunea Africii de Sud refuză să plaseze acest teritoriu sub tutela O.N.U. Mai mult, Namibia este anexată în mod ilegal și transformată într-o provincie a Uniunii Africii de Sud, care va aplica și aici politica sa de apartheid.

În continuare, problema Namibiei a revenit cu insistență pe agenda Adunării Generale a O.N.U. care, în 1961, cere retragerea trupelor sud-africane, abolirea apartheidului și pregătirea acestui teritoriu pentru independența deplină sub egida O.N.U. Dar, așa cum avea să facă și cu alte rezoluții ale O.N.U., Republica Africa de Sud a nesocotit această hotărîre. Față de refuzul aplicării rezoluțiilor sale, Adunarea Generală a Națiunilor Unite decide, în 1966, să preia Africa de Sud-Vest (numită Namibia din iunie 1968) sub administrarea directă a O.N.U. În acest sens, în vederea administrării și pregătirii teritoriului pentru independență, Adunarea Generală creează, în 1967, Consiliul O.N.U. pentru Namibia ai cărui membri, dorind să studieze situația la fața locului, nu au primit însă din partea autorităților sud-africane permisiunea de a intra în țară. Sesizată și ea, Curtea Internațională de Justiție a considerat, în iunie 1971, ilegală prezența autorităților sud-africane în Namibia. Cu toate acestea, Republica Africa de Sud a adoptat, între timp, o serie de măsuri vizînd consolidarea prezenței sale prin divizarea arbitrară a populației indigene și prin continuarea politicii de apartheid.

Interesele sud-africane sînt de ordin economic, politic și strategic. Primele au în vedere mai ales bogățiile minerale namibiene, despre care revista engleză „The Economist" arăta recent că «valoarea totală a întregii producții extractive este estimată la aproximativ 360 milioane dolari, circa 50 la sută revenind diamantelor. Zăcămintele de diamante prețioase de la Oranjemund sînt cele mai mari din lume. Producția anuală a C.D.M. (Consolidated Diamond Mines, proprietate exclusivă a Companiei de Beers) a fost, în mod constant, de 1,6 milioane carate de-a lungul cîtorva ani. C.D.M. este cea mai mare sursă de profituri în cadrul grupului De Beers, furnizînd 96 milioane dolari — 53 la sută din profiturile obținute anul trecut de acest grup. De asemenea, țara dispune de bogate resurse de metale de bază. Cel mai mare producător de cupru și plumb este Tsumeb Corporation, care exploatează trei mine, furnizînd 80 la sută din producția de metale de bază. Proprietarii sînt, printre alții, Amax, Newmont Mining (S.U.A.), Selection Trust (Marea Britanie) și Union Corporation (Africa de Sud). Profitul obținut de Tsumeb, în 1974, a fost de 17 milioane dolari. În ce privește uraniul, mina Rossing se situează pe primul loc ca importanță și dezvoltarea ei extensivă va costa aproximativ 300 milioane dolari pînă în 1977 ; ea va fi — se estimează — cel mai mare producător de uraniu din lume. Producția de oxid de uraniu este programată să înceapă în iulie 1976 și prevăzută să atingă rapid 5 000 tone pe an. Majoritatea contractelor de vînzări au fost fixate, inclusiv un contract pe cinci ani, totalizînd 7 500 tone, și al cărui beneficiar va fi Comisia de energie atomică din Marea Britanie. Rio Tinto Zinc deține 54 la sută din capital ; restul revine corporației Industrial Development din Africa de Sud, societăților „Total" din Franța și „Urangesellschaft" din Germania occidentală. În special, în ultimul timp, companiile avînd interese în Africa de Sud-Vest sînt îngrijorate de implicațiile Rezoluției O.N.U. cu privire la resursele naturale ale Namibiei, adoptată, în septembrie 1975, de Adunarea Generală».

Consemnînd exploatarea nemiloasă a importantelor bogății namibiene, statisticile O.N.U. apreciază că, în două decenii, minele de diamante și cupru vor secătui, dacă extracția lor continuă în ritmul actual.

Cît privește interesele politice, autoritățile de la Pretoria se consideră amenințate de succesele luptei de eliberare desfășurate într-o serie de state vecine Africii de Sud, inclusiv din Angola. Este, de altfel, motivul pentru care Africa de Sud a declanșat o adevărată agresiune în Angola, trupe sud-africane pătrunzînd pe teritoriul angolez sub pretextul că apără sistemul hidroelectric Cunene, a cărui centrală energetică se află în Namibia, iar barajele în Angola — ca urmare a unui acord încheiat, acum șapte ani, între gu-

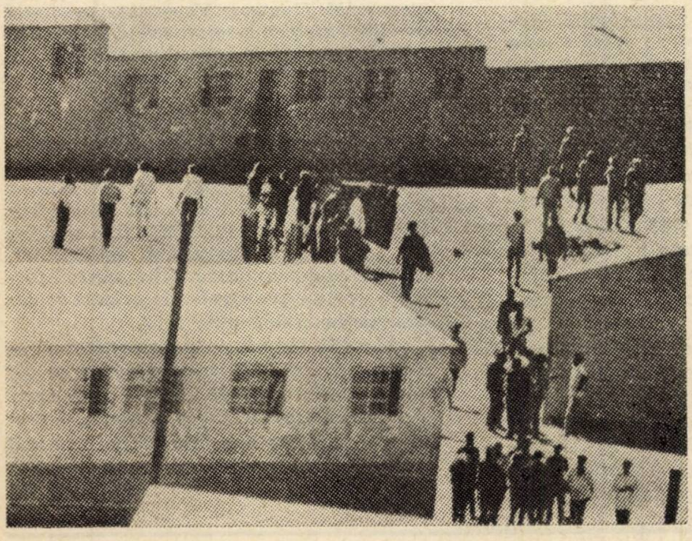

Grevişti africani în „Compound"-ul din Windholk : un lagăr în mijlocul oraşului

vernul de la Pretoria și fostele autorități portugheze.

Asemenea locuitorilor altor teritorii aflate sub dependență colonială, namibienii au luptat, cu consecvență, împotriva ocupației străine. Astfel, între 1904 și 1907, are loc „German Herero War", un crîncen război de rezistență împotriva invadatorilor, care avea să se încheie printr-un genocid de proporții : aproape trei sferturi din populația locală au fost ucise. În anul 1958, ia naștere Organizația Poporului Africii de Sud-Vest (SWAPO) care, la început, se rezumă la forme de luptă pe plan politic ; dar, ca represalii, în 1959, 19 lideri ai SWAPO sînt împușcați. Trei ani mai tîrziu, SWAPO optează pentru lupta armată și, la 26 august 1966, sînt declanșate primele acțiuni ample care, treptat, s-au extins în întreaga țară. Acțiunile au fost urmate de campanii de recrutare a altor luptători, de organizare a lor în detașamente armate. SWAPO a subliniat, în mod constant, hotărîrea sa fermă de a continua lupta cu arma în mînă pentru a atinge obiectivul propus: eliberarea țării și angajarea ei pe calea dezvoltării de sine stătătoare.

Este, de altfel, și constatarea recentei conferințe de la Dakar, decurgînd din opiniile tuturor participanților la ea. Astfel, în mesajul adresat conferinței, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim, sublinia că opinia publică internațională trebuie să depună eforturi maxime pentru lichidarea politicii rușinoase de apartheid și de discriminare rasială promovată oficial de regimul sud-african. O serie de cunoscute personalități, reprezentînd organisme internaționale, au cerut să se asigure accesul la independență și libertate al poporului namibian, subliniind, în context, că organizațiile internaționale pe care le reprezintă vor sprijini lupta de eliberare din Africa.

La rîndul său, președintele țării-gazdă a evidențiat importanța și necesitatea amplificării eforturilor în direcția transpunerii în viață a rezoluțiilor adoptate în problema Namibiei de Organizația Națiunilor Unite. Reamintind că regimul rasist sud-african refuză să părăsească Namibia, șeful statului senegalez a adresat un apel țărilor membre ale O.N.U. pentru a asigura deplina aplicare a rezoluției din septembrie, anul trecut, a Consiliului Națiunilor Unite pentru Namibia, chemată să apere resursele namibiene de exploatarea lor în interes străin. Președintele Senghor a evidențiat, apoi, importanța „Manifestului de la Lusaka", adoptat de Organizația Unității Africane, în 1969, document ce se pronunță pentru instaurarea de guverne majoritare în Africa australă și pentru o garantare a drepturilor populației albe din țările acestei regiuni.

Prezent și el la Dakar, președintele Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest (SWAPO), Sam Nujoma, a arătat că prezența sud-africană a creat o situație critică în Namibia, nu numai datorită creșterii valului de represiuni împotriva populației de culoare, ci și întrucît regimul rasist de la Pretoria folosește Namibia ca bază de agresiune împotriva Angolei.

România — care a cunoscut, ea însăși, vicisitudinile dominației străine — este profund solidară cu lupta forțelor patriotice din Namibia pentru cucerirea independenței, pentru progres economic și social, le-a acordat și le acordă un sprijin multilateral. Ca membră a Consiliului O.N.U. pentru Namibia, țara noastră a luat parte activă la lucrările acestui organism, ca și ale O.N.U., în general, ea pronunțîndu-se constant pentru aplicarea integrală și neîntîrziată a rezoluțiilor Națiunilor Unite pentru Namibia, rezoluții printre ai căror inițiatori se numără.

Dumitru Constantin

De la rezistența antifascistă la cooperarea mediteraneană

Cristian Popișteanu

Sub o generoasă tematică — **„Rezistența antifascistă, mișcarea de eliberare națională și perspectivele mediteraneene"** — s-a reunit, în cel mai sudic loc al Sardiniei, Cagliari, timp de trei zile (3—5 decembrie 1975), un seminar internațional sub auspiciile Comitetului regional sard pentru a XXX-a aniversare a victoriei împotriva fascismului, ale Asociației internaționale de sociologie și ale „Institutului italian pentru studii și programe mediteraneene" (I.S.P.R.O.M.). Cei aproape 100 de participanți (istorici, sociologi, politologi, filozofi, economiști din 16 țări, precum și reprezentanți a 5 organizații internaționale — Organizația pentru Eliberarea Palestinei, Liga Statelor Arabe, Liga Arabă, Uniunea mondială a partidelor creștin-democrate, Asociația internațională de sociologie), și-au expus punctele de vedere în cadrul celor trei mese rotunde corespunzătoare celor trei elemente constitutive ale tematicii. Marea diversitate a opiniilor formulate și nu de puține ori chiar caracterul lor contradictoriu nu a împiedicat conturarea unor semnificative tangențe teoretice în fundamentarea unei abordări științifice a problematicii țărilor regiunii mediteraneene. Cinci ar fi acele idei pe care, într-un mod sau altul (după geneza istorică și caracteristicile concepției fiecărui cercetător), le-am regăsit în imensa majoritate a rapoartelor, referatelor și intervențiilor audiate în marea sală a modernului Palat al Regiunii Sardinia, prin ale cărui largi ogive participanții la seminar puteau vedea în orice clipă unda albastră a Mediteranei, priveliște care adăuga dezbaterii științifice dimensiunea geografică a subiectului :

1. Rezistența popoarelor împotriva fascismului a însemnat o imensă experiență valabilă nu numai pentru trecutul istoric, ci care își găsește, în vremea noastră, noi valențe inspiratoare în lupta împotriva colonialismului, a neocolonialismului, a imperialismului.

2. Mișcarea de eliberare națională, care s-a dezvoltat în numeroase state riverane Mediteranei, în anii postbelici, reprezintă un fenomen ireversibil și fundamental al lumii contemporane. Lupta anticolonialistă și antiimperialistă este determinată în fiecare țară de hotărîrea popoarelor de a nu mai admite nici o dominație străină nu numai pe teritoriul național, ci nici asupra bogățiilor și resurselor lor naturale. În acest cadru, s-a subliniat și necesitatea rezolvării problemei palestiniene potrivit drepturilor sacre și imprescriptibile ale poporului palestinian.

3. O apreciere convergentă a multor cercetători a fost că principalul și cel mai acut pericol pentru statele și popoarele mediteraneene îl reprezintă escalada cursei înarmărilor și a competiției strategico-militare în această regiune, încordarea, bazele militare și focarele de conflict existente chiar în proximitatea insulei unde se ținea seminarul. Profesorul Peter Inglott, de la universitatea din Malta, și-a dezvoltat intervenția sa în jurul tezei „evitării colonizării Mării Mediterane prin noi forme de imperialism".

4. Singura ripostă a statelor din Mediterana față de primejdiile acumulate în regiune și singura soluție preconizată la fenomenele de criză care afectează grav pînă și mediul ambiant, inclusiv importante părți din această mare, între care o serie de porturi, a fost considerată **cooperarea** pe toate planurile și, în mod deosebit, cea economică și tehnico-științifică.

5. Referirile multiple la gîndirea marxistă, precum și convingerea că, pentru numeroase țări în curs de dezvoltare din regiune, calea socialistă este singura viabilă, bineînțeles, potrivit particularităților concret-istorice, au constituit o dominantă a perspectivelor mediteraneene întrevăzute la Cagliari. Cu mare interes a fost urmărită comunicarea consilierului ambasadei Portugaliei, Manuel Poppe Lopes Cardaso (fratele ministrului agriculturii din actualul guvern de la Lisabona), care a afirmat : „Pentru Portugalia, drumurile libertății nu au fost ușoare. Pentru o Portugalie de care lumea se interesează, despre care se vorbește de aproape doi ani. Înainte de 25 aprilie 1974, Portugalia era o țară nefericită sub tirania fascistă și, în plus, în modul cel mai rușinos, o putere colonialistă. Astăzi, ea este una din țările mici din Europa, care încearcă să facă să izbîndească revoluția socialistă. Și, în mod sigur, o revoluție socialistă, deoarece în această mică țară europeană se consideră că libertatea și socialismul sînt indisolubil legate — nu există socialism fără libertate și nici libertate fără socialism".

Contribuția României la lupta împotriva Germaniei hitleriste, precum și poziția țării noastre față de mișcarea de eliberare națională anticolonialistă și antiimperialistă au făcut obiectul referatelor participanților români, semnatarul acestor rînduri și dr. C. Botoran, din partea Institutului de studii istorice și social-politice.

Asistentul secretarului general al Uniunii mondiale a partidelor creștin-democrate a elogiat, în mod deosebit, atitudinea României față de Polonia și Cehoslovacia în 1939, relevînd amploarea inițială a rezistenței antifasciste din România. Vicepreședintele A.I.S., Anuar Abdel-Malek, s-a referit pe larg la utilitatea întîlnirilor dintre cercetătorii prezenți la Cagliari, exemplificînd-o prin cunoașterea directă a preocupărilor cercetătorilor români în domeniul relațiilor cu țările arabe și afirmînd, într-una din ședințele plenare, că ea constituie un model de cooperare și informare științifică. Profesorul P. Rondot, relevînd prezența românească și portugheză la acest seminar, a spus că deși geograficește România și Portugalia nu sînt riverane Mediteranei, ele ilustrează perfect spiritul civilizației din această regiune.

Civilizația mediteraneeană ne-a prilejuit numeroase momente de satisfacție, regăsind-o în manifestările artei și folclorului sard, în strășnicia cu care locuitorii acestei insule au purtat făclia tradiției culturilor care s-au născut și s-au perindat prin acest leagăn al istoriei europene. Tot în zilele seminarului, a apărut și primul număr al Caietelor Mediteraneene, sub îngrijirea profesorului Manlio Bragaglia de la universitatea din Sassari și a neobositului promotor al acestei reuniuni, prof. Pierangelo Catalano, directorul I.S.P.R.O.M. Ele sînt consacrate „Mediteranei și Sudului Europei" și pun în evidență necesitățile intensificării colaborării multilaterale la nivel regional. Este și concluzia pe care o sublinia ziarul L'Unità la închiderea seminarului de la Cagliari, scriind : „Participanții au sugerat necesitatea unui sistem intercontinental de cooperare ca un fundament vital al autonomiei și progresului pentru Europa și Orientul Apropiat, în spiritul de la Helsinki".

1000+1

„Concorde"

Menu special pentru pasagerii primului zbor al avionului „Concorde" al companiei „British Airways" : caviar, fazan, sparanghel și o specialitate denumită „soufflé Concorde"... Fiind vorba de călători britanici, se va servi, bineînțeles, ceai, în cești din porțelan chinezești, marcate printr-un desen al supersonicului „Concorde". Zborul va avea loc la 21 ianuarie, pe ruta Londra-Bahrein. În aceeași zi, compania franceză „Air France" pune în circulație „Concorde"-ul său pe ruta Paris-Rio de Janeiro.

Mărunțiș

Italienii vor trebui să mai aștepte : întreaga cantitate de metal care sosea din Franța pentru fabricarea de monezi a fost furată puțin înainte de a ajunge la Roma. Lipsa banilor de metal dă, de mai mulți ani, bătaie de cap peninsularilor, care primesc în loc de rest timbre, fise de telefon și, nu rareori, caramele. Depinde de vîrstă și preferințe.

Drumuri

Membrii guvernului american utilizează prea mult avionul, ca mijloc de transport. Într-un comunicat, se precizează că 23 de avioane militare se află întotdeauna la dispoziția membrilor guvernului de la Washington, în timp ce alte 150 sînt distribuite la diverse baze americane din străinătate. Primele aparate, staționate la baza de la Andrews, au efectuat în primele zece luni ale anului trecut 975 de zboruri, care au costat 6 milioane de dolari, pe spezele contribuabilului american. 749 din aceste călătorii au fost făcute de funcționari de la Ministerul apărării, 100 de către senatori sau deputați, 67 de către funcționari ai Ministerului finanțelor, iar 26 de către funcționari ai Departamentului de Stat.

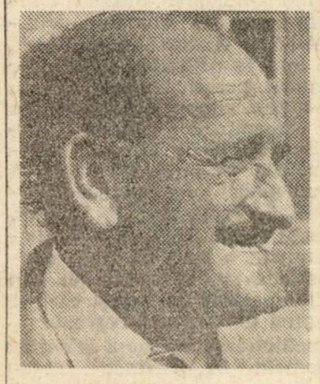

Francezul Emmanuel Vitria a sărbătorit al șaptelea an de la reușita transplantului inimii sale. El deține al doilea record de longevitate a existenței postoperatorii, după Philipe Blaïberg

Ambasador

Noul ambasador american la Londra : d-na Anne Armstrong, în vîrstă de 48 ani, mai tînără cu doi ani decît Margaret Thatcher, lidera partidului conservator britanic. Este prima femeie care ocupă acest post. D-na Armstrong aparține partidului republican ; în 1972 a devenit

copreședinte. În această calitate, a condus dezbaterile Convenției republicane de la Miami, care l-a desemnat pe Richard Nixon candidat la președinție. Devine, ulterior, consilier al președintelui, prezența sa la Casa Albă fiind un fapt inedit. În semn de apreciere, președintele Gerald Ford îi încredințează noi atribuții : pregătirea ceremoniilor bicentenarului independenței, programe de promovare a femeii, legătura cu organizațiile de tineret.

Amînare

Fostul președinte Richard Nixon a hotărît să-și amîne cu un an publicarea memoriilor, anunță „New York Times". Volumul, care trebuia să apară în această primăvară, va fi publicat după alegerile din noiembrie 1976. Pe de altă parte, seria celor patru emisiuni televizate, la care acceptase să participe, a fost amînată. Înregistrările nu vor începe înainte de luna august. Aceste hotărîri se datoresc dorinței sale de a rămîne departe de viața publică în timpul campaniei prezidențiale.

Andrei Gromiko (stînga) ministrul sovietic al afacerilor externe, a făcut o vizită oficială la Tokio, la invitația omologului său japonez, Kiichi Miyazawa

Varșovia : convorbiri între primul secretar al C.C. al P.M.U.P., Edward Gierek (dreapta), și Herbert Wehner, șeful fracțiunii parlamentare social-democrate vest-germane

Precauție

La două săptămîni de la atacul asupra sediului O.P.E.C. de la Viena – soldat cu luarea ca ostatici a 10 miniștri ai petrolului – serviciile de securitate austriece desfășoară o intensă activitate de supraveghere și pază a imobilului. Clădirea, cu șase etaje, dintre care O.P.E.C. ocupă numai două, găzduiește și o parte din serviciile ambasadei Canadei, o sucursală a societății petroliere „Texaco", o firmă japoneză, cîteva servicii ale municipalității din Viena și cîteva locuințe particulare. Severitatea controlului instituit la intrare creează dificultăți tuturor acestor instituții, care au cerut ca recompensă micșorarea chiriei. Apropiata conferință a miniștrilor de finanțe, ai celor 13 țări membre ale O.P.E.C. – care va avea loc la 26 ianuarie – este, însă, un argument pentru menținerea măsurilor de securitate, la care gazdele nu sînt dispuse să renunțe. Posibilitatea schimbării sediului O.P.E.C. este considerată ca o perspectivă îndepărtată.

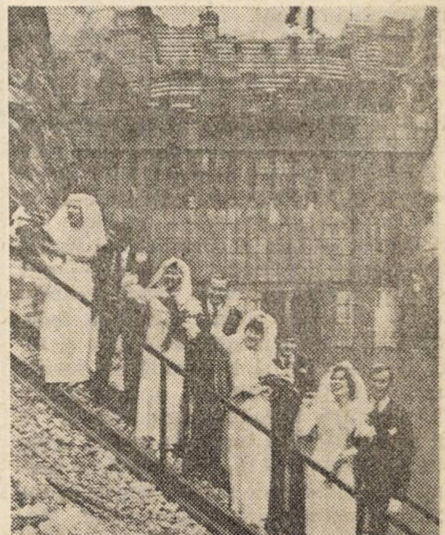

Un grup de tineri constructori de la hidrocentrala Toktogulsk, din Kirghizia, au sărbătorit căsătoria la locul de muncă, pe șantier

Pasiv

1975 – „anul falimentelor" în Japonia. Recordul este absolut : 11 700 de întreprinderi trecute la pasiv, dintre care cele mai multe aparținînd grupului textil Kohjin.

Ghid

Prințul Charles al Angliei a prezentat pentru milioanele de telespectatori britanici catedrala de la Canterbury. Într-o emisiune care a durat o jumătate de oră, s-a oferit să facă serviciul de ghid, pentru a elogia – în cadrul campaniei de strîngere a fondurilor necesare restaurării – „frumusețea și măreția" acestui edificiu medieval. Prințul moștenitor urmează să preia, în curînd, comanda unui dragor de mine al forțelor navale britanice.

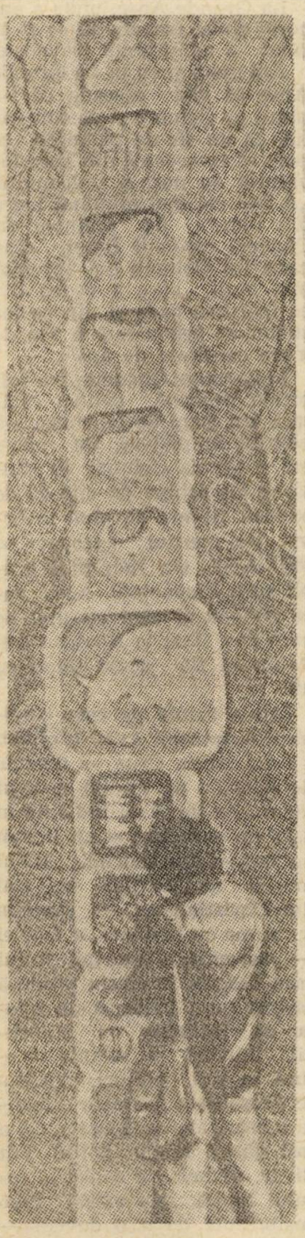

În parcul zoologic din Washington a fost introdus, experimental, un nou sistem de orientare, accesibil tuturor

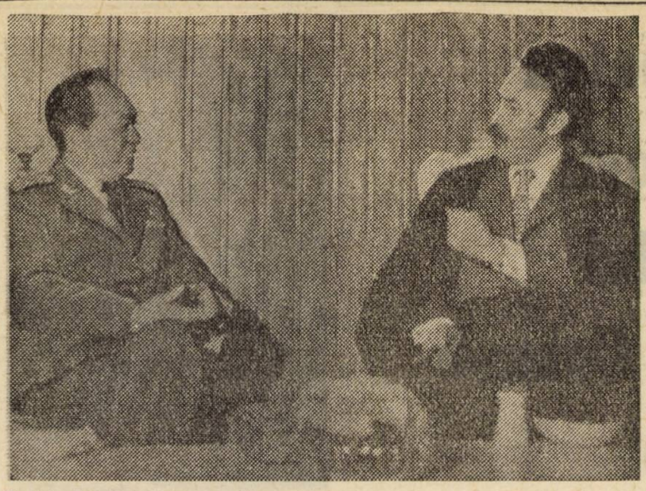

Generalul Vo Nguyen Giap, vicepremier și ministrul apărării al R.D. Vietnam, a avut, la Alger, convorbiri cu președintele Houari Boumediene

Prețuri

Într-un interviu acordat rețelei de televiziune NBC, ambasadorul Iranului în S.U.A. a reînnoit avertismentul țării sale că, dacă statele industrializate nu-și vor controla inflația, prețul petrolului va continua să crească, anunță agenția PARS. Ambasadorul iranian a spus că este regretabil că S.U.A. nu au reușit să explice sau să justifice recentele majorări de prețuri la petrol. El a adăugat că, timp de mulți ani, prețul petrolului a fost menținut la un nivel inechitabil, scăzut, în timp ce prețul altor produse de consum a crescut, în unele cazuri cu peste 400 –500 la sută. Chiar și în prezent, a subliniat ambasadorul, petrolul este mai ieftin decît alte surse de energie. Prețurile produselor de consum ale lumii industriale trebuie să fie controlate pentru a se evita o scumpire a petrolului.

Onoruri

Regina Elisabeta a Angliei a anunțat noua „listă a onorurilor", acordate cu prilejul Anului Nou : fostul premier canadian John Diefenbaker – membru al ordinului „Companionii de onoare" ; Peter Kirk, șeful delegației conservatoare în parlamentul vest-european, și Denis Hamilton, directorul ziarului „Times" – titlul de „Sir" ; mezzosoprana Janet Baker – doamnă a Imperiului britanic ; scriitoarea Iris Murdoch și Christian Bonnington (șeful expediției victorioase „Everest 1975") – companioni ai Imperiului britanic.

7,8 milioane

În luna decembrie, rata șomajului în Statele Unite s-a menținut la 8,3 la sută, a anunțat Ministerul muncii. În această lună, 7,8 milioane de americani în căutare de serviciu n-au găsit unde să lucreze. Pentru întreg anul 1975, rata șomajului a fost de 8,5 la sută, cea mai înaltă din 1941.

Televiziune

Peste puțin timp, vom putea vorbi de „televiziunea de buzunar", ca urmare a studiilor realizate asupra cristalelor lichide. Concluziile au decurs în urma unor experiențe care priveau aviația, respectiv îmbunătățirea lecturii informațiilor transmise piloților prin calculator, chiar atunci cînd cabina este luminată de soare. Grupul de specialiști de la o bază aviatică din Ohio, care face aceste experiențe, arată că aceste cristale sînt particule lichide care au anumite proprietăți ale solidelor, respectiv calitatea de a reflecta lumina. Se folosesc în fabricarea unor unități electronice miniaturale, funcționînd pe principiul televiziunii și permițînd retransmiterea unor imagini foarte clare, care nu dispar la lumină. Aceste unități se compun din două plăci de sticlă cu o suprafață de 12,9 cmp, între care se află cristale lichide. Conectate la un receptor de televiziune, produc imagini televizate în alb-negru.

Record

Premierul Harold Wilson este pe cale să bată recordul britanic al longevității ministeriale. În luna martie, cînd va împlini 60 de ani, va fi petrecut la Downing Street nr. 10 un număr de ani mai mare decît orice premier în secolul XX, în timp de pace. I-ar mai fi necesare 14 luni pentru a-i întrece pe foștii premieri Asquith și Churchill. „Este o muncă grea și obositoare, dar am avantajul de a fi tînăr, sănătos și cu somnul bun", afirmă Wilson zîmbind, între două fumuri de pipă.

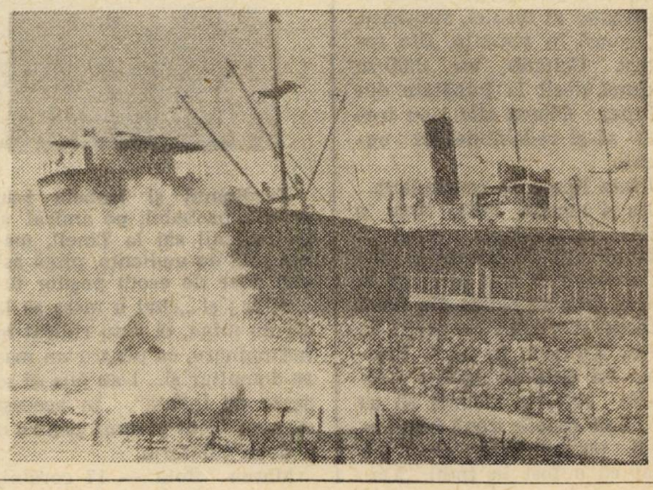

Intemperiile vremii din unele părți ale Europei : regele Baudouin (dreapta) al Belgiei, inspectînd regiunile afectate de furtună ; la Istanbul, un vas eșuat pe țărm, în plină bătaie a valurilor

Cele patru călătorii ale lui Cristofor Columb (2)

În dreptul a ceea ce este azi Republica Dominicană a avut loc prima încăierare între spanioli şi indieni. Amiralul ordonase coborîrea unei bărci cu care marinarii săi să cumpere cartofi dulci. Dintre copaci, pîndeau apropierea marinarilor vreo 50 de războinici, înarmaţi cu arcuri şi săgeţi, care au fost puşi pe fugă de spanioli. Columb a numit locul Golful Săgeţilor.

Drumul la întoarcere n-a fost o joacă, deşi la început cele două caravele au avut vînturi bune. Cu fiecare zi, vîntul sporea în intensitate şi *Niña*, pierzînd balast, se lupta cu greu să nu se răstoarne. Columb a ordonat ca fiecare butoi gol să fie umplut cu apă de mare, spre a menţine echilibrul vasului. Joi, 14 februarie — la mai mult de o lună după ce Columb părăsise La Navidad — *Niña* şi *Pinta* au pierdut contactul şi fiecare a socotit că cealaltă a pierit în furtună.

Ziua următoare, cînd marea s-a liniştit, echipajul lui Columb a întrezărit pămîntul şi s-a crezut că au atins Azorele, la aproape 900 mile depărtare de casă. Cînd echipajul a reuşit să ancoreze aproape de ţărm, locuitorii insulei au confirmat judecata amiralului : *Niña* atinsese Santa Maria, punctul cel mai sudic al Azorelor.

Marinarii — aşa cum li se făgăduise în timpul furtunii — au pornit prin oraş. Căpitanul portughez al insulei, suspicios, îi aruncă în temniţă. Din fericire, Columb nu dăduse drumul decît la jumătate din echipaj. Cîteva zile i-au trebuit să-şi redobîndească oamenii.

Pinta lipsea în continuare.

La 4 martie 1493, *Niña* a ajuns la Lisabona, după „o furtună atît de groaznică, încît credeau că sînt pierduţi în marea care se ridica din două direcţii şi vijelia ce părea să ridice caravela în aer". Tristeţea lui Columb pentru pierderile suferite trebuie să se fi risipit repede după bun-venitul portughezilor, cînd au aflat că a fost în Indii. „Oamenii care soseau la caravelă erau atît de mulţi, încît nici nu mai puteam vedea marea".

La 13 martie, după o altă scurtă călătorie, Columb ajungea în Spania. Două zile mai apoi, *Niña* ancora la Palos, de unde mica flotă plecase cu o jumătate de an mai înainte. Şi — miracol ! — la numai cîteva ore sosea şi *Pinta*. Scăpase de Azore, aşa cum scăpase, probabil, şi de a doua teribilă furtună.

Cei mai mulţi marinari fuseseră recrutaţi în Palos sau în aşezările vecine. Toate rudele lor din regiune trebuie să fi venit la gura rîului să-şi primească fiii, soţii sau fraţii, ca şi pe indienii pe care-i aduceau. Columb trimisese din Lisabona o scrisoare monarhilor spanioli, dar nu este sigur dacă ea a ajuns la destinaţie. Din Palos a mai trimis una. Trei săptămîni mai tîrziu a primit răspunsul.

„Don Cristobal Colón, al nostru Amiral al Oceanului şi Viceregе şi Guvernator al insulelor descoperite în India" — începea mesajul care sfîrşea cu „să nu întîrzie în a se întoarce acolo". Columb s-a grăbit să plece la Barcelona.

Urmat de ofiţerii săi şi de şase indieni, Amiralul, purtînd haine pe măsura titlului, s-a prezentat regelui. De-a lungul drumului, toţi se înghesuiau să-l vadă pe marele om, captivii săi, coliviile cu papagali, măştile de aur, „şi multe alte lucruri niciodată văzute în Spania şi despre care nici măcar nu se auzise".

A doua călătorie: triumf, apoi tragedie

Ferdinand şi Isabela i-au primit, probabil, pe amiral şi pe indienii săi la Tinell, marea sală de audienţe, plină astăzi doar de ecoul paşilor turiştilor ; şi „cînd a mers să le sărute mîna, ei s-au ridicat în întîmpinare, ca pentru un mare demnitar şi... l-au pus să se aşeze de îndată". În aceeaşi zi, s-au făcut planuri pentru o a doua călătorie.

Marea flotă — 17 corăbii, între care din nou *Niña* — s-a strîns la Cádiz. Calele corăbiilor erau pline de mari ancore negre, lămpi de alamă şi mormane de vase de lut.

De-a lungul celor trei săptămîni de călătorie din insulele Canare, Columb a deschis un drum, încă şi azi folosit de iahturile moderne. Ghizii săi indieni i-au vorbit despre minunatele insule, aşezate într-un arc, la sud de Hispaniola. Intuitiv, Columb a navigat spre sud, într-o regiune plină de insuliţe.

La 3 noiembrie 1493, într-o duminică, de pe nava *Marigalante* se zăreşte ţărmul, înalt şi plin de păduri. Insula poartă şi azi numele dat de Columb : Dominica. Dominica era populată de caribieni, războinici precum cei pe care îi înfruntase în prima călătorie. Şi, singură, numai ea în Marea Caraibilor, Dominica mai are caribieni printre locuitorii săi. Am vizitat, întîmplător, într-o duminică, rezervaţia indiană Salibia. Cei aproape 900 de locuitori ai rezervaţiei, toţi indieni, jucînd cricket, cu uniforme albe şi pălării, civilizaţi şi politicoşi, nu mai arată deloc ca indienii pe care i-a întîlnit Columb.

Oprindu-se în Guadelupa (călugării ceruseră ca o insulă să fie botezată cu numele mînăstirii lor), oamenii lui Columb au dobîndit dovezi despre obiceiurile caribienilor.

La Grande Anse, unde a ancorat flota, trebuie să se fi arătat o admirabilă privelişte.

Am mers şi eu la La Grande Anse să văd cascada ce i-a uimit pe Columb şi pe oamenii lui, ca un fir de păianjen ce pare să izvorească din gura învăluită de nori a vulcanului. „A fost cel mai minunat lucru din lume", îşi amintea dr. Chanca, medicul flotei, cînd nava lui Columb s-a apropiat mai mult, „spre a vedea din ce înălţime cade şi din ce loc strîmt se prăbuşeşte o aşa de mare cantitate de apă".

Luxurianta Guadelupă a fost prima capcană pentru călători. Un grup de marinari s-a pierdut în pădure. De patru ori a trimis Columb în căutarea lor echipe de cîte 50 de oameni fiecare şi, pînă la urmă, i-a pierdut aproape pe toţi. Apoi, s-a îndreptat grăbit spre Hispaniola. Acele vase cu apă şi căni cu ulei pe care le-a lăsat la Navidad trebuiau să fie acum pline cu aur.

Într-o insulă pe care băştinaşii o numeau Ayay (Columb i-a zis Santa Cruz — numele de astăzi : St. Croix) a avut loc o altă luptă cu indienii, în care un european şi un indian au fost răniţi mortal. Micul muzeu al parcului naţional din Christiansted, — capitala cu nume cu iz danez, a insulei — păstrează o figurină de lut care descrie impresia produsă asupra unui băştinaş de fatala sa întîlnire cu europenii. Purtînd o stranie coafură în trei colţuri, statueta se deosebeşte de toate celelalte lucrări ale caribienilor şi a fost găsită lîngă golful Salt River, numele de astăzi al locului luptei. „Nu există vreo posibilitate de a o dovedi — mi-a spus intendentul muzeului —, dar acesta trebuie să fie modul în care un indian a reprodus casca tropicală a spaniolilor".

Columb se grăbea, mînat de

imaginea unui fort plin de aur. La o zi depărtare de golful în care el își lăsase oamenii, unui grup debarcat i se arată o prevestire fatală : două corpuri de nerecunoscut, unul cu laţul de gît. A doua zi au mai găsit două. Ajungînd la Navidad, amiralul își face anunţată sosirea cu lovituri de bombardă. De pe mal — nici un răspuns. „Ziua următoare — scrie Ferdinand — amiralul coboară pe ţărm și se întristează cumplit văzînd fortul și casele în cenușă... și pe nimeni care să-l întîmpine". Încet-încet, cîţiva indieni s-au întors și Columb a aflat cele întîmplate. Tulburările izbucniseră datorită femeilor și aurului. Răpind indieni și storcînd aurul pe care, din lene, nu-l căutau ei înșiși, spaniolii au ajuns, în interiorul insulei, la un alt șef, Caonabó, deosebit de Guacanagarí. Caonabó i-a ucis pe jefuitori, apoi a venit la Navidad și a dat foc fortului.

Misionarul William H. Hodges și-a petrecut cea mai mare parte din timpul său liber, în ultimii 16 ani, căutînd răbdător locul acestei nefericite așezări. „La Navidad trebuie să fi fost acolo" — mi-a spus, arătîndu-mi un loc pe hartă, lîngă Cap Haïtien, la vreo două mile de ţărm. La început a fost indicat drept Castelul lui Columb (Château de Colomb), în 1797, de către istoricul francez Moreau de Saint-Méry. Alţi cercetători n-au fost de acord, considerîndu-l prea departe de mare. Nu s-ar putea trece în revistă, în cîteva rînduri, lucrările lui Hodges ; la va istorisi el singur într-o zi. Pe scurt, însă, el a trasat schimbările liniei ţărmului și nestatornicul curs al rîurilor pe aproape 500 de ani, adică de la debarcarea lui Columb, spre a arăta, cel puţin spre satisfacţia mea, că locul indicat de Moreau se afla pe malul mării în 1492.

Un dîmb jos, de curînd curăţat de vegetaţia încîlcită, marchează locul. Ar fi greu să nu recunoști în acest dîmb ceva din vagile relatări lăsate de Columb și oamenii săi. Dîmbul se află — așa cum spune Columb — la aproximativ cinci mile de recifuI unde s-a sfărîmat Santa Maria. E o distanţă pe care amiralul o va fi știut cu siguranţă, după atîtea călătorii în care a condus caravelele. William Hodges are și cîteva dovezi. Un băiat haitian i-a adus, intact, un clopoţel pentru șoim, găsit în acel loc. Ceva mai tîrziu, alt băiat i-a adus o blanca — o monedă subţire făcută din argint aliat cu cupru. Are marcată o coroană și inițialele „F. Y." — monograma lui Ferdinand și a Isabelei. Jurnalul lui Columb din prima călătorie menţionează, de mai multe ori, atît clopoţeii, cît și monedele pe care indienii le acceptau pe dată în schimbul aurului lor. Mai apoi, au mai fost descoperite și alte dovezi.

Cu toate acestea, Hodges a rezistat tentaţiei de a confirma aflarea fortului și continuă să investigheze. Mai curînd sau mai tîrziu, aici sau în alt loc apropiat, sînt sigur că Hodges va răspunde la ceea ce îmi pare a fi cea mai interesantă întrebare a arheologiei coloniale în America : localizarea exactă a primei așezări europene importante în Lumea Nouă.

Și chiar dacă a pierit, Navidad a fost începutul care a însemnat inexorabila cucerire a întregii Lumi Noi. Nu cunosc o altă așezare de început, cum a fost acest mic fort nenorocos de pe coasta de nord a Hispaniolei.

Columb a hotărît să înlocuiască Navidad, dar pierderea a fost o neîndurătoare întorsătură în cariera sa. De acum încolo, triumfurile vor fi puţine, iar înfrîngerile — multe. A doua încercare de a întemeia o colonie a sfîrșit la fel de deplorabil ca și prima. Columb era un explorator și un aventurier, dornic să plece din nou în căutarea aurului și a altor meleaguri necunoscute. Îl va fi mîniat lungul răgaz de căutare a unui nou loc pentru o așezare la răsărit de Navidad, oraș pe care avea să-l numească Isabela, în cinstea reginei.

În vreme ce unii din oamenii săi construiau case „mici ca niște cocioabe în care ţinem păsările acasă", amiralul i-a pus pe alţii să găsească un loc pentru o piaţă spaţioasă, în jurul căreia să ridice o biserică, o fortăreaţă și alte clădiri. A participat și el la expediţii în interiorul insulei, în căutarea minelor de aur, și apoi — lăsîndu-l în loc pe fratele său, Diego — a pornit spre „continentul Indiilor", în sudul Cubei.

Peste cinci luni, s-a întors fără prea mult aur și numai cu un nou pămînt de adăugat descoperirilor sale, o insulă pe care indienii o numeau Jamaica. La Isabela l-a găsit pe fratele său Bartolomeu (din fericire, un mai bun administrator decît Diego și decît însuși amiralul), de curînd sosit din Spania.

Fraţii aceștia și-au petrecut viitorul an și jumătate într-un efort zadarnic de a salva Isabela. Indienii s-au răsculat. Bolile s-au înmulţit, insectele au năpădit, mîncarea era puţină. Înainte de a pleca spre Spania, în martie 1496, amiralul l-a numit pe Bartolomeu guvernator și a ordonat ca, în absenţa sa, capitala Noii Lumi să fie mutată. Construirea oraşului Santo Domingo, unul dintre cele mai importante monumente ale aventurii coloniale spaniole, a început în în acel an sau în următorul.

A treia călătorie: acasă, în dizgraţie

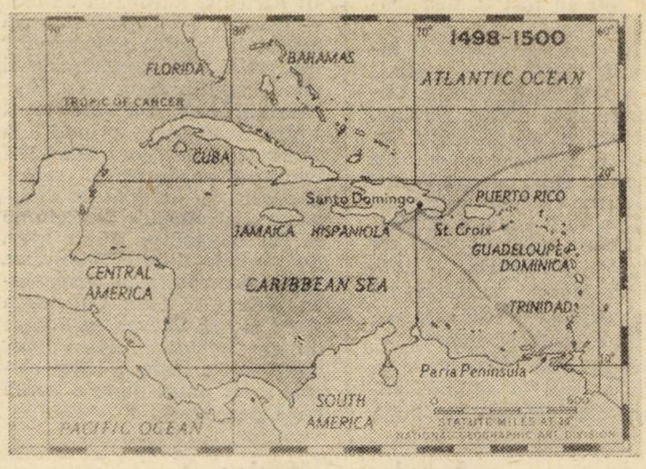

Trecuseră aproape doi ani înainte de a putea Columb să se îmbarce din nou. Trei corăbii vor duce direct în Hispaniola provizii și coloniști, unii recrutaţi direct din închisorile Spaniei. Alte trei corăbii vor urma un drum mai la sud, sperînd să-i înfrîngă pe portughezi în descoperirea unui pămînt pe care mulţi cosmografi îl bănuiau la sud de Ecuator. Corăbiile au petrecut opt zile de agonie în căldura toridă a lui iulie, cu „butoaiele de vin și de apă... ce-și crăpau cercurile ; șunca și carnea sărată se frigeau singure și putrezeau". Dar oamenii au supravieţuit. Nouă zile mai tîrziu și două luni după ce Columb părăsise Spania, a fost zărit Trinidad.

Poate aici, în sfîrșit, vor exista reprezentanţi ai Marelui Han ! Spre întristarea lui Columb, n-au găsit decît indieni. A hotărît să facă totul pentru a obţine aur, și oamenii săi au arătat băștinașilor „vase de cupru spoit și alte lucruri sclipitoare". Indienii nu erau impresionaţi. Amiralul a ordonat atunci să cînte muzica și marinarii să danseze. Asta era prea mult pentru indieni ; au răspuns cu o ploaie de săgeţi.

Spre nord se putea vedea un șir de munţi — coasta Venezuelei de astăzi. Cîteva zile mai apoi, în peninsula Paria, europenii au păşit pe continentul american pentru prima oară după ce vikingii îl descoperiseră cu 500 de ani mai înainte. I-au întîmpinat pe spanioli doar maimuţele zgomotoase. Treptat, Columb înţelegea că a descoperit mai mult decît o altă insulă. „Credem că acesta este un mare continent — scria el în jurnalul său — din care nimic nu a fost cunoscut pînă acum". Dar va avea pînă la moarte convingerea că această „altă lume", cum o numea, se află pe undeva prin sud-estul Asiei.

Dacă ar mai fi zăbovit puţin, Columb ar fi descoperit maiestosul fluviu Orinoco; numai un mare fluviu putea explica prospeţimea golfului Paria. Columb însă a traversat Marea Caraibilor spre Hispaniola și, timp de o lună și jumătate, de-a lungul a 700 mile, a navigat pe ape pe care nici un european nu le văzuse mai înainte. Cînd a ajuns în Hispaniola, n-a găsit odihna de care avea nevoie, ci o insulă clocotind de nemulţumire. De data aceasta, erau chiar coloniștii; doar unii se revoltaseră, dar toţi se plîngeau. Speranţele lor de grabnică îmbogăţire nu se împliniseră și, în plus, nu aveau nici hrană îndeajuns. Spre a înrăutăţi și mai mult lucrurile, cîteva sute de nemulţumiţi doreau să se întoarcă în Spania, pentru a povesti despre incompetenţa lui Columb.

Ferdinand Columb își va aminti cum el și fraţii săi mai mari, pe atunci paji la curtea din Granada, erau urmăriţi prin curţile palatului de grupuri care îi huiduiau „strigînd «ăștia-s fiii amiralului ţinţarilor... care a găsit pămînturi de vanitate și deziluzii, mormîntul și ruina gentilomilor castilieni»". Regele și regina, acţionînd în parte pentru că le ceruse Columb, l-au trimis pe Francisco de Bobadilla să cerceteze învinuirile după care fraţii lui Columb erau „oameni nedrepţi, dușmani cruzi și pîngăritori ai sîngelui spaniol". Să nu uităm că erau italieni, deci străini.

Bobadilla ar fi acţionat mai puţin grabnic dacă n-ar fi ajuns la Santo Domingo într-un moment în care a fost martor la o rară, dar deosebit de ilustrativă dovadă a severităţii amiralului: corpurile a șapte spanioli rebeli atîrnau în furci-

le spînzurătorii. Pe alți cinci îi aștepta aceeași soartă a doua zi. Bobadilla l-a întemnițat pe Diego și, curînd, și pe amiral și pe fratele său Bartolomeu. Apoi, toți au fost trimiși înapoi în Spania.

Pe drumul de rușine al întoarcerii, căpitanul s-a oferit să-i scoată lanțurile lui Columb, dar el a refuzat. De fapt, a fost atît de jignit, încît a cerut să fie îngropat cu ele. Nu s-au găsit, însă, lanțuri în nici unul dintre sicriele despre care s-a spus că îi conțin rămășițele. Le-am găsit — sau, cel puțin, așa s-ar părea — atîrnînd la Muzeul maritim din Pegli, nu departe de casa copilăriei sale de la Genova.

Încă purtînd cătușele, Columb s-a dus la spitalul mînăstirii Las Cuevas, de lîngă Sevilla, să-și vindece rănile și să adreseze o scrisoare la Curte. Ce fel de purtare era aceasta față de omul care descoperise „mai mult pămînt decît Africa și Europa la un loc" — evident o exagerare — „și mai mult de 1 700 de insule..."? Au trecut, însă, șase săptămîni pînă a sosit ordinul de a fi eliberat. Diego, Bartolomeu și amiralul au fost primiți la Grenada, la 17 decembrie 1500. Încurcați dar evazivi, regele și regina au ordonat ca drepturile și privilegiile lui Columb să fie restabilite. N-au spus, însă, nimic despre trimiterea sa ca guvernator al Hispaniolei. Alte șase luni, Columb a zăcut la Las Cuevas, scriind epistole rugătoare către monarhi, către Papă și către oricine ar fi putut pune o vorbă bună pentru el.

A patra călătorie: ploaie, furtuni, naufragiu

La aproape 50 de ani, Columb — un om în vîrstă după tiparele vremii — a mai avut o șansă. Sătui de repetatele sale plîngeri, Ferdinand și Isabela se descotorosesc, în 1502, de bătrînul marinar: dați-i patru caravele să plece în căutarea strîmtorii pe care vrea s-o găsească spre Oceanul Indian. De va găsi, în sfîrșit, *adevăratele* Indii, în loc de-a împînzi harta cu insulițe nefolositoare, poate soarta i se va schimba.

Deși suveranii îi lăsaseră titlurile de amiral și vicerege, Columb fusese înlocuit în postul de guvernator al Hispaniolei de Don Nicolás de Ovando. Nedorind o întrevedere între cei doi, suveranii i-au interzis amiralului orice scurtă vizită acolo. Cum au crezut ei că nu se va opri Columb în insula pe care o iubea mai mult decît orice altceva? A cîrmit în fața orașului a cărui înălțare o ordonase. Santo Domingo devenise o impunătoare adunare de clădiri ridicate din lemn și stuf. Columb era mai mult atent la vreme. Se apropia un uragan. După o viață petrecută pe mare, îi cunoștea semnele. Și mai știa că Ovando era pe cale să trimită o flotă de 30 de corăbii în Spania, încărcate cu averile smulse indienilor. Columb a trimis la țărm pe unul din căpitanii săi, spre a-l preveni de furtună pe Ovando, care a rîs de mesaj.

Corăbiile lui Ovando erau de două zile pe mare cînd a izbucnit furtuna. Aflat în direcție opusă, Columb a reușit să-și salveze mica flotă, pierzînd doar o barcă și cîteva ancore, dar 25 din navele lui Ovando s-au scufundat. Ironia soartei: singurul vas care și-a continuat drumul spre Spania era cel care ducea partea de aur a amiralului.

După furtună, curenții l-au purtat pe Columb spre Jamaica, apoi spre nord, spre Cuba. În cele din urmă, a început să traverseze marea, în căutarea strîmtorii. De la sfîrșitul lunii iulie, cînd au atins una din insulele golfului Hondurasului, pînă la sfîrșitul anului 1502, cele patru corăbii au mers în lungul Americii Centrale. Într-o probabil exagerată relatare trimisă lui Ferdinand și Isabelei, Columb vorbea despre o furtună ce durase 88 de zile. „Cînd credeam că s-a sfîrșit, totul reîncepea... Marea fierbea ca o căldare la foc mare... Nu se putea spune că plouă, ci că ar fi venit un al doilea potop. Echipajul era la capătul puterilor".

Căutarea unei strîmtori inexistente a fost abandonată. Descoperirea Oceanului Pacific, aflat la numai cîteva mile dincolo de istmul Panama, avea să-l aștepte pe Balboa.

Dar, cel puțin, Columb a găsit mai mult aur. Într-un mare golf, la nord-vest de Panama, a întîlnit indieni care „nu se temeau și... dădeau o oglindă valorînd 10 ducați contra trei clopoței pentru șoim; spuneau că aurul era din belșug și îl găseau nu departe de acolo". Indienii aceștia erau guaymi, ai căror descendenți încă se mai servesc de același fel de canoe lungi și grațioase.

Aici, mai mult ca oriunde călătorisem pe urmele lui Columb; și am întîlnit Lumea Nouă pe care o descoperise navigatorul: neatinsă, oarecum fatală, cu o vegetație luxuriantă, cu papagali rotindu-se și țipînd strident deasupra arborilor junglei protectoare.

Furtunile au continuat. Columb a găsit adăpost la gura rîului Belén (în Panama) și a hotărît să stabilească un punct comercial. Dar curiozitatea indienilor și dorința de a comercializa cît mai repede s-au transformat în ostilitate. Columb a reușit să-și scoată trei nave dincolo de rîu, dar a patra, *Gallega*, a fost abandonată.

Am zburat cu un pilot deasupra rîului Belén. În laguna liniștită, mai zace și astăzi carcasa corăbiei *Gallega* sau cel puțin balastul ei de pietre. E cea mai ușor de găsit dintre toate corăbiile lui Columb, deși încă nu știu pe cineva să fi încercat s-o găsească.

La mijlocul lui aprilie 1503, la peste un an de la plecarea din Sevilla, echipajul se încredința că va fi dus de Columb mereu mai departe de Hispaniola. *Vizcaíno* devenise așa de zdruncinată de furtuni, încît a trebuit să fie abandonată. Cele două corăbii rămase s-au oprit în dreptul frontierei de astăzi dintre Panama și Columbia și au refuzat să meargă mai departe. Suferind de artrită și malarie, știind că și această Mare Călătorie a sa eșuase, Columb a fost de acord cu întoarcerea spre nord.

Cu toate că foloseau din plin orice găleată, oală, cană sau vas și chiar căușul palmelor, marinarii nu puteau înfrînge apa care se scurgea prin toate găurile. În golful St. Ann, unde Columb descoperise Jamaica cu nouă ani mai înainte, corăbiile muribunde au fost peticite cu stuf. Acolo, Columb a petrecut un an nenorocit, copleșit de răzmeriță și atacuri ale indienilor. Că a fost salvat e un fapt care ține de miracol. Nici o corabie spaniolă nu apuca acest drum pentru că, o spusese clar Columb, nu există aur. Iar Ovando de-abia ar fi trimis vreo navă, chiar dc-ar fi știut unde s-o trimită.

În cele din urmă, un ofițer de navă, Diego Méndez, a plecat, împreună cu un alt spaniol, într-o canoe către Hispaniola. Capturat de indieni, a reușit să scape și s-a reîntors la St. Ann. Într-o a doua încercare, a reușit să ajungă la Santo Domingo, la 400 mile depărtare. Un act de curajoasă și leală prietenie. După unsprezece luni, Méndez a reușit să obțină o corabie prăpădită cu care i-a adus la Hispaniola pe Columb și pe oamenii săi. Acolo amiralul, suferind, a luat o altă navă și plecă pe mare pentru ultima oară. Columb deschisese o poartă spre Lumea Nouă. Alți bărbați îndrăzneți — Cortés, Balboa, Pizarro, Ponce de León — erau gata sau aproape gata să plece în drumurile lor de triumfuri pe care le pavase amiralul.

Columb s-a întors acasă într-o corabie închiriată. Mai avea bani, dar era o consolare foarte mică față de pierderea poziției sale. Alții făcuseră alte descoperiri. Vicente Jáñez Pinzón ajunsese în Brazilia în 1500. Alt genovez, numit probabil Giovanni Caboto (îl cunoaștem sub numele de John Cabot) a deschis englezilor drumul spre noul continent. Cel puțin, Columb a fost scutit de știrea că numele altui compatriot al său, Amerigo Vespucci — și nu al său — avea să fie dat Lumii Noi.

Lui Columb îi mai rămăsese puțin timp. A urmat cu greu curtea, în deplasările ei de la un oraș la altul, sperînd într-o audiență la rege și în restabilirea drepturilor sale. Boala i se agrava. În cele din urmă, la căpătîiul său au rămas cei doi fii ai săi, fratele său Diego și doi căpitani leali. Curtea nu trimisese pe nimeni. A murit la 20 mai 1506.

Zece ani au trecut înainte ca moartea lui Columb să capete cea mai mică publicitate. În 1516, istoricul Peter Martyr nota că amiralul „a părăsit lumea". Aceste puține cuvinte au fost, din cîte știu, singurul său necrolog.

Rămînea doar ca Ferdinand să scrie un epitaf pentru marele său tată. L-am găsit în Biblioteca Colombina, într-un colț al magnificei catedrale din Sevilla.

Dojenindu-mă că nu vorbesc pe șoptite, un călugăr franciscan m-a condus către un sertar în care se află cîteva dintre cele mai mari tezaure literare din lume — cărțile lui Cristofor Columb, cu notele sale marginale. Alături de ele, stă o copie, făcută de Ferdinand, a „Medeei" lui Seneca, în care se află o profeție a filosofului roman: „Va veni o vreme, peste mulți ani, cînd Oceanul își va deschide porțile și un imens pămînt se va dezvălui".

„Această profeție — a adăugat Ferdinand cu litere ce par tipărite — a fost împlinită de tatăl meu... în anul 1492".

FORTUNE

NEW YORK

ECONOMIA OCCIDENTALĂ — „CREŞTERE NEGATIVĂ"

ÎN 1974, rata medie a creşterii în ţările industrializate a fost aproape zero, 1975 fiind, astfel, al doilea an nefavorabil. Niciodată după al doilea război mondial nu a fost înregistrat un asemenea regres economic **(vezi grafic).** Înainte de 1974 n-a fost an în care rata medie a P.N.B. în ţările industrializate să nu fi înregistrat o cît de mică creştere.

Cea mai adîncă recesiune au cunoscut-o Statele Unite — un produs naţional brut cu 4 la sută în preţuri constante mai mic decît în 1974. Dar pentru toate ţările industrializate, acest lucru apare ca o creştere negativă.

Anul acesta, lucrurile par a se îmbunătăţi întrucîtva. S.U.A. vor înregistra probabil o creştere de 6 la sută a P.N.B. Rata medie a creşterii în ţările industrializate în 1976 va fi probabil sub 5 la sută — aproape la fel cu cea din anii 1965—1973. Optimismul cu care este aşteptată revenirea creşterii este însoţit de teama unei accelerări a inflaţiei. Totuşi, unul din cele mai remarcabile fapte pe scena economică internaţională în 1975 a fost o slăbire a inflaţiei, atît ca fenomen, cît şi ca preocupare. Marea Britanie, unde inflaţia s-a accelerat descurajator, este o excepţie. Punctul de vedere potrivit căruia inflaţia a fost temperată este, însă, prematur.

Este firesc ca o revenire a creşterii să atragă după sine o accelerare a inflaţiei, pentru că, în ultimii ani, ciclurile economice în ţările industrializate au devenit mult mai sincronizate decît erau înainte **(vezi grafic).** După cel de-al doilea război mondial, în mod obişnuit, S.U.A., Europa occidentală şi Japonia urmau cicluri diferite, în aşa fel încît unele ţări cunoşteau redresarea, în timp ce altele — recesiunea. Ultimii trei-patru ani indică o schimbare. Aceste ţări cunosc o simultaneitate a ciclurilor şi se pare că vor trece prin aceleaşi urcări şi scăderi în anii următori.

Sincronizarea trebuie să fie socotită ca nefavorabilă pentru economia occidentală. Altădată, diferenţele de fază în ciclurile economice ale ţărilor industrializate erau în folosul lor. Cererea la import în ţările care cunoşteau creşteri putea ajuta ţările aflate în recesiune moderată. Astăzi, aceste relaţii de moderare şi temperare s-au pierdut, cel puţin vremelnic. Dacă toate ţările industrializate se află simultan în recesiune, dificultăţile din comerţul internaţional vor înrăutăţi şi prelungi răcirea conjuncturii. Dacă toate se află concomitent în creştere, cererea combinată va ridica preţurile mărfurilor. Aşa s-a întîmplat în 1972—1973, şi se poate întîmpla din nou. Sincronizarea, cu alte cuvinte, face ţările industrializate mai vulnerabile, mai supuse recesiunii adînci şi prelungite, precum şi inflaţiei galopante.

Deşi într-o situaţie considerabil mai bună decît Marea Britanie sau Italia, celelalte ţări industrializate cunosc, toate, dificultăţi economice. În multe dintre ele, preocuparea dominantă a guvernelor este şomajul. Numărul şomerilor a crescut la peste un milion în Germania federală şi aproape 850 000 în Franţa şi Marea Britanie (în comparaţie cu 8 milioane în Statele Unite). Ratele şomajului, indiferent cum sînt calculate, par mai moderate faţă de cea de 9 la sută din S.U.A., dar vest-europenii şi japonezii sînt obişnuiţi cu un şomaj mai scăzut.

Industria automobilistică s-a comportat mai bine în Europa occidentală şi Japonia decît în S.U.A., unde producţia a fost cu o treime sub nivelul celei din 1973. Sectorul construcţiilor a fost rău lovit. Multe uzine funcţionează sub capacităţi. Construcţiile de locuinţe sînt în dificultate oriunde. Industria textilă se află şi ea într-o perioadă nefavorabilă. Odată cu criza din domeniul construcţiilor de locuinţe, vînzarea mobilierului casnic stagnează şi recesiunea a slăbit cumpărările de îmbrăcăminte. Vînzările de oţel au diminuat. Timp de cîteva luni, producţia a fost mult sub cea din aceeaşi lună a anului anterior.

Una din problemele dificile în prospectarea economică a lui 1976 este dificultatea de a sesiza locul unde cererea va creşte. În industria de automobile, de pildă, anume îmbunătăţiri sînt previzibile, dar este nerealist să se aştepte o întoarcere a „timpurilor bune". Nici perspectiva locuinţelor nu promite mult dinamism, în orice caz nu în Europa occidentală. La fel, industria bunurilor casnice.

Cu asemenea previziuni, fiecare ţară industrializată pare să spere într-o creştere a exporturilor. Şi există, desigur, posibilităţi pentru îmbunătăţiri în comerţul internaţional. Volumul total al comerţului, după adaptările la inflaţie, este cu 6—7 la sută mai mic, în 1975, faţă de 1974. Dar un fel de întrebare a „oului şi găinii" apare de la sine : cine vine mai întîi, redresarea

SIMULTANEITATEA CICLURILOR ECONOMICE

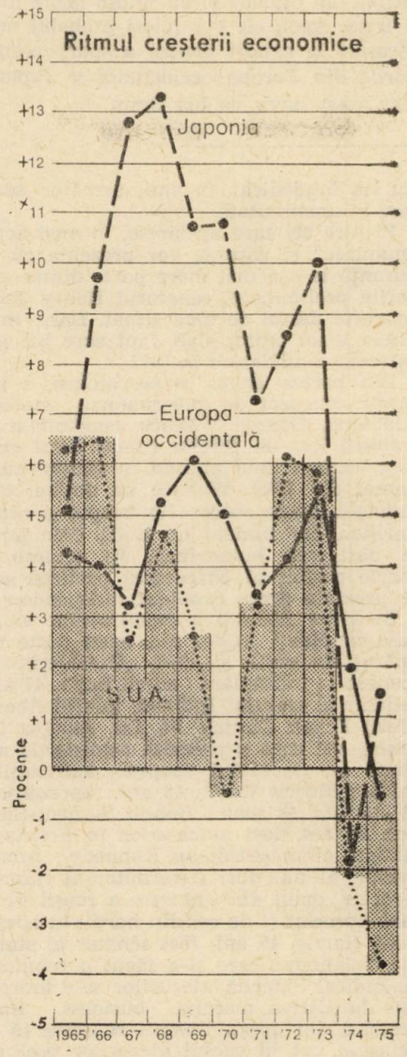

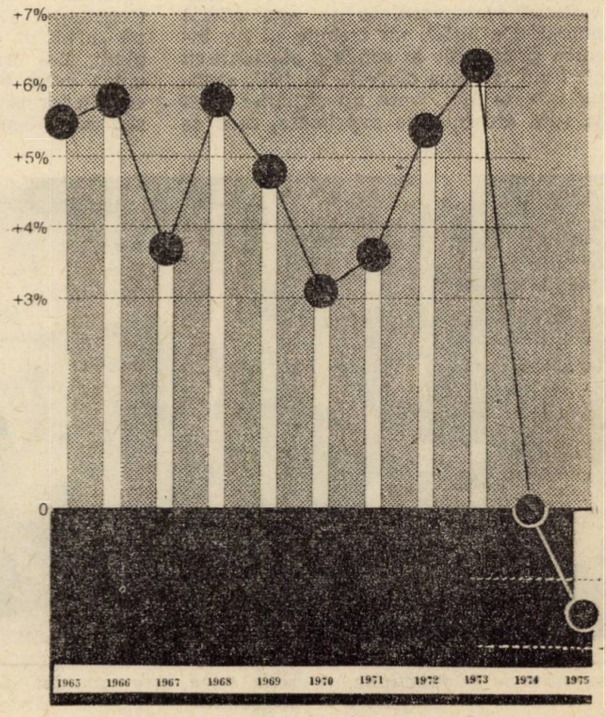

Creşterea reală a produsului naţional brut în ţările capitaliste dezvoltate

în comerțul mondial sau redresarea din recesiunea în fiecare țară ? În definitiv, exporturile unei țări reprezintă importurile alteia.

Marile țări industrializate, ca Germania federală și Japonia, nu pot profita mult dintr-o creștere a importurilor S.U.A. Deprecierea dolarului a făcut importurile din Japonia, R.F. Germania și alte țări vest-europene costisitoare. Mai întîi, redresarea economiei S.U.A. se face simțită în străinătate prin creșterea cererii de materii prime din Canada și unele din țările lumii a treia. Apoi, ele vor folosi probabil noile încasări la export pentru a spori cumpărările din Europa occidentală și Japonia. Dar acest lucru va lua timp.

L'EXPRESS

PARIS

S.U.A. — ANUL PREZIDENȚIAL

MAREA CURSĂ pentru Casa Albă s-a deschis. Se va încheia în ziua alegerilor, adică la 2 noiembrie 1976.

Niciodată după 1932 — an în care americanii l-au ales pe Franklin Roosevelt la conducere pentru a-i ajuta să depășească marea criză economică mondială — vreo alegere prezidențială n-a apărut așa de importantă. Niciodată n-a fost mai imprevizibilă și niciodată mai deschisă. În primul rînd, datorită numărului candidaților. Democrații, profund divizați după 1968, au cel puțin zece, fără a-i mai număra pe cei care se află în rezerva partidului.

În cursul sondajelor celor mai recente, alegătorii democrați l-au desemnat pe Hubert Humphrey drept favoritul lor. Dar fostul vicepreședinte nu este oficial candidat. De altfel, nu trebuie să ne încredem prea mult în sondaje efectuate cu mult timp înaintea alegerii. În 1971, senatorul George McGovern nu obținuse decît 5 la sută din opiniile exprimate, ceea ce nu l-a împiedicat, în anul următor, să fie ales în unanimitate.

Printre cei care urmăresc, în mod activ, „numirea" și care se vor prezenta cu siguranță la cea mai mare parte dintre alegerile preliminare, senatorul Henry Jackson este destul de bine situat. Dar, între altele, e un orator slab, fapt care l-a costat deja candidatura în 1972.

Din partea aripii conservatoare, e puternic concurat de guvernatorul statului Alabama, George Wallace, condamnat să trăiască într-un fotoliu rulant după ce a fost victima unui atentat în timpul campaniei din 1972. Wallace va obține, fără îndoială, unele succese în timpul preliminariilor, dar nimeni nu îi dă vreo șansă în obținerea învestiturii. În schimb, e foarte posibil să părăsească partidul și să se prezinte drept candidat independent.

În aripa liberală a democraților există șase candidați, în cea mai mare parte noi apăruți în cursă și, deci, „Outsideri". Îi numesc la întîmplare : Birch Bayh, 47 ani, senator al statului Indiana, liderul liberalilor ; Frank Church, 51 ani, senator din Idaho, cel care a prezidat comisia de anchetă a Senatului asupra activităților C.I.A. ; Morris Udall, 53 ani, reprezentant al statului Arizona ; Robert Sargent-Shriver, 60 ani, fost ambasador în Franța și cumnat al președintelui Kennedy ; Jimmy Carter, 51 ani, fost guvernator al statului Georgia, omul din sud care a reușit să se facă apreciat și de cei din nord ; în sfîrșit, Fred Harris, 45 ani, fost senator al statului Oklahoma, care și-a făcut o reputație de radical datorită atacurilor sale îndreptate împotriva marelui business. Dacă vreunul din acești liberali reușește să se detașeze net în cursul alegerilor preliminare, are șansa de a obține învestitura Convenției. Dacă nu, „partidul" va căuta un „arbitru" printre necandidați. Și se va gîndi, mai întîi, la Hubert Humphrey. În ciuda celor 64 de ani ai săi, Humphrey este în forma sa cea mai bună. Principalul său merit constă în faptul că nu are dușmani, ceea ce îl face candidatul compromisului perfect.

Rămîne inevitabilul Edward Kennedy. A repetat de o sută de ori că, și în cazul în care ar fi solicitat, nu ar vrea să se prezinte la alegeri. Cea mai mare parte dintre oamenii politici cred că este sincer. În ciuda unor vechi întîmplări nenorocoase — în mod special, drama de la Chappaquiddick, cînd una din secretarele sale s-a înecat — a păstrat o imensă popularitate. Unii democrați visează, încă, să-l convingă pe senator să aducă „magia" familiei sale în serviciul partidului, în cazul unui impas. Aparent, unii republicani cred și ei, în această eventualitate.

Lista n-ar fi completă fără numele a doi guvernatori care nu sînt „candidați la candidatură", dar ale căror recente acțiuni le-au dat un renume național : guvernatorul statului New York, Hugh Carey, salvînd orașul New York de la faliment, și guvernatorul Californiei, Edmund Brown Jr., un tînăr original de 37 de ani, care i-a uimit pe cei pe care îi administrează prin actele sale și prin lipsa de conformism.

De partea republicanilor lucrurile ar trebui să fie simple, întrucît președintele în funcțiune, Gerald Ford, este candidat.

Pericolul principal pentru Gerald Ford vine de la dreapta, în persoana fostului guvernator al Californiei, Ronald Reagan, actor de cinema devenit politician și conducător al extremei drepte a partidului. Dacă Gerald Ford abandonează pe drum, mai mulți candidați sînt pregătiți să intre în cursă. Fostului guvernator al Texasului, John Connally, acuzat de a fi acceptat sume de bani, dar achitat, i-ar place să își încerce șansa. La fel și vicepreședintelui Nelson Rockefeller, care a încercat, în zadar, fiecare candidatură prezidențială de după 1964. Și, în sfîrșit, lui Elliott Richardson, acum secretar la Ministerul comerțului, care și-a cîștigat reputația demisionînd din postul de ministru al justiției, atunci cînd i s-a dat dispoziție să-l revoce pe procurorul special însărcinat cu afacerea Watergate, Archibald Cox.

Temele campaniei electorale vor fi mai ales de politică internă : șomaj, inflație, securitate socială. Americanii sînt pesimiști în ceea ce privește viitorul economic al țării. Într-o problemă, spre exemplu, cum este aceea a energiei, majoritatea alegătorilor ar aproba, fără îndoială, naționalizarea companiilor petroliere. Totuși, nici un republican și nici un democrat

Președintele în funcțiune, Gerald Ford, este candidat din partea republicanilor

Un posibil candidat democrat : Hubert Humphrey

Fostul guvernator al Californiei, Ronald Reagan

n-au înscris o asemenea măsură în programul lor.

Bineînțeles, în timpul campaniei electorale vor fi tratate și unele aspecte ale politicii externe.

Pentru a face prospecția acestui an electoral, trebuie cunoscute și regulile jocului. Sistemul electoral american este teribil de complicat ; e o adevărată cursă cu obstacole. Mai întîi, trebuie ales un candidat. Pentru aceasta, fiecare partid se va reuni într-o Convenție națională, în timpul verii — cel democrat, la 11 iulie, la New York ; cel republican, la 16 august, la Kansas City, în Missouri. Delegațiile la aceste Convenții, care au sarcina decisivă de a alege candidatul și a defini programul („platforma"), sînt desemnați, ei înșiși, în diverse moduri. Mai mult de jumătate dintre ei sînt aleși în timpul preliminariilor care vor avea loc în 31 de state. Prima alegere preliminară se va desfășura în New Hampshire, la 24 februarie, adică peste cinci săptămîni.

Dar lucrurile sînt și mai complicate : alegerile preliminare n-au aceleași reguli în toate statele și chiar în interiorul unui stat diferă uneori de la un partid la celălalt. Să luăm cazul statului New Hampshire. Vor fi, fără îndoială, șase sau șapte candidați democrați și doi candidați republicani (președintele Gerald Ford și fostul guvernator al Californiei, Ronald Reagan), dar nu se vor prezenta ei înșiși. Alegătorii votează pentru liste de delegați care se pronunță în favoarea unuia sau altuia dintre candidați. Pentru preliminariile partidului democrat, numărul delegaților aleși este proporțional cu numărul de voturi obținute de fiecare candidat. Pentru republicani, lista majoritară obține toate locurile de delegați la Convenție, în timp ce listă minoritară nu obține nici un loc.

În statele în care nu au loc alegeri preliminare, delegații sînt desemnați de adunările partidului, fie la nivel local, fie la nivelul statului. Încă un lucru important de reținut : numărul delegaților fiecărui stat este proporțional cu importanța sa în Camera Reprezentanților, deci, indirect, cu numărul populației sale.

Orice s-ar întîmpla, alegerile preliminare dau tonul campaniei, permit măsurarea temperaturii politice a țării și impun schimbări în strategia electorală a fiecărui partid. Toate acestea, între 24 februarie (New Hampshire) și 1 iunie (California).

O nouă imponderabilă o constituie fondurile electorale. Sumele fabuloase cheltuite în cursul trecutelor campanii prezidențiale sînt legendare. Dar, în urma scandalurilor care au dezvăluit tot felul de manipulații financiare și oferte ilegale, regulile jocului au fost schimbate. „Darurile" sînt acum limitate prin lege la 5 000 de dolari de persoană. „Colectele" sînt și ele reglementate și controlate. Pentru prima oară în acest an, candidații vor avea dreptul la o „alocație electorală" oferită de guvern, dar, bineînțeles, derizorie în comparație cu sumele de altădată. Aceste noi reguli riscă să tulbure obișnuințele și să producă surprize. Candidații au greutăți de această dată în a obține sumele electorale și mulți riscă să se declare înfrînți din lipsă de muniții.

Și, în sfîrșit, iată calendarul datelor de urmărit :

— 19 ianuarie : adunarea partidului democrat din statul Iowa își desemnează delegații. Dacă ea se pronunță favorabil lui Birch Bayh, acesta va dispune de trambulina necesară pentru a-și lansa candidatura la scară națională.

— 24 februarie : alegeri preliminare în statul New Hampshire. Atunci, se va vedea mai bine care sînt șansele lui Reagan, față de cele ale președintelui Ford. De partea democrată, se va vedea dacă vreun candidat se detașează din plutonul, actualmente, confuz și dispersat.

— 6 aprilie : două alegeri preliminare în statele New York (cel mai important) și Wisconsin. Va începe să se vadă mai clar în ambele partide.

— 1 iunie : alegeri preliminare în California (al doilea stat ca importanță). Dacă candidații democrați considerați liberali se neutralizează unii pe alții, va fi momentul în care Hubert Humphrey s-ar putea decide să intre în cursă. Întotdeauna a avut numeroși partizani în acest stat și va fi un prilej de a-și oferi bunele oficii.

— 11 iulie : Convenția democrată la New York. Candidatul va fi ales în seara zilei de 13, la Madison Square Garden, unde s-au desfășurat atîtea meciuri istorice de box.

— 16 august : deschiderea Convenției republicane, la Kansas City, în Missouri. Candidatul va fi ales pe 18.

— 6 septembrie : Labor Day, sărbătoarea muncii. Este, potrivit tradiției, data care marchează deschiderea oficială a campaniei.

— 2 noiembrie : ziua Z. Alegerea președintelui.

Timp de 25 de ani, am participat la viața politică și pot să afirm că niciodată pronosticurile nu au fost atît de dificile. Nu este imposibil, spre exemplu, ca, în loc de a se disputa între doi candidați, aceste alegeri să se joace între patru : un candidat democrat, unul republican, un independent de dreapta, cum este George Wallace, și un independent de stînga, cum este Eugene McCarthy (candidat și în 1968). Dacă Reagan este desemnat drept candidat oficial al partidului republican, aripa liberală a acestui partid ar putea prezenta și ea un al cincilea „independent" moderat. Într-o asemenea ipoteză, s-ar putea ca nici un candidat să nu obțină majoritatea. Cazul este prevăzut în Constituție. Atunci, președintele va fi ales de Camera Reprezentanților. Americanii se înfioară la gîndul de a vedea un președinte ales de Cameră, succedînd unui președinte numit de către predecesorul său. Ipoteză extremă, dar deloc absurdă. Într-adevăr, orice se poate întîmpla în acest an electoral în Statele Unite.

Pierre Salinger

PROFIL

ALFONSO GARCIA ROBLES

secretarul de stat al relațiilor externe al Mexicului

După demisia, la 29 decembrie, a lui Emilio Rabasa, guvernul mexican a numit în funcția de ministru de externe un diplomat de carieră : Alfonso Garcia Robles, reprezentantul permanent al Mexicului pe lîngă Națiunile Unite.

Născut la 20 martie 1911, Alfonso Garcia Robles a studiat dreptul la Universitatea națională autonomă din Ciudad de Mexico, apoi la cea din Paris și la Academia de drept internațional de la Haga. În 1939, intră în activitatea diplomatică, cariera sa înregistrînd o ascensiune rapidă. În perioada 1946—1957, este director al diviziei pentru problemele politice din cadrul Secretariatului O.N.U., apoi, între 1957—1961, conduce Departamentul pentru Europa, Asia și Africa din cadrul Ministerului mexican al afacerilor externe. Ambasador în Brazilia între 1962—1964, este numit, ulterior, subsecretar de stat pentru afacerile externe al Mexicului. A condus, în perioada 1964—1967, lucrările comisiei pregătitoare pentru denuclearizarea Americii Latine, care au dus la crearea Organizației pentru interzicerea armelor nucleare în America Latină (O.P.A.N.A.L.), iar la Națiunile Unite, unde a reprezentat Mexicul timp de aproape cinci ani (din 1971), a fost președintele „grupului celor 77".

Îndelungata și vasta sa activitate diplomatică, atît în calitate de reprezentant al Mexicului cît și în cadrul unor organisme internaționale, a stat la baza alcătuirii a numeroase lucrări de specialitate, ca și a unor volume de diplomație mexicană și mondială. Încă în 1940, Alfonso Garcia Robles publica studiul intitulat : „Panamericanismul și politica de bună vecinătate". În 1946, apare lucrarea „Politica internațională mexicană", iar în 1949 publică două volume despre „Lumea postbelică : de la Carta Atlanticului la Conferința de la San Francisco". Denuclearizarea Americii Latine și Tratatul de la Tlatelolco fac, de asemenea, obiectul unor reputate studii.

Preluînd funcția, Alfonso Garcia Robles a declarat că va asigura continuitatea politicii de independență și respectare a suveranității Mexicului.

POSTA REDACTIEI

Petrolul din Santa Elena

Marcel Neacşu, Piteşti. Compania de stat petrolieră a Ecuadorului (CEPE) şi-a asumat, începînd din 18 decembrie, controlul deplin asupra zăcămintelor detectate în Peninsula Santa Elena. Ţiţeiul din Santa Elena, exploatat pînă acum de întreprinderea britanică „Anglo-Ecuadorian", are o concentraţie de 34 grade pe scara API (folosită de „American Petroleum Institute"). În cursul anului 1974, producţia totală a regiunii Santa Elena a fost de 149 659 barili. Firmele „Anglo-Ecuadorian" şi „Gulf" (americană) au implantat două rafinării cu capacitate medie, a căror producţie asigură aprovizionarea pieţii interne cu produse derivate din petrol. Concomitent, statul este nevoit să achiziţioneze din afară importante cantităţi de petrol prelucrat. Acest petrol este amestecat cu ţiţei ecuadorian pentru elaborarea combustibililor şi altor derivate. Se apreciază că, în 1976, va lua sfîrşit situaţia pe care o traversează în prezent ţara — în acelaşi timp exportatoare de petrol brut şi importatoare de petrol prelucrat. În cursul acestui an, construcţia marii rafinării din provincia Esmeraldas va fi terminată, noul obiectiv industrial urmînd să intre în producţie cu o capacitate de rafinare de 50 mii barili pe zi. Realizarea rafinăriei a solicitat un fond de finanţare de aproximativ 100 milioane dolari. În ceea ce priveşte Compania de stat petrolieră a Ecuadorului, aceasta a fost creată în scopul preluării progresive a controlului asupra resurselor naţionale petroliere. De la înfiinţarea sa, CEPE a comercializat cu succes importante cantităţi de ţiţei, întreprinderea deţinînd o participare de 25 la sută din operaţiunile de comercializare ale firmei nord-americane „Texaco Gulf", care controlează majoritatea petrolului brut extras din estul ţării. Participarea este calculată la circa 53 mii barili zilnic, potrivit producţiei ce a fost ridicată oficial de la 210 mii la 225 mii barili pe zi, în vederea depăşirii dificultăţilor economice. Recent, CEPE s-a asociat cu Yacimientos Petroliferos Fiscales (Y.P.F.) din Argentina, pentru explorarea şi exploatarea ţiţeiului din zona orientală a Ecuadorului.

Ion P. Dinică, com. Tîmboieşti, jud. Vrancea. Am mai răspuns scrisorilor dv.: revista noastră nu publică versuri. Vă sugerăm să vă adresaţi unei reviste literare.

Agenţia France Presse

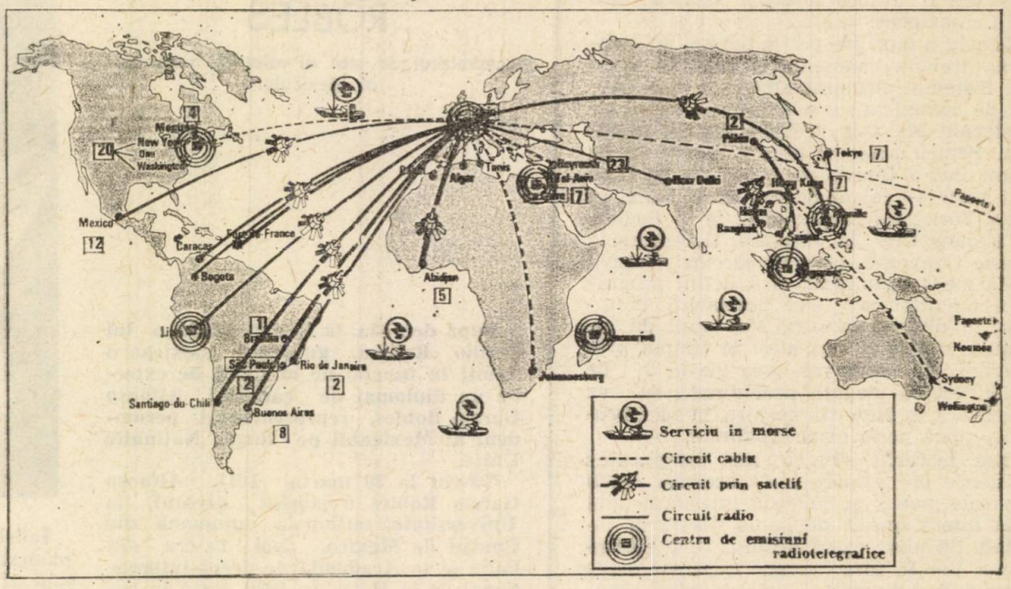

Constantin Alexandru, Buzău. Agenţia France Presse a apărut dintr-o ramură a fostei agenţii franceze de presă Havas. Înfiinţată în 1832, Agenţia Havas a devenit curînd cea mai importantă din Franţa şi una din primele din lume. În 1919 s-a separat în două ramuri : informaţii şi publicitate ; prima a fost achiziţionată de stat în 1940 şi a devenit, în 1944, France Presse. După ultimul război mondial, agenţia s-a dezvoltat mult timp ca organism al statului, ca o prelungire a Ministerului informaţiilor. Acest motiv făcea ca toate ştirile difuzate în S.U.A., spre exemplu, să fie precedate de o punere în gardă a autorităţilor federale faţă de apartenenţa la statul francez a agenţiei. Faptul a determinat, în 1957, dotarea agenţiei cu un statut special : A.F.P. nu mai aparţine Ministerului informaţiilor şi este legată de statul francez doar printr-o convenţie, în virtuatea căreia este plătită pentru serviciile făcute, toate ministerele fiind abonate ale agenţiei. Pentru a reuşi să se impună pe plan internaţional, să acopere evenimentele din toate domeniile de activitate, France Presse transmite ştiri în mai multe limbi, întrucît „piaţa" de limbă franceză este redusă. Din 1972, agenţia transmite către Asia şi cele două Americi mai multe emisiuni în engleză, spaniolă şi portugheză decît în franceză ; dispune de un serviciu în limba germană şi este prima agenţie care a difuzat, 24 de ore din 24, ştiri în arabă. Întrucît, în acest domeniu al informaţiei, exactitatea şi promptitudinea sînt esenţiale, France Presse a reuşit, datorită activităţii oamenilor săi, să devină o agenţie indispensabilă. Cîteva exemple : în timpul Olimpiadei de la München, corespondentul A.F.P. a fost primul care a aflat şi difuzat ştirea evenimentelor tragice. În timpul războiului din Vietnam, corespondenţii A.F.P. se aflau atît la Hanoi cît şi la Saigon — mult timp a fost singura agenţie internaţională prezentă pe ambele fronturi. A.F.P. dispune de 2 000 colaboratori şi 760 ziarişti — numărul lor a rămas aproape la fel ca în 1957, dar activitatea lor s-a triplat. A.F.P. transmite în toate direcţiile 600 000—700 000 cuvinte pe zi asupra a aproximativ 700 subiecte. Birourile de difuzat ştiri în franceză, engleză, germană şi spaniolă se află la Paris ; pentru arabă — la Cairo ; pentru portugheză — la Rio de Janeiro. După cum se poate vedea din **harta**, pe care o reproducem alăturat, din „L'Express", A.F.P. dispune de servicii de transmisii în morse, circuite prin cablu şi radio, circuite prin satelit (din 1972) şi de centre de emisiuni radiotelegrafice (Paris, Cairo, Tananarive, Singapore, Manila, New York, Lima). În dreptul numelui fiecărui oraş, numărul de ziarişti ai A.F.P.

Marin Volintiru, com. Tărtăşeşti, jud. Ilfov. Insula Sfînta Elena, posesiune britanică din Oceanul Atlantic, are 122 kmp. (sau, împreună cu insuliţele care depind de ea — Tristan da Cunha, Ascension, Inaccesibile, Nightingale şi Gough — 315 kmp.). În 1971, populaţia se ridica la ceva mai mult de 4 500 persoane. Centrul administrativ — Jamestown. Insula se află în posesia Marii Britanii din anul 1651. Este administrată de un guvernator (Thomas Oates) şi de un consiliu executiv. Alte informaţii privind istoria şi resursele insulei veţi găsi consultînd volumul „Statele lumii de la A la Z".

Mihai Stănescu, Craiova. 1. Gibraltarul se află, în continuare, în posesiunea Marii Britanii, în ciuda repetatelor cereri spaniole de a-i fi retrocedat. Potrivit „Ordinului Consiliului privind Gibraltarul" (din 1969) şi a „Instrucţiunilor Regale" (tot din 1969), Gibraltarul este un teritoriu autonom ţinînd de coroana britanică. Din 1969 pînă astăzi s-au desfăşurat mai multe runde de convorbiri între miniştrii de externe ai Marii Britanii şi Spaniei, dar nu s-a ajuns încă la vreun acord pentru schimbarea statutului teritoriului.

2. Despre Commonwealth, organizaţie înfiinţată în anul 1931, am scris pe larg în nr. 20 din 1975.

Gheorghe V. Popescu, Braşov ; Manfred Maderer, Arad ; Huang Trung Du, Cluj-Napoca ; Florin Alexandru, Mihai Pârvan, Mihail Bugariu, Ilie Radu, Timişoara. În nr. 51 la rubrica 1 000 + 1 s-a strecurat într-adevăr o greşeală. Am publicat o erată în nr. 52, în cadrul acestei rubrici.

I. Popiţă, Bucureşti. 1. Patricia Hearst, al cărei proces urmează a începe în această lună, nu a fost eliberată pe cauţiune.

2. Între Maria Estela Martinez de Peron şi Maria Estela da Costa Gomes nu există nici o legătură de rudenie.

POSTA REDACTIEI

„TU-144"

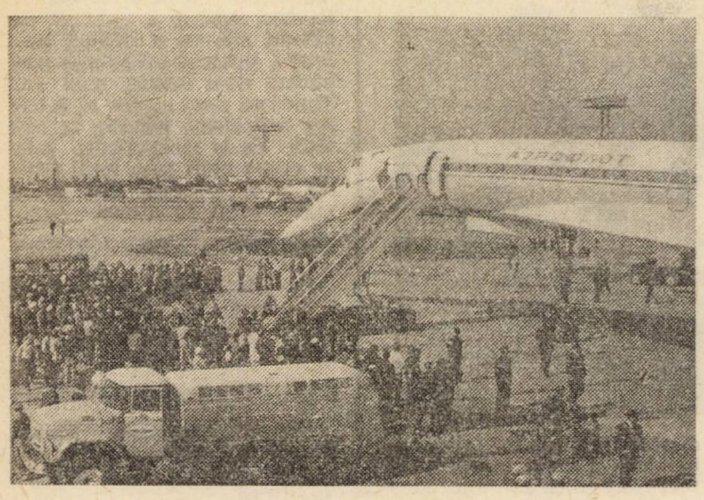

Nicolae Lepădatu, București. Supersonicul sovietic „TU-144" este conceput de cunoscutul constructor de avioane Alexei Tupolev. După probele de rigoare, „TU-144" a fost dat inițial în exploatare pe liniile Moscova — Baku (peste 2 000 km — distanță parcursă într-o oră și 20 minute) ; Baku — Tașkent (1 700 km — distanță parcursă într-o oră și 10 minute). Despre ultima linie comercială, deschisă la sfîrșitul anului trecut, am scris în nr. 2 a.c., în cadrul rubricii „1000+1". În **fotografia** alăturată, supersonicul sovietic pe aeroportul din Tașkent, în noiembrie 1974, după inaugurarea liniei Baku — Tașkent.

Anton Niculescu, București. Ideea la care vă referiți a făcut obiectul unei analize de 1 200 de pagini, întocmite de peste 100 de specialiști, la cererea Departamentului american al transporturilor. Analiza pretinde că un trafic supersonic intens în straturile superioare ale atmosferei ar risca să provoace o scădere a temperaturii terestre, în medie, cu un centigrad într-o perioadă de 20 de ani. Răcirea progresivă a atmosferei, fenomen datorat frecventelor zboruri ale aparatelor supersonice, ar fi determinată, aparent, de particulele de acid sulfuric formate de anhidridele sulfuroase provocate de reactoare. Aceste particule în suspensie ar forma un ecran și ar diminua cantitatea de energie solară care ajunge la Pămînt. Consecințele financiare ale modificării, în acest fel, a climatului s-ar cifra la 200 miliarde dolari — după considerațiile amintitei analize. În fapt, consecințele totale ale zborurilor supersonice nu sînt încă stabilite. Oricum, Ralph d'Agre — profesor la Universitatea din Wyoming (S.U.A.), conducătorul grupului de specialiști care au întocmit studiul — consideră că primejdiile potențiale sînt suficient de mari pentru a justifica un sistem internațional de control asupra emisiilor motoarelor cu reacție în straturile superioare ale atmosferei.

Sava Istrate, Iași. Referitor la „eventuale noi elemente în relațiile statelor din subcontinentul sud-asiatic" despre care ne întrebați, vă furnizăm unele amănunte cuprinse în cuvîntarea rostită la posturile de radio și televiziune din Pakistan, cu ocazia celei de-a patra aniversări a instalării sale la putere, de către premierul pakistanez Zulfikar Ali Bhutto. Premierul Bhutto a declarat că, în scopul asigurării păcii în regiune, politica externă pakistaneză are în vedere normalizarea raporturilor cu India. El a arătat că noua politică de prietenie a țării sale cu Bangladeshul are la bază aceeași aspirație spre consolidarea păcii în sudul Asiei ; în acest context, Zulfikar Ali Bhutto a dat asigurări că guvernul său nu se va amesteca în treburile interne ale Bangladeshului. Cu privire la raporturile cu un alt stat din apropiere — Afganistanul —, primul ministru al Pakistanului a recunoscut că acestea nu sînt atît de cordiale pe cît ar putea fi : „Continuăm să sperăm și să dorim — a afirmat el — a avea bune raporturi cu Afganistanul, întemeiate pe principiul neamestecului în problemele interne". Cu aceeași ocazie, abordînd probleme ale politicii interne, premierul pakistanez a vorbit despre rezultatele obținute pe calea redresării economice. El a arătat că venitul național a crescut cu 15 la sută și producția industrială — cu 20 la sută, în decursul ultimilor trei ani. Investițiile sectorului public au crescut de la 260 milioane dolari, în 1971—1972, la 1 370 milioane dolari în 1975—1976. Investițiile sectorului particular au sporit, în aceeași perioadă, de la 355 milioane dolari, la 600 milioane dolari.

Yeti

Ioan Remeș, Oradea. La întrebarea dv. în legătură cu presupusul „om al zăpezilor" revenim în acest număr cu cîteva explicații ale unor oameni de știință americani și vest-germani. Într-o vale a munților Himalaia, la circa 80 km est de Everest, un grup de zoologi americani au dat peste urme enigmatice, avînd o lungime de 22 cm și o lățime de 12 cm. Pe cîmpiile acoperite cu zăpadă ale văii Arun, la circa 4 100 metri deasupra nivelului mării, oamenii de știință au putut constata existența acestor urme pe o distanță de aproape un kilometru. „Se pare — daclara zoologul Jeffrey McNeely — că este vorba despre urmele unui mamifer superior. Amprentele sînt însă considerabil mai mari decît ale oricărei maimuțe. Este vorba despre urmele unui animal necunoscut încă științei". Apar, cu regularitate, știri că, în țările montane din Asia Centrală, ar fi fost din nou văzut Yeti, acel legendar „Om al zăpezilor", descris ca un monstru păros. Totuși, după opinia unor zoologi și antropologi, este vorba despre istorisirea unor triburi de munteni din Tibet, a unei întîlniri puternic dramatizate cu ursul brun tibetan, pe care locuitorii Himalaiei îl pot vedea extrem de rar. Presupusele urme ale „Omului zăpezilor", a căror lungime variază între 20 și 50 cm, este explicată foarte simplu : din cauza strălucirii extrem de puternice a soarelui, urmele lăsate foarte aproape una de alta de animale cunoscute fuzionează într-o amprentă supradimensionată. Astfel, urmele de urși, vulpi, lupi și cîini sălbatici se transformă în urme de Yeti. Toate resturile de blană, piele, fragmentele de schelete care au fost găsite în Asia Centrală și atribuite „Omului zăpezilor" și-au găsit o explicație zoologică lipsită de echivoc : ele provin de la urși, leoparzi de zăpadă, antilope de munte, maimuțe și lama. Explicația cea mai spectaculoasă a dat-o zoologul münchenez, dr. Theodor Haltenorth. În ultimii 10 ani, el a adunat, cu ajutorul unor savanți din Franța, S.U.A., Canada, Marea Britanie și R. D. Germană, o cuprinzătoare documentație privitoare la „Omul zăpezilor". După examinarea acesteia, precum și a zeci de relatări ale unor martori oculari din Tibet, Nepal, Bhutan și Caucaz, Haltenorth a conceput cea mai senzațională teorie a „Omului zăpezilor". Potrivit acesteia, în unele zone montane retrase, situate la mari înălțimi între Caucaz și Mongolia, trăiesc antropoizi încă necunoscuți, putînd fi vorba de vestigii ale populației preumane (pitecantropi). Aceștia, conchide savantul vest-german, adaptați climei temperate, trăiesc la înălțimi de 1 000 pînă la 3 000 metri în Caucaz, Himalaia și în regiunea muntoasă a Tibetului, ca și în Mongolia ; preferă regiunile împădurite și cîmpiile deschise, pătrunzînd în zona zăpezilor veșnice doar pentru a depăși mari obstacole naturale.

Ștefan Stoica, Sinaia. În cadrul acestei rubrici din nr. 51/1975 am răspuns unui cititor în legătură cu portavioanele nucleare americane. Celor două în funcțiune deja „Enterprise" și „Nimitz" li se vor alătura, pînă în 1980, alte două — „Dwight D. Eisenhower" și „Carl Vinson". Portavionul „Dwight D. Eisenhower" este de acum construit. În **fotografia** pe care o publicăm alăturat, Mamie Eisenhower, soția fostului președinte, sparge tradiționala sticlă de șampanie de prora navei ; participă, la această ceremonie desfășurată la Newport, statul Virginia, fiul său John (stînga, sus), nepotul său David (în planul din spate, în parte acoperit), soția acestuia Julie (fiica fostului președinte Nixon) și vicepreședintele Nelson Rockefeller.

POSTA REDACȚIEI

Drapelul american

Marcel Stănescu, București. Informația publicată în cadrul acestei rubrici din nr. 52/1975 nu era eronată : nu se cunosc amănunte privind felul în care a apărut drapelul american ; nu se știe cine a desenat stelele și dungile și, mai mult, nu se știe dacă acest steag a fluturat vreodată în vreo bătălie navală sau terestră dinaintea revoluției americane. Ceea ce se știe este că drapelul cu 13 stele și dungi albe și roșii alternînd a fost adoptat, la 14 iunie 1777, la al doilea Congres continental de la Philadelphia. Rezoluția prin care se adopta drapelul n-a fost publicată decît la 2 septembrie, același an, și, cu toate cererile generalului Washington, armata nu a obținut drapelele decît în 1783, după sfîrșitul războiului. Anterior lui 1777, se consideră că primul drapel cu stele și dungi și-ar fi făcut apariția la 8 iulie 1776, cu prilejul citirii Declarației de Independență, la Easton. Mai existau și alte steaguri, în care numărul dungilor și al stelelor era diferit. Au circulat și circulă încă mai multe istorii privind persoana care a desenat drapelul. Francis Hopkinson, semnatar al Declarației de Independență, cel care a desenat sigiliul Departamentului de Stat, al ministerului finanțelor și un steag naval, a declarat că el este autorul desenului și a cerut Congresului, în 1781, să fie plătit pentru acest serviciu. Congresul l-a refuzat. Cea mai răspîndită legendă susține că doamna Betsy Ross ar fi desenat drapelul, în iunie 1776, la cererea unui comitet compus din George Washington, Robert Morris și George Ross. The New Century Cyclopedia of Names (1954) scrie că există dovezi documentare privind plata ce i s-a făcut lui Betsy Ross, în mai 1777, pentru diverse servicii, dar nici o dovadă că ea ar fi confecționat steagul adoptat de Congres. De aceea, cei mai mulți istorici contestă faptul. Drapelul din 1777 a fost folosit neschimbat pînă în 1795, cînd i s-au adăugat cîte două dungi și stele. În 1818, s-a hotărît ca numărul dungilor să rămînă fix — 13, simbolizînd statele originare, iar numărul stelelor să crească pe măsură ce noi state aderă la federație. Ultimele două stele (și deci noi state admise în federație) au fost adăugate în 1959 (pentru Alaska — al 49-lea stat) și în 1960 (pentru Hawai — al 50-lea stat).

Ion Moldovan, Cluj-Napoca. Moștenitorul tronului în Japonia este prințul Akihito. În **imaginea** pe care o publicăm alăturat : familia imperială niponă, fotografiată cu prilejul Anului Nou ; de la stînga la dreapta (așezați) : prințul moștenitor Akihito, împăratul Hirohito, prințul Aya, prințesa Nori (fiica prințului moștenitor), împărăteasa Nagako, prințesa Michiko (soția prințului moștenitor) ; în picioare : prințul Hitachi, prințul Hiro și prințesa Hitachi.

Cutremure, uragane

Florea Iacob, Pecica, jud. Arad. 1. Este greu de stabilit o listă completă a tuturor cutremurelor din cele mai vechi timpuri. Iată, însă, cîteva mai importante, pentru care indicăm anul, locul și numărul victimelor. **1057,** China, 25 000. **1268,** Cilicia, 60 000. **1290,** China, 100 000. **1293,** Japonia, 30 000. **1531,** Lisabona, 30 000. **1556,** China, 830 000. **1667,** Caucaz, 80 000. **1693,** Catania, 60 000. **1737,** Calcutta, 300 000. **1755,** Lisabona, 60 000 și nordul Persiei, 40 000. **1783,** Calabria, 50 000. **1797,** Quito (Ecuador), 41 000. **1828,** Japonia, 30 000. **1868,** Peru și Ecuador, 25 000. **1908,** Messina, 75 000. **1917,** Avezzano (Italia), 29 970. **1920,** China (Kansu), 180 000. **1923,** Tokio, 143 000. **1932,** Kansu, 70 000. **1935,** Quetta (India), 30 000. **1939,** Erzincan (Turcia), 23 000. După **1940** au mai fost cutremure în Turcia, Japonia, India, Algeria, Afganistan, Mongolia, Iran, Chile, Iugoslavia, Alaska, Maroc, Peru, California și Nicaragua. Singurele în care numărul victimelor a depășit 10 000 au fost : **1960,** Agadir (Maroc), 12 000. **1962,** nord-vestul Iranului, 10 000. **1968,** aceeași zonă, 11 588. **1970,** Peru, 66 794. **1972,** Nicaragua, 10 000.

2. Dintre taifunurile, uraganele, cicloanele cele mai distrugătoare din ultimele decenii amintim : septembrie 1953, în Japonia și Vietnam, 1 300 victime. 1959, taifunul Sarah, în Orientul Îndepărtat, 2 000 victime ; și taifunul Vera, în Japonia, 4 466 victime; 1963, furtună puternică în Pakistanul oriental, 22 000 victime ; uraganul Flora, în Cuba și Haiti, 6 000 victime. 1965, trei furtuni puternice în Pakistanul oriental cu cîte 17 000, 30 000 și 10 000 de victime. În 1970, un ciclon tot în Pakistanul oriental, 300 000 victime.

Viorel Seician, Mediaș. Țările care au adoptat pînă acum sistemul vest-german de televiziune în culori PAL sînt : Abu Dhabi, Australia, Austria, Bahrein, Belgia, Brazilia, Danemarca, Dubai, Elveția, Finlanda, R. F. Germania, Hong Kong, Indonezia, Irlanda, Islanda, Italia (decizie preliminară), Iugoslavia, Kuweit, Luxemburg, Malaysia, Marea Britanie, Oman, Pakistan, Qatar, Singapore, Africa de Sud. Suedia, Tailanda, Tanzania. Țările care au adoptat sistemul francez de televiziune în culori SECAM sînt : Arabia Saudită, Bulgaria, Cehoslovacia, Franța, R. D. Germană, Iran, Irak, Liban, Monaco, Polonia, Ungaria, U.R.S.S., Zair. Cel de-al treilea sistem de televiziune în culori, cel american, NTSC, a fost adoptat pînă acum de Statele Unite, Japonia, Filipine.

Alecu Pintilie, satul Călinești, com. Bucecea, jud. Botoșani. Taifunurilor sau cicloanelor care bîntuie des în regiunile amintite de dv. li se dau nume de oameni. Este mai greu de spus de ce se aleg, de fiecare dată, numai nume de femei pentru aceste distrugătoare fenomene naturale. În nr. 48 din 1970 am publicat un amplu reportaj pe această temă.

M. Lupan, București. Vă mulțumim pentru scrisoare. Revista noastră a publicat în ultimii ani, cu o singură excepție, sumarul articolelor publicate de-a lungul unui an. Tipărirea unui sumar al tuturor articolelor apărute în revistă de la începuturile sale ar ocupa mult prea mult spațiu și ar interesa mai puțin marea masă de cititori.

Lavinia Manciu, Constanța. Vă sugerăm consultarea volumului „Statele lumii de la A la Z".

Nicolae Nigamore, Piatra Neamț. Vă sugerăm să trimiteți studiul dv. unei reviste științifice.

Teodor Mușală, Galați. Vă mulțumim pentru scrisoarea dv. Cititorul din Oradea, care solicita amănunte în legătură cu turnul din Pisa, pornea tocmai de la știrea publicată în cadrul rubricii „1000+1", din nr. 45/1975.

Vasile Neculiță, Hunedoara. Vă rugăm să vă adresați unei reviste științifice.

Aurelian Popescu, București. Nu au mai apărut informații interesante în legătură cu U.F.O.

Viorica Stănescu, bd. 1 Mai, nr. 168, bloc 1, sc. D, ap. 112, București, sector 8, tel. 65 24 20, vinde numere disparate ale revistei din anii 1970, 1973 și 1974—75.

LUMEA

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10 Internațional 18.50.81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Abonamentele pentru străinătate: prin „ILEXIM" — întreprindere de stat pentru comerțul exterior, — serv. Import-Export, Presă, București, str. 13 Decembrie nr. 3; P.O.B. — 136—137, telex 226.

C.P.C.S.

ASIGURAREA FACULTATIVĂ DE ACCIDENTE A CONDUCĂTORILOR DE AUTOTURISME ȘI A ALTOR PERSOANE AFLATE ÎN AUTOTURISME

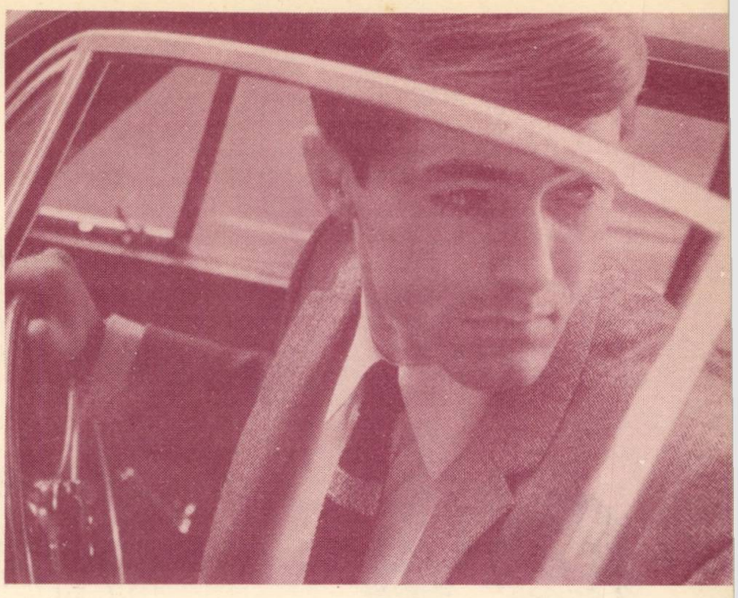

Intensificarea continuă a traficului rutier determină în mod inevitabil și creșterea pericolului producerii de accidente, cu toate măsurile ce se iau pentru prevenirea și combaterea cauzelor care le pot pricinui și cu toată grija crescîndă pe care o manifestă conducătorii de autovehicule pentru evitarea accidentelor.

Ca urmare, pentru a răspunde cerințelor deținătorilor de autoturisme în vederea realizării unor mijloace suplimentare de prevedere în condițiile intensificării circulației rutiere, Administrația Asigurărilor de Stat a introdus asigurarea facultativă de accidente a conducătorilor de autoturisme și a altor persoane aflate în autoturisme.

Această asigurare poate fi încheiată de către persoanele fizice cu domiciliul în R.S. România, deținătoare de autoturisme (înmatriculate în țara noastră) și acoperă cazurile de accidente produse în timpul în care conducătorul sau alte persoane (nenominalizate) se aflau în autoturism, inclusiv în remorca trasă de acesta.

Asigurarea poate fi încheiată și de către conducătorii amatori care conduc autoturismele altor persoane, numai dacă pentru perioada în care conduc autoturismele respective au încheiat și asigurarea, pusă la dispoziția lor, pentru despăgubiri datorate proprietarului sau deținătorului autoturismului ca urmare a pagubelor de avarii produse din culpa conducătorului amator autoturismului condus.

Asigurarea se încheie, de regulă, pe o perioadă de un an, însă, la cererea asiguratului, se poate încheia și pe o perioadă mai mică, dar cel puțin 6 luni, fiind valabilă atît pentru accidentele produse pe teritoriul R.S. România, cît și în afara acestui teritoriu, inclusiv în timpul în care autoturismele sînt utilizate la concursuri, întreceri sau antrenamente pentru acestea.

Asigurarea se poate încheia, la alegerea asiguraților, la următoarele sume asigurate :

a) pentru fiecare persoană accidentată, dar cel mult numărul persoanelor corespunzător numărului de locuri stabilit în certificatul de înmatriculare al autoturismului, pe toată perioada asigurării :

— pentru cazul de invaliditate permanentă totală : 10 000 lei :
— pentru cazul de invaliditate permanentă parțială, o parte din suma de mai sus, proporțională cu gradul de invaliditate ;
— pentru cazul de deces : 5 000 lei ;

b) la dublul sau la triplul sumelor asigurate prevăzute la lit. a. de mai sus.

În caz de producere a evenimentelor cuprinse în asigurare, sumele asigurate se plătesc persoanelor care au devenit invalide, iar în caz de deces, moștenitorilor legali ai personelor decedate, independent de despăgubirile ce se acordă în baza asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto sau a altor asigurări facultative.

Prima de asigurare anuală pentru această asigurare este de 80 de lei de fiecare autoturism, la asigurările încheiate pentru sumele asigurate prevăzute la lit. a. de mai sus și respectiv de 160 de lei sau 240 de lei la asigurările încheiate pentru dublul, respectiv triplul sumelor asigurate prevăzute la litera a.

Asigurarea poate fi încheiată prin organele împuternicite de ADAS, inclusiv prin filialele A.C.R.

Avînd în vedere avantajele pe care le oferă această asigurare, precum și faptul că primele anuale de asigurare, care sînt accesibile, pot fi plătite și în rate subanuale, recomandăm deținătorilor de autoturisme încheierea acestei asigurări, considerînd acest lucru ca o necesitate obiectivă de luare a unor măsuri suplimentare de prevedere pentru timpul în care se exploatează autoturismele.

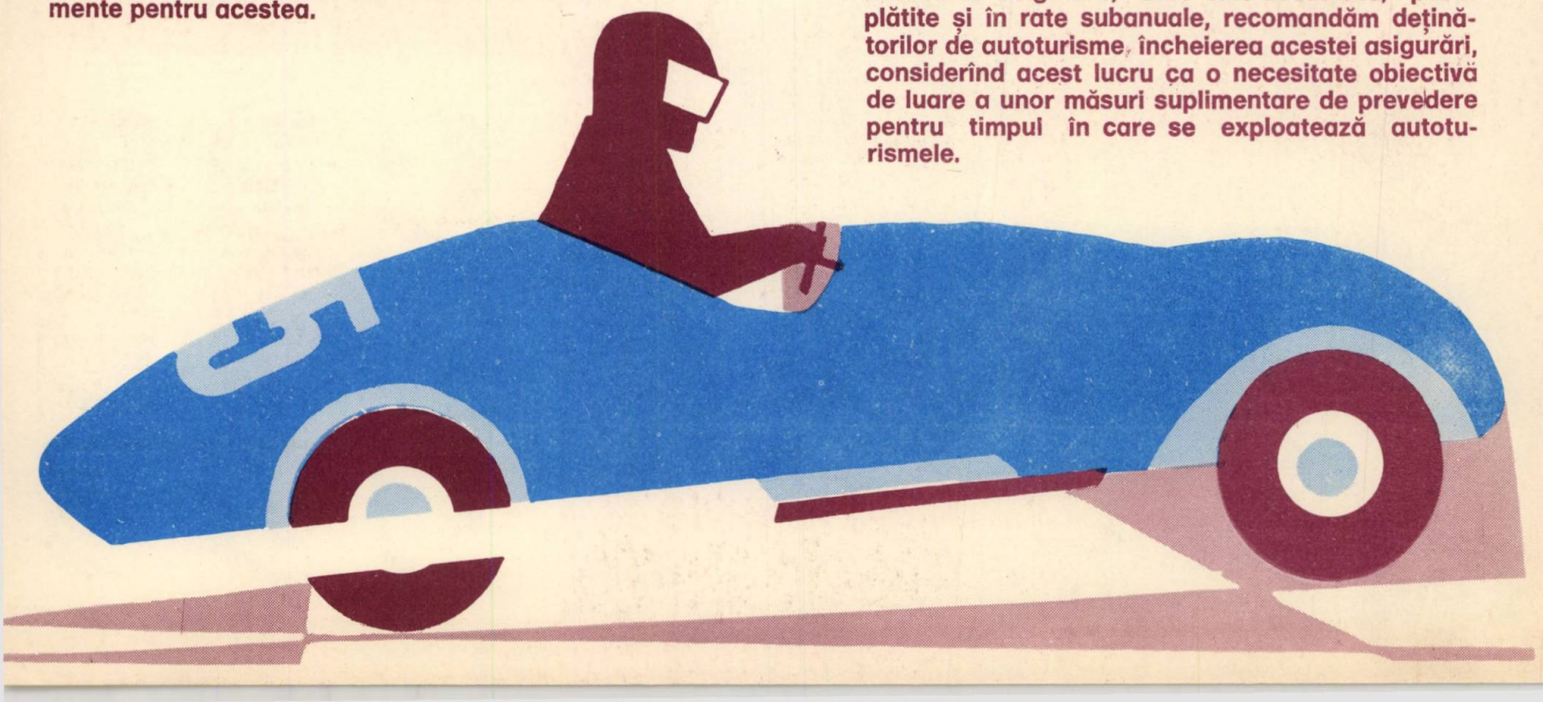

Lei 2

CEC

o comoară la îndemîna tuturor

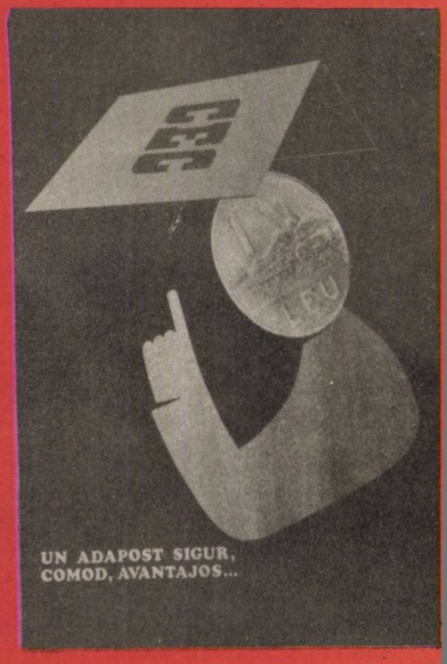

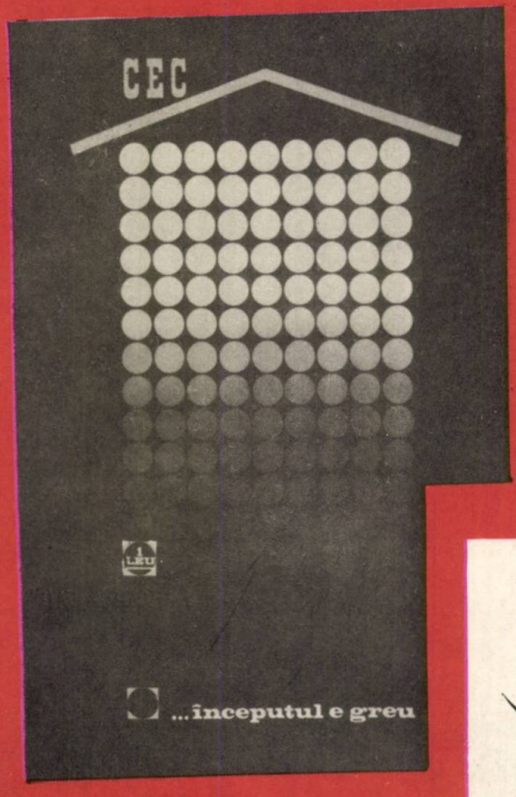

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Nr. 4 — 22 ianuarie 1976

PERMANENȚA IDEALURILOR DE INDEPENDENȚĂ ȘI UNITATE ÎN ISTORIA ROMÂNIEI

DOCUMENTAR

„Corporațiile transnaționale" — implicații economice și politice

Din actualitatea internațională

NEW YORK

Dezbaterile din Consiliul de Securitate

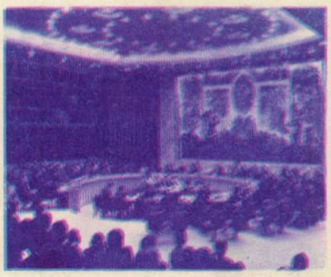

PARIS

Remanierea guvernului

BEIRUT

Evoluții grave

Reportaj pe glob

KUWEIT

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

HIDROGENUL — sursa de energie ideală a viitorului

Un moment de o deosebită importanță istorică l-a constituit înfăptuirea în 1859 a statului național, prin unirea Munteniei și Moldovei sub domnia luminoasă a lui Alexandru Ioan Cuza. Aceasta a marcat intrarea țării noastre în noua etapă a evoluției ei capitaliste, a ridicat pe o treaptă superioară lupta de eliberare națională, mișcarea revoluționară a maselor muncitoare pentru drepturi și libertăți sociale.

(Din **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism)**

24 IANUARIE 1859

Unirea Munteniei și Moldovei — pagină de aur a istoriei românilor

29 septembrie 1857 : solemnitatea deschiderii Divanului ad-hoc (litografie de Szathmary)

29 februarie 1860. Sosirea domnitorului Alexandru Ioan Cuza în București, pentru deschiderea Camerei Naționale

Proclamația lui Alexandru Ioan Cuza, din 11. XII. 1861, privind definitivarea Unirii

ROMANI!

Unirea este îndeplinită.

Naționalitatea Română este întemeiată.

Acestŭ faptŭ mărețŭ, doritŭ de generațiunile trecute, acclamatŭ de corpurile Legiuitóre, chematŭ cu căldură de noi, s'a recunoscut de Inalta Pórtă, de Puterile garante, și s'a înscris în datinele Națiunilor.

Dumnedeul părinților nostrii a fost cu Țéra, a fostŭ cu noi. Elŭ a întărit silințele nostre prin înțelepciunea poporului, și a condusŭ Națiunea către unŭ falnicŭ viitorŭ.

In dilele de 5 și 24 Ianuariŭ ați depusŭ tótă a vóstra încredere în Alessul nației, ați întrunit speranțele vóstre într'un singur Domnŭ.

Alessul vostru vĕ dă astădi o singură Romaniă.

Vĕ iubiți Patria, veți sci a o întări.

Sĕ trăiască Romania!

Datŭ în Iași, la 11 Decembre 1861. ALESSANDRU JOAN.

LUMEA

Săptămînal de politică externă

4 (639)

22 ianuarie 1976

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Unirea din 1859 — act energic al națiunii române. George G. Potra, Mircea Musat 2

New York. Necesitatea unui capitol nou, constructiv, la „dosarul Orientului Mijlociu". Ion Madoșa 6

Beirut. Gravitatea situației. Dumitru Constantin 7

Washington. Starea Uniunii și „noul realism". Stelian Țurlea 8

Paris. „Reamenajarea tehnică" a echipei ministeriale. Eugeniu Obrea 9

Roma. „Pauză de reflecție". Rodica Dumitrescu 10

Lisabona. În perspectiva alegerilor. Marcel Negreanu 11

Caracas. S.E.L.A. și-a început activitatea. Anca Voican 12

Corporațiile „transnaționale" : implicații economice și politice. Ilie Șerbănescu 13

Viena. Moment important în activitatea O.N.U.D.I. Corneliu Vlad 18

Bonn. Economia — prioritatea anului electoral. Vasile Crișu 18

Întîlnirea de la Elsinor 19

Imperativul unei informări largi a opiniei publice și problematica dezarmării. Nicolae Chilie 20

ANCHETA INTERNAȚIONALĂ

ROMÂNIA ÎN CONȘTIINȚA LUMII 4—5

REPORTAJ PE GLOB

Secvențe kuweitiene. Crăciun Ionescu 16

1 000 + 1 22—23

DIN ȚĂRILE SOCIALISMULUI

R. S. Cehoslovacă. Most — un oraș care își mută vatra. Constantin Prisăcaru 24

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

„Războiul plantelor" 25

Hidrogenul — sursa de energie ideală a viitorului 26

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

Le Nouvel Economiste, International Herald Tribune, Rinascita 28—29

PROFIL

John Malcolm Fraser, primul ministru al Australiei 29

POȘTA REDACȚIEI 30—32

În acest număr :

ROMÂNIA ÎN CONȘTIINȚA LUMII

Necesitatea unui capitol nou, constructiv, la „dosarul Orientului Mijlociu"

Imperativul informării largi a opiniei publice și problematica dezarmării

Corporațiile „transnaționale" — implicații economice și politice

ROMA

„Pauză de reflecție"

Întîlnirea de la Elsinor

WASHINGTON

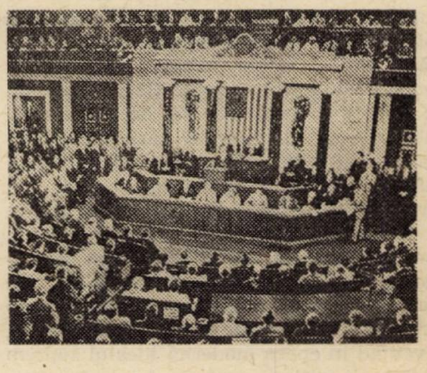

Mesajul despre „Starea Uniunii"

LISABONA

În perspectiva alegerilor

În lumea științei: „RĂZBOIUL PLANTELOR"

UNIREA DIN 1859

act energic al naţiunii române

George G. Potra
Mircea Muşat

Istoria României înscrie ziua de 24 ianuarie 1859 — unirea Moldovei cu Muntenia — ca un moment fundamental, de excepţională însemnătate, al întregii deveniri a poporului român.

Consacrare a unei aspiraţii multiseculare, expresie a unor necesităţi obiective, Unirea Principatelor reprezintă o adevărată piatră de hotar a istoriei noastre naţionale, marchează intrarea ţării şi a poporului nostru într-o nouă etapă de dezvoltare, pe calea progresului social-economic şi cultural, pe calea luptei pentru cucerirea deplină a independenţei, a făuririi statului naţional unitar român.

Lupta pentru realizarea unirii şi independenţei naţionale apare în perspectiva istorică ca o permanenţă a gîndirii, simţirii şi acţiunii poporului român, coordonata fundamentală a istoriei patriei noastre. „Această particularitate specifică şi-a pus amprenta asupra întregii evoluţii sociale a României, asupra felului de a fi şi de a gîndi al poporului român, asupra însuşi destinului său istoric caracterizat prin lupta hotărîtă, plină de sacrificii, pentru libertate şi unitate, pentru dreptul de a fi stăpîn în propria ţară" — subliniază Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Tocmai de aceea, unirea din 1859 îşi identifică rădăcinile în întreaga dezvoltare istorică anterioară a poporului român, tocmai de aceea unirea din 1859 va însemna un punct de referinţă pentru toate eforturile desfăşurate în continuare de poporul român pentru cucerirea independenţei absolute şi făurirea statului naţional unitar român.

Unirea din 1859 s-a făurit pe temelia de granit a comunităţii de viaţă economică şi spirituală a poporului român — popor plămădit unitar într-o patrie comună —, şi-a găsit suportul în aspiraţia permanentă de unitate şi independenţă, de progres şi civilizaţie a fiilor acestei ţări. Ideea formării unui stat unitar, eliberat deplin şi definitiv de jugul opresiunii străine, în care românii, strînşi laolaltă, să-şi afirme în faţa umanităţii propria lor menire, a dominat gîndirea social-politică şi planurile politice, militare şi diplomatice ale înaintaşilor noştri, ale conducătorilor de ţară şi de oaste şi ale cărturarilor patrioţi, devenind în epoca modernă idealul suprem al întregii naţiuni române, ţelul ei politic fundamental.

Pe bună dreptate, Nicolae Bălcescu avea să scrie în anul 1850 : „Unitatea naţională fu visarea iubită a voievozilor noştri cei viteji, a tuturor bărbaţilor noştri cei mari care întrupară în sine individualitatea şi cugetarea poporului, spre a o manifesta lumii. Pentru dînsa ei trăiră, muncirăi, suferirăi şi muriră".

Conştiinţa poporului român şi-a asimilat şi a prezervat cu grijă ideile şi planurile politico-diplomatice şi militare ale unor eminenţi conducători de ţară şi de oaste, ca acelea ale Basarabilor şi Muşatinilor, ale lui Mircea cel Bătrîn, Iancu de Hunedoara, Vlad Ţepeş, Ştefan cel Mare, Radu de la Afumaţi, Petru Rareş, personalităţi legate de lupta pentru apărarea şi împlinirea idealului nostru dintotdeauna de unitate şi independenţă naţională. Unirea din 1600 a verificat în mod convingător forţa şi autenticitatea idealului poporului român de unitate şi libertate naţională. Deşi realizarea unirii celor trei ţări române sub domnia lui Mihai Viteazul a fost de scurtă durată, ea a rămas o prezenţă vie în cugetarea şi simţirea atît a contemporanilor, cît şi a urmaşilor. Memoria unirii din 1600 s-a transmis de la epocă la epocă, de la generaţie la generaţie. Dreptul imprescriptibil la unitate şi independenţă al poporului român a reprezentat, în continuare, o dominantă a gîndirii şi acţiunii politice, diplomatice, militare şi culturale ale marilor voievozi munteni şi moldoveni ce au urmat : Matei Basarab, Vasile Lupu, Mihnea al III-lea, Şerban Cantacuzino, Gheorghe Duca, Constantin Brâncoveanu, ca şi ale principilor Transilvaniei : Gabriel Bethlen, Gheorghe Rakoczi I şi II ş.a. Aceleaşi idealuri au înaripat permanent mintea, inima şi pana celor mai înaintate personalităţi ale culturii româneşti din întreg evul mediu şi, continuu după aceea, în epoca modernă, au făcut substanţa multor scrieri tipărite dincoace sau dincolo de Carpaţi, dincoace sau dincolo de Milcov, alimentînd focul aspiraţiei seculare de unitate a tuturor românilor în graniţele lor fireşti. Îmbrăţişat de masele largi populare, acest ideal a dobîndit o forţă de nestăvilit. Această năzuinţă s-a afirmat cu deosebită vigoare în epoca modernă, cînd consolidarea comunităţii de viaţă economică şi spirituală a condus la transformarea conştiinţei de neam în conştiinţă naţională. Ideea unităţii şi neatîrnării poporului român se regăseşte în toate marile mişcări revoluţionare premergătoare şi pregătitoare ale revoluţiei de la 1848.

Prefacerile înnoitoare petrecute în structura social-economică a ţărilor române, la începutul secolului al XIX-lea, au pus cu stringenţă la ordinea zilei problema făuririi unităţii naţionale ca o cerinţă legică, imperioasă, a progresului societăţii româneşti în ansamblul ei. Hotărîrea de a înfăptui unirea a primit o expresie deosebit de pregnantă în timpul revoluţiei de la 1848, care a izbucnit aproape simultan în toate ţările române. Avînd un caracter unitar, evenimentele revoluţionare de la 1848 au plasat în centrul lor cerinţele desfiinţării servituţilor feudale, introducerii libertăţilor democratice burgheze, ale scuturării dominaţiei străine şi realizării unităţii şi independenţei naţionale — obiective democratice, progresiste, care interesau cele mai largi pături sociale, corespundeau năzuinţelor afirmării de sine stătătoare a naţiunii române. Îmbinînd lupta pentru răsturnarea vechii orînduiri feudale cu lupta împotriva asupririi străine şi pentru făurirea unităţii naţionale, revoluţia română de la 1848 a avut un caracter deosebit în ansamblul mişcărilor revoluţionare ale timpului ; tocmai pe o asemenea bază, ea a antrenat masele largi populare — meseriaşi, meşteşugari, tîrgoveţi, ţărani, intelectuali —, toate forţele progresiste ale societăţii româneşti. Înăbuşită în sînge datorită împotrivirii forţelor reacţiunii interne şi intervenţiei brutale a imperiilor otoman, ţarist şi habsburgic, revoluţia română de la 1848 a continuat să rodească, idealurile ei, nutrite în cele mai largi straturi ale societăţii, punîndu-şi, în continuare, amprenta asupra evoluţiei poporului român. Dînd expresie unei gîndiri şi simţiri comune, unei voinţe de nezdruncinat, animînd la fel de puternic pe cei ce trăiau de o parte şi de alta a Milcovului, de o parte şi de alta a Carpaţilor, Nicolae Bălcescu scria în 1850 : „Vrem să fim o naţie una, puternică şi liberă prin dreptul şi datoria noastră, pentru binele nostru şi al celorlalte naţii, căci voim fericirea noastră şi avem o misie a împlini în omenire... Aceste condiţii de putere de care avem nevoie nu le putem găsi decît în solidaritatea tuturor românilor, în unirea lor într-o singură naţie, unire la care sînt meniţi prin naţionalitate, prin aceeaşi limbă, religie, obiceiuri, sentimente, prin poziţia geografică, prin trecutul lor şi, în sfîrşit, prin nevoia de a se păstra şi de-a se mîntui".

Bogata moştenire ideologică şi culturală a revoluţionarilor paşoptişti, puternicele tradiţii democratice, idealurile de unitate şi libertate naţională au fost preluate, amplificate şi ridicate pe noi trepte, în deceniul următor, de forţele progresiste ale poporului român. Se verifica în practică adevărul cuvintelor lui Mihail Kogălniceanu care aprecia, în august 1848, în „Dorinţele Partidei naţionale în Moldova", că unirea Moldovei cu Muntenia reprezintă „cheia bolţei, fără care s-ar prăbuşi tot

„Victorie remarcabilă a maselor de țărani, meșteșugari, lucrători și tîrgoveți, a cărturarilor progresiști și patrioți, Unirea Principatelor a reprezentat actul care a pus bazele statului național român modern".

NICOLAE CEAUȘESCU

edificiul național". „Dorința cea mai mare, cea mai generală, aceea hrănită de toate generațiile trecute, aceea care este sufletul generației actuale, aceea care, împlinită, va face fericirea generațiilor viitoare — avea să spună același Mihail Kogălniceanu, în 1857 — este Unirea Principatelor într-un singur stat, o unire care este firească, legiuită și neapărată, pentru că în Moldova și în Valahia sîntem același popul, omogen, identic ca nici un altul, pentru că avem același început, aceleași nume, aceeași limbă, aceeași religie, aceeași istorie, aceeași civilizație, aceleași instituții, aceleași legi și obiceiuri, aceleași temeri și aceleași speranțe, aceleași trebuințe de îndestulat, aceleași hotare de păzit, aceleași dureri în trecut, același viitoriu de asigurat și, în sfîrșit, aceeași misie de împlinit". Ideea unirii, prezentă în conștiința maselor, care sperau ca, odată cu ea, să se împlinească un amplu program de reforme, dobîndea, pe zi ce trece, o forță sporită, antrenînd în acțiune straturile cele mai largi ale poporului ; ea strîngea într-un adevărat torent revoluționar toată conștiința și forța unui popor hotărît să-și făurească destinul său istoric, potrivit necesităților și aspirațiilor sale.

Procesul firesc al unirii țărilor române a continuat să fie stînjenit de împotrivirea înverșunată a reacțiunii interne și externe, de politica marilor imperii europene. Pe bună dreptate, Karl Marx scria : „Ciocnirea de interese dintre marile puteri în această parte a Europei a făcut ca nici una din ele să nu fie indiferentă față de problema unirii țărilor române".

Războiul Crimeii — punct culminant al manifestării rivalităților și conflictelor de interese existente între marile puteri la mijlocul secolului al XIX-lea, al luptelor lor pentru supremație în bazinul Mării Negre, pentru luarea în stăpînire a Strîmtorilor și a gurilor Dunării — a făcut ca soarta țărilor române să intre din nou în combinațiile de culise ale „concertului european". Congresul de la Paris — avînd ca scop principal încheierea păcii și restabilirea „echilibrului european" — a făcut din cauza moldovenilor și muntenilor o chestiune europeană. În cadrul lucrărilor, delegațiile puterilor europene participante la Congres s-au pronunțat în chestiunea unirii Moldovei cu Muntenia, pentru sau împotriva ei, în măsura în care constituirea statului unitar dădea satisfacție sau nu intereselor lor economice și politice. Congresul a hotărît, în cele din urmă, consultarea poporului în privința unirii.

În acest moment, în care puterile europene discutau soarta națiunii române, lupta pentru unire a intrat într-o fază nouă, antrenînd activ largi pături sociale, masele populare înseși, toate spiritele înaintate ale societății românești, care înțelegeau să acționeze energic, atît pe plan intern, cît și pe plan extern, pentru fructificarea integrală a posibilităților create de hotărîrea adoptată de Congresul de la Paris, în legătură cu consultarea dorinței locuitorilor Moldovei și Munteniei în privința viitorului lor. Personalități ca Mihail Kogălniceanu, Alexandru Ioan Cuza, Costache Negri, Vasile Alecsandri, C. A. Rosetti, Dimitrie Bolintineanu, Cezar Bolliac, se situează în primele rînduri ale luptei pentru unire. Numeroase gazete, ca „Zimbrul", „Steaua Dunării", „România literară" și altele, susțin cu tărie ideea unirii, căutînd să polarizeze toate energiile naționale în slujba împlinirii mărețului ideal. Zeci și zeci de memorii, adrese, petiții — dînd expresie punctelor de vedere și aspirațiilor comune — curgeau literalmente către cabinetele din Londra, Paris, Petersburg, Viena și Constantinopol, cu intenția de a obține fie o modificare a punctelor de vedere potrivnice sau rezervate ale unor cancelarii diplomatice, fie pentru a obține o expresie mai clară și o acțiune mai hotărîtă din partea acelor cancelarii care erau, în principiu, de acord cu ideea unirii țărilor române. Un rol de deosebită însemnătate aveau să joace pașoptiștii români aflați în emigrație, care au înțeles să dea tot ceea ce aveau mai bun pentru afirmarea și cunoașterea de către străinătate a dorințelor națiunii române. Ideal al poporului român, cauza nobilă a Unirii Principatelor a găsit un larg ecou și un sprijin activ din partea unor eminente personalități științifice și culturale, precum Jules Michelet, Edgar Quinet, J. Ubicini, Saint Marc-Girardin, Thibault Lefebvre, J. A. Vaillant, Paul Bataillard, Léon Plée, Cernîșevski, Dobroliubov, Marco Antonio Canini, Vegezzi Russcalla, ca și din partea unor influente ziare franceze, belgiene, britanice ș.a. În aceste zile, de la un capăt la altul al celor două țări, au răsunat, pentru prima dată, cuvintele „Horei Unirii" scrisă de Vasile Alecsandri, ca un simbol al voinței poporului român de a da materializare, dincolo de orice obstacole, unui vis multisecular : „Hai să dăm mînă cu mînă / Cei cu inima română / Să-n-vîrtim hora frăției, / Pe pămîntul României..."

Adunările ad-hoc — organisme a căror creare a fost prevăzută în hotărîrile Congresului de la Paris, în scopul de a se pronunța asupra viitoarei organizări a țărilor române — au exprimat dorința de unire a moldovenilor și muntenilor. Europa a fost pusă, astfel, în fața unei categorice manifestări de unitate națională. Prin Convenția de la Paris — întrunită în virtutea prevederilor Tratatului de la Paris — încheiată la 7/19 august 1858, se hotăra ca Moldova și Muntenia să poarte numele de Principatele Unite, se constituia o Comisie Centrală pentru pregătirea legilor, se prevedeau înființarea unei Curți de Casație, comune, ambele cu sediul la Focșani, măsuri de organizare identică a armatei ș.a. În același timp, prin Convenția de la Paris, se hotăra că fiecare țară va avea domnul ei, guvernul ei, adunarea sa legislativă, administrația sa separată, ceea ce nu mai corespundea aspirațiilor de unitate ale locuitorilor celor două țări române. Prevederile Convenției de la Paris reliefau încă o dată, cu claritate, poporului român dificultatea, dacă nu imposibilitatea, de a-și vedea împlinit idealul prin bunăvoința sau jocul de interese ale puterilor străine, impuneau în mod logic concluzia că numai prin luptă proprie, hotărîtă, aspirația realizării unirii poate primi consacrare. Cîtă dreptate avea Nicolae Bălcescu cînd, în urmă cu opt ani, adresîndu-se românilor, scria : „În zadar veți îngenunchea și vă veți ruga pe la porțile împăraților, pe la ușile miniștrilor lor. Ei nu vă vor da nimic, căci nici vor, nici pot. Fiți gata, dar, a o lua voi, fiindcă împărații, domnii și boierii pămîntului nu dau fără numai aceea ce le smulg popoarele. Fiți gata, dar, a vă lupta bărbățește, căci prin lucrare și jertfire, prin sîngele vărsat, poporul dobîndește conștiința drepturilor și datoririlor sale".

Concentrîndu-și eforturile în jurul constituirii și lucrărilor celor două adunări elective, masele populare aveau să-și dovedească, încă o dată, curajul și înțelepciunea, capacitatea lor de a influența și determina mersul evenimentelor, conținutul însuși al hotărîrilor acestor organisme reprezentative. La 5 ianuarie 1859, adunarea electivă de la Iași proclamă în unanimitate drept domn al Moldovei pe colonelul Alexandru Ioan Cuza, unul din fruntașii revoluției de la 1848, care, în acele zile eroice, cerînd rezistență armată a poporului, spunea : „Cu moartea noastră trebuie să deschidem un viitor nației noastre, vrednic de mărirea strămoșilor noștri". Sub presiunea maselor populare, a zecilor de mii de meseriași, lucrători, comercianți, țărani — adunați pe Dealul Mitropoliei din Capitală, în zilele de 22—24 ianuarie 1859 — care au reușit să impună voința poporului, adunarea electivă de la București proclamă drept domn al Munteniei tot pe colonelul Alexandru Ioan Cuza. Succesul cu adevărat istoric obținut în aceste zile a fost posibil datorită devotamentului neclintit al poporului român față de cauza unirii, care a dejucat — prin acțiune energică și unită — deopotrivă manevrele unor cercuri reacționare interne, ca și intențiile unor puteri europene care-și vedeau stînjenite, prin crearea unui stat românesc unitar, intențiile lor expansioniste în

această parte a continentului. Ca toate celelalte acte definitorii ale istoriei noastre naționale, Unirea Principatelor — înfăptuită ca expresie a voinței poporului român de unitate și libertate naționale — a pus în evidență, încă o dată, în modul cel mai convingător, rolul maselor ca făuritoare ale istoriei, rolul major pe care îl pot juca acele personalități ce se identifică cu aspirațiile maselor largi populare și înțeleg sensul devenirii istorice. Acelora care revendicau pe nedrept meritul de a fi realizat unirea, Mihail Kogălniceanu le răspundea, cu toată forța verbului său, într-o cuvîntare, rostită în 1863, în fața aleșilor națiunii : „Unirea, domnilor, eu nu recunosc nimănui dreptul să zică că Unirea e actul său individual, proprietatea sa exclusivă ; Unirea e actul energic al întregii națiuni române, e marea noastră conchistă, și, de aceea, domnilor, nici chiar domnitorului, dar încă unui singur particular, nu-i recunosc și nici nu-i voi da vreodată dreptul acesta de a zice că el a făcut singur Unirea. Nu, domnilor, Unirea națiunea a făcut-o, națiunea care a ales un domn pentru ambele țări, cu misiunea de a realiza Unirea..."

Unirea Principatelor s-a bucurat de un deosebit ecou și în celelalte provincii românești, aflate încă sub stăpînire străină, care dobîndeau noi temeiuri pentru speranța lor permanentă de a se uni într-un corp comun, identificînd în actul din 1859 coloana de susținere. Alexandru Papiu Ilarion scria în 1860 : „...Românii din Transilvania, în împrejurările de față, numai la principate privesc, numai de aici așteaptă semnul, numai de aici își văd scăparea. Cînd s-a ales Cuza domn, entuziasmul la românii din Transilvania era poate mai mare decît în Principate..."

De asemenea, unirea s-a bucurat de un larg ecou și într-o serie de țări ale Europei în care înfăptuirea unității de stat era o problemă la ordinea zilei.

Eveniment cu adevărat epocal al istoriei României, unirea din 1859 a pus bazele statului național român modern, a permis angajarea țării noastre pe drumul progresului și civilizației pe multiple planuri. Consolidarea noului stat va conduce la accelerarea dezvoltării social-economice a țării, a constituit cadrul pentru înfăptuirea unui șir larg de reforme cu adevărat progresiste în diferite domenii de activitate, a deschis noi și ample perspective evoluției țării pe calea capitalismului. **„Unirea din 1859 și reformele care i-au urmat** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — au asigurat condiții pentru dezvoltarea industriei naționale, a activității științifice și culturale, pentru extinderea relațiilor capitaliste, pentru accelerarea progresului economic și social al României".** Întreg acest proces a deschis calea pentru ascensiunea pe scena vieții social-politice românești a unor noi forțe, în primul rînd a clasei muncitoare, care va prelua și ridica pe o treaptă superioară idealurile de dreptate socială, de unitate și independență națională ale poporului român, situîndu-se cu consecvență în primele rînduri ale luptei acestuia pentru împlinirea lor. Determinantă pentru întreaga evoluție internă a țării, unirea din 1859 a creat posibilități noi de afirmare și acțiune ale țării noastre în planul relațiilor internaționale. Unirea din 1859 a fost prologul necesar al obținerii independenței de stat și condiția de bază a desăvîrșirii unității naționale a poporului român.

„Mi-am dat seama, în mod nemijlocit, de interesul deosebit al României pentru protejarea mediului ambiant"

Mustafa Kamal Tolba

director executiv adjunct al Programului O.N.U. pentru protejarea mediului înconjurător

— Problema mediului înconjurător — sau poate că ar fi mai bine să spun problema protejării sale — a devenit una din temele majore ale zilelor noastre. S-a ținut o conferință pe această temă la Stockholm ; au avut loc, de asemenea, o serie de acțiuni ale țărilor, atît pe plan național, cît și prin intermediul colaborării internaționale. Iată de ce v-aș ruga să ne vorbiți despre ceea ce se face, la ora actuală, în cadrul Programului O.N.U. și despre planurile de viitor privind protecția mediului înconjurător.

— Vreau, pentru început, să vă spun că mă bucur foarte mult că am avut ocazia să vizitez România și să-mi dau seama, în mod nemijlocit, de interesul pe care îl are guvernul român față de această problemă, de convingerea autorităților din România că mediul înconjurător trebuie protejat. Cît privește întrebarea dv., cred că cel mai important lucru de care ne ocupăm la ora actuală este contradicția, oarecum aparentă, care există în mintea unora, între ideea de protejare a mediului înconjurător și procesul de dezvoltare însuși. De fapt, preocuparea noastră principală rezidă în a stabili faptul că protejarea mediului înconjurător este perfect compatibilă cu procesul de dezvoltare. Nu cred că poate să existe cineva care să spună țărilor în curs de dezvoltare : „Nu vă dezvoltați!". Acest lucru nici nu se poate concepe. Dar putem spune, în schimb : „Dezvoltați-vă fără distrugeri". Cu alte cuvinte, să se folosească metodele, tehnicile, tehnologiile care să permită procesului de dezvoltare să avanseze, în ritmul pe care îl doresc țările în curs de dezvoltare, dar, în același timp, să se asigure folosirea, în mod rațional, a resurselor existente, să nu se utilizeze tehnicile sau tehnologiile dăunătoare, să se protejeze mediul înconjurător de unele dificultăți ale procesului de dezvoltare. Și, cînd mă refer la această problemă, nu mă gîndesc numai la industrie. E vorba, aici, și de dezvoltarea agriculturii, de exemplu — folosirea pe scară largă a îngrășămintelor chimice, ierbicidelor și insecticidelor.

— Puteți să ne enumerați cîteva pași concreți „post-Stockholm" ?

— Există foarte mulți pași. Dar mă voi referi doar la cei mai importanți. Primul este o încercare, din partea noastră, de a stabili ceea ce numim „un sistem global de control" în domeniul protejării mediului înconjurător. Dorim să știm ce se întîmplă în diferitele medii — aer, apă, sol —, ce factori poluanți speciali ar putea să creeze o amenințare serioasă pentru mediul respectiv, fie el fizic sau al sănătății oamenilor. Aceasta este o activitate în care sîntem angajați de doi ani încoace și sperăm ca, în circa un an, să ne aflăm în situația de a avea și anumite rezultate. Există, apoi, „sistemul internațional de referință", care este un fel de „bancă" de surse de informații privind protejarea mediului înconjurător. Încercăm să știm ce face fiecare țară în acest domeniu, ce noi acțiuni se întreprind. Astfel încît, dacă o țară anume are o problemă, ea se poate adresa acestui sistem, iar „sistemul" o trimite la cei care posedă cunoștințele. Deci, prin natura și numele său, acesta e un sistem prin care se dorește îndrumarea celor care au întrebări către cei care posedă răspunsuri. Al treilea element care ne preocupă este ceea ce numim noi „limitele exterioare". Care sînt limitele de la care activitatea umană ar putea avea un efect dăunător asupra mediului înconjurător la nivelul global. De exemplu, poluarea termică, emanațiile produselor cu bioxid de carbon. Există limite ale acestei activități, ilustrate de pericolul mondial al poluării straturilor de ozon, care împiedică pătrunderea pe sol a razelor ultraviolete. O altă problemă importantă de care ne ocupăm este legată de alimentație. Căutăm să vedem ce măsuri concrete s-ar putea adopta în această direcție, urmărind protejarea solului și producerea sporită de alimente.

— Și acum, să trecem la cel de-al doilea capitol al discuției noastre, și anume la România. Probabil că știți ce acțiuni întreprinde țara noastră în domeniul la care vă referiți, pentru crearea unei „rezerve" de informații, inițiative, pentru răspîndirea cunoștințelor în acest sens. România a organizat conferințe și a colaborat la proiecte internaționale în domeniul protejării mediului înconjurător.

— Da, România a participat la un mare număr de activități legate de mediul înconjurător și de diferitele aspecte pe care le-am menționat. Dar, ceea ce mi se pare și mai interesant sînt acțiunile concrete pe care le întreprind autoritățile române. Consider înființarea Consiliului pentru protecția mediului înconjurător, adoptarea unei legi foarte stricte asupra acestei probleme și aplicarea ei cu rigoarea de care am auzit — evident, în cadrul unei flexibilități necesare și ținînd seama de timpul necesar pentru convertirea unor factori poluanți în factori nepoluanți, pentru diminuarea poluării — ca realizări foarte importante. Apreciez, de asemenea, activitățile legate de una din industriile majore ale țării, cea petrochimică, modul în care se iau măsurile împotriva poluării și faptul că oamenii au un înalt simț de responsabilitate față de această problemă, că sînt convinși de necesitatea găsirii mijloacelor cele mai ferme pentru prevenirea și combaterea poluării. Sigur că România este pe deplin conștientă de faptul că nu poate să-și reducă activitățile de dezvoltare, dar, în același timp, adoptînd măsuri energice împotriva poluării, cîștigă în materie de sănătate a populației și în domeniul procesului de dezvoltare însuși.

— România este o țară socialistă în curs de dezvoltare, și poate că avem, aici, un exemplu de ceea ce a învățat o țară din experiența altora, de ceea ce face ea pentru a împiedica răul care s-ar putea produce.

— Ați atins un punct foarte important. Și anume, structura socialistă a unei țări și modul clar în care, într-un asemenea sistem, guvernul dovedește o mare răspundere față de aspectele etice, morale, sociale, față de calitatea vieții, față de ființa umană; este extrem de important că în tuarea de hotărîri nu joacă un rol numai analiza avantajelor materiale, ci și viața și sănătatea oamenilor.

— România a inițiat niște proiecte în domeniul combaterii poluării apei, un proiect românesc în colaborare cu O.M.S....

— ...Și cu Programul O.N.U. de dezvoltare. Da, cunosc proiectul, dar, și de astă dată, mai important chiar decît proiectul e faptul că sînteți hotăriți să faceți totul pentru ca apele — fie ele de suprafață sau subterane — să nu fie poluate, și cred că discuțiile pe care le-am avut cu președintele Consiliului apelor arată strictețea și marele simț de răspundere cu care se asigură punerea în aplicare a acestor măsuri.

— O ultimă chestiune : rezultatele vizitei în România și impresii despre țara noastră.

— Am spus de mai multe ori, tuturor autorităților cu care am stat de vorbă, că admir hotărîrea României de a se dezvolta cît mai rapid cu putință, avînd, în același timp, convingerea că trebuie depuse toate eforturile pentru protejarea mediului înconjurător. Acest lucru a reieșit clar din toate discuțiile pe care le-am avut. Deci, impresiile mele sînt foarte pozitive, sînt impresii asupra unei țări care privește cu toată seriozitatea problema compatibilității dezvoltării și protecției mediului înconjurător.

— Vă rugăm să ne vorbiți despre rezultatele vizitei dv.

— Sînt foarte mulțumit și încurajat. Mă simt încurajat, în primul rînd, de interesul pe care oficialitățile române cu care am discutat îl manifestă față de relațiile cu S.U.A., pe baza acestui acord. România, ca și noi, văd în aceste relații nu numai ocazii economice importante, spre folosul României și al Statelor Unite, dar și un prilej pentru a promova relații și mai largi. Aș putea spune că asemenea contacte sînt importante chiar dincolo de relațiile bilaterale, pe planul mai larg al viitoarelor raporturi ce se stabilesc în lume. Convorbirile în legătură cu problemele umanitare m-au convins că, și în acest domeniu, pornim de la premise comune. Din punctul meu de vedere deci, rezultatele vizitei sînt foarte pozitive.

— Și acum, am dori să vă cunoaștem opiniile privind contribuția parlamentarilor la îmbunătățirea climatului mondial.

— Cred că parlamentarii au o contribuție foarte importantă, pentru că ei operează, de fapt, pe premisele legilor și ale respectării acestora. Noi, parlamentarii, sîntem de părere că hotărîrile luate de state trebuie să se bazeze pe lege și că trebuie să respectăm aceste legi. Cred că putem, la scară mondială, să promovăm respectarea legalității de către toate statele lumii și rezolvarea de către acestea a diferendelor pe calea legalității.

— Una dintre problemele importante abordate pe plan european și mondial este cea a dezvoltării cooperării economice. V-am ruga să ne spuneți părerea dv. despre această problemă.

— După opinia mea, s-au făcut progrese în acest sens. Și aceasta este o altă rațiune pentru care relațiile dintre România și Statele Unite sînt atît de importante. Am să vă explic de ce. Dacă putem dovedi lumii că o țară cu economie socialistă și o țară cu economie capitalistă pot coopera pe baze mutual avantajoase, fără să renunțe cîtuși de puțin la suveranitatea lor, la concepțiile lor economice sau convingerile lor politice, pentru a realiza aceste relații, acest lucru poate avea un larg ecou în lume. Cred, de asemenea, că astfel de raporturi reflectă faptul că lumea a devenit, într-adevăr, mai mică, și că un număr tot mai mare de țări se dezvoltă din punct de vedere economic și social. Dacă vom avea pace și dacă fiecare țară se va dezvolta, dacă nivelul de viață al fiecăruia dintre popoarele noastre va crește, dacă se vor găsi cele mai potrivite forme de diviziune a muncii, atunci va fi foarte bine. De pildă, o excelentă producție petrochimică la români și o excelentă producție de utilaj petrolier la noi — aceasta permite ample schimburi comerciale, fără să ne excludem unii pe alții de pe piața mondială. Aceasta este și sensul acordului general de sistem preferențial și al clauzei națiunii celei mai favorizate pe care l-au semnat președinții celor două state ale noastre.

Este aceasta, în mod concret, material, o expresie a traducerii în fapt a spiritului Conferinței general-europene de la Helsinki.

Interviuri realizate de Catinca Ralea

„Pentru continua amplificare a raporturilor româno-americane, vizitele reciproce la nivel înalt s-au dovedit foarte importante"

Abner J. Mikva

membru al Camerei Reprezentanților din S.U.A.

— Anul 1975 a fost un an de fructuoase relații interparlamentare între țările noastre. Mai mulți membri ai Congresului american, în frunte cu președintele Camerei Reprezentanților, ne-au vizitat țara, în vară. Și iată, acum, la începutul anului 1976, dumneavoastră sînteți primul oaspete din Statele Unite...

— Mă bucură această posibilitate de a continua activitatea începută anul trecut de președintele Carl Albert și cîțiva dintre colegii mei; aceste vizite nu fac decît să sublinieze interesul pe care îl acordăm dezvoltării relațiilor noastre cu România.

— Relații care, de altfel, s-au amplificat în ultimii ani...

— Da, ele s-au dezvoltat atît în sfera comerțului, cît și pe linia contactelor directe. Mă refer la legăturile în domeniul comerțului, la faptul că oamenii noștri de afaceri au contracte cu România, că specialiștii români vin în Statele Unite. Toate acestea contribuie la dezvoltarea relațiilor noastre. După cîte știu, comisia mixtă, care s-a constituit ca rezultat al acordului semnat între România și Statele Unite, se va reuni la București, în cursul anului acesta. Deci schimburile comerciale dintre țările noastre se vor dezvolta.

Pentru continua amplificare a raporturilor româno-americane, vizitele reciproce la nivel înalt s-au dovedit a fi foarte importante. Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu, la Washington, a fost considerată un mare eveniment. Și, după cîte știu, s-a acordat mare importanță vizitei în România a președintelui Ford.

— Din cele ce am citit despre dv., am înțeles că sînteți jurist de profesie, că interesul dv. principal este legea, dar, în ultima vreme, am văzut că vă interesează problemele economice, iar o serie dintre contactele pe care le-ați avut în România, în cursul acestei vizite, au vizat domeniul economic.

— În cadrul Camerei Reprezentanților fac parte din „Comitetul pentru căi și mijloace", care este comitetul economic al Congresului, sau cel puțin al Camerei și, conform Constituției noastre, avem răspunderi speciale care depășesc chiar și competența Senatului. În mod normal, oamenii consideră Senatul ca fiind camera superioară a Congresului nostru, ceea ce chiar și este. El ratifică tratatele etc. Totuși, „Comitetul pentru căi și mijloace" inițiază toate măsurile legate de venituri, și acest lucru ne dă drept de jurisdicție asupra tuturor problemelor comerciale. Astfel, acordul privind clauza națiunii celei mai favorizate și alte facilități încheiate între cele două țări au fost aprobate de acest comitet. Doresc să confirm cît mai repede hotărîrea de anul trecut pentru că, după cum știți, acordul urmează să fie reînnoit în iunie anul acesta, după ce va apărea, din nou, în fața „Comitetului pentru căi și mijloace".

NEW YORK

Necesitatea unui capitol nou, constructiv, la „dosarul Orientului Mijlociu“

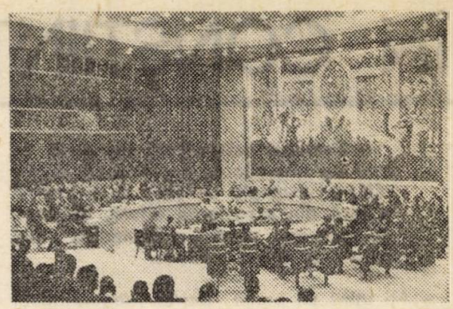

Cu o pauză minimă, pentru zilele de sîmbătă și duminică, la sediul Națiunilor Unite din New York au continuat dezbaterile Consiliului de Securitate asupra „dosarului Orientului Mijlociu“, inclusiv asupra chestiunii palestiniene. Pînă în prezent, și-au expus poziția asupra acestei probleme, aflată în atenția Consiliului de la 12 ianuarie, reprezentantul Organizației pentru Eliberarea Palestinei (cuvîntul său a fost prezentat în numărul trecut al revistei noastre), reprezentanții statelor arabe direct implicate în conflictul din Orientul Mijlociu, membri permanenți și nepermanenți ai Consiliului de Securitate, precum și delegați ai altor state, în special arabe, care au solicitat să participe la actuala sesiune.

Prezentînd poziția guvernelor lor față de situația actuală din regiune și față de căile soluționării ei, numeroși vorbitori au exprimat, în cadrul forului permanent al O.N.U., îngrijorarea țărilor pe care le reprezintă față de starea de tensiune care persistă în Orientul Mijlociu și s-au pronunțat pentru deschiderea unui capitol nou, constructiv, în abordarea problemelor existente aici. S-a relevat, în acest sens, necesitatea imperioasă a unei soluții politice depline a crizei din regiune, soluție care să garanteze drepturile naționale legitime ale poporului palestinean, inclusiv dreptul său de a-și constitui un stat propriu, independent. Totodată, în conformitate cu dezideratele formulate față de sesiunea în curs, vorbitorii s-au referit la căile și mijloacele care, în opinia guvernelor lor, ar putea să favorizeze deblocarea cursului spre o reglementare politică, justă și durabilă, a complexelor probleme existente în zonă.

În intervențiile lor, reprezentanții statelor arabe direct implicate în conflictul din Orientul Mijlociu (Egiptul, Siria și Iordania) au relevat multitudinea de aspecte și de implicații ale situației din regiune, subliniind, încă o dată, rolul major al soluționării problemei poporului palestinean. Reprezentantul Egiptului, Esmat Abdel Meguid, a menționat, în acest sens, necesitatea adoptării de către Consiliul de Securitate „a unei rezoluții prin care să se declare că o pace justă și durabilă în Orientul Mijlociu trebuie să fie fondată pe realizarea drepturilor naționale ale poporului palestinean și care să sprijine cererea pentru reluarea, în scurt timp, a Conferinței de pace de la Geneva, cu participarea Organizației pentru Eliberarea Palestinei pe picior de egalitate“. Prezentînd condițiile pe care țara sa le consideră indispensabile pentru soluționarea conflictului din regiune, Esmat Abdel Meguid a preconizat „stabilirea unei entități palestiniene independente, prin recunoașterea drepturilor inalienabile ale poporului palestinean la autodeterminare“. Reprezentantul Egiptului a mai arătat că evacuarea cerută Israelului trebuie să se refere, conform rezoluției 242 a Consiliului de Securitate, „la totalitatea teritoriilor arabe ocupate cu începere de la 5 iunie 1967“. Delegatul guvernului sirian, Mouaffak Allaf, a arătat că, în opinia țării sale, soluționarea complexelor probleme din regiune trebuie să se bazeze pe toate rezoluțiile adoptate în acest sens de Consiliul de Securitate și de Adunarea Generală a O.N.U. Drept condiții ale soluționării crizei din regiune, el a menționat „retragerea totală a Israelului din toate teritoriile arabe ocupate și recunoașterea drepturilor inalienabile ale poporului palestinean“. În cuvîntul său, reprezentantul Siriei a propus ca forul permanent al O.N.U. să se întrunească din nou, la o dată ce va fi stabilită, pentru a se asigura că hotărîrile pe care le va adopta vor fi aplicate. După opinia reprezentantului Iordaniei, Sherif Hamid Sharaf, Consiliul de Securitate ar putea să deschidă calea spre pace în Orientul Mijlociu prin adoptarea, la actuala sesiune, „a unui program constructiv și concret, adică a unui calendar pentru evacuarea de către Israel a teritoriilor ocupate, și prin confirmarea drepturilor poporului palestinean la autodeterminare națională“.

În unanimitate, reprezentanții statelor arabe au arătat că refuzul Israelului de a participa la actuala sesiune nu este de natură să favorizeze cursul spre destindere și pace în regiune.

Celelalte state care și-au expus, pînă în prezent, poziția în legătură cu soluționarea voluminosului „dosar“ aflat în atenția Consiliului de Securitate sînt Emiratele Arabe Unite, Qatarul, Guyana, Japonia, Suedia, Franța, Kuweitul, Iugoslavia, U.R.S.S., Marea Britanie, Pakistan, Benin, R.P. Chineză, **România**, Mauritania, S.U.A. și Italia. Expunînd poziția guvernelor lor față de soluționarea politică deplină a crizei din Orientul Mijlociu, majoritatea vorbitorilor au relevat, în acest sens, importanța rezoluțiilor 242 și 338 ale Consiliului de Securitate, adoptate în noiembrie 1967 și, respectiv, octombrie 1973. Ei au subliniat, de asemenea, necesitatea ca drepturile legitime ale poporului palestinean să-și găsească o reflectare adecvată în documentele considerate ca reprezentînd baza soluționării politice a crizei din Orientul Mijlociu. Reprezentantul Japoniei, Shizuo Saito, a arătat, astfel, că reglementarea situației din Orientul Mijlociu „trebuie să se bazeze pe rezoluțiile 242 și 338“, dar că, acum, Consiliul de Securitate trebuie să recunoască drepturile poporului palestinean și să nu mai trateze această problemă ca o problemă de refugiați. Reprezentantul Franței, L. Guiringaud, a subliniat, în aceeași ordine de idei, importanța faptului „ca necesitatea unei reglementări a problemei palestiniene să fie recunoscută ca făcînd parte din reglementarea globală în Orientul Mijlociu“. Reprezentantul Iugoslaviei, Iakșa Petrici, s-a pronunțat în favoarea recunoașterii Organizației pentru Eliberarea Palestinei ca singurul reprezentant al poporului palestinean și a cerut ca ea să participe la toate eforturile de natură să soluționeze criza din Orientul Mijlociu. „În acest cadru, a spus el, Iugoslavia este gata să sprijine reluarea apropiată a Conferinței de pace de la Geneva“. „Aspectul principal al reglementării politice în Orientul Mijlociu — a declarat ambasadorul sovietic, Iakov Malik — îl constituie retragerea trupelor israeliene de pe toate teritoriile arabe ocupate în 1967, fapt consemnat în hotărîrile O.N.U. Trebuie, de asemenea, satisfăcute în întregime drepturile naționale legitime ale poporului arab al Palestinei, inclusiv dreptul său inalienabil la crearea unui stat propriu“. Conform poziției exprimate și în declarația din 10 ianuarie a guvernului sovietic, Iakov Malik a propus „reluarea cît mai grabnică a Conferinței de pace de la Geneva asupra Orientului Mijlociu“, menționînd că, „fără participarea deplină a reprezentanților poporului arab al Palestinei, nu ar avea sens să se încerce să fie reglementate problemele zonei în cauză“. Ambasadorul Marii Britanii la Consiliul de Securitate, Ivor Richard, a relevat că, opunîndu-se modificării rezoluțiilor 242 și 338, țara sa este, totuși, favorabilă adăugării la principiile originare a „elementului nou“ constituit de „necesitatea unei soluționări a problemei palestiniene“. Reprezentantul R. P. Chineze, Lai Ya-li, s-a pronunțat în favoarea afirmării de către Consiliu a drepturilor naționale inalienabile ale poporului palestinean și a retra-

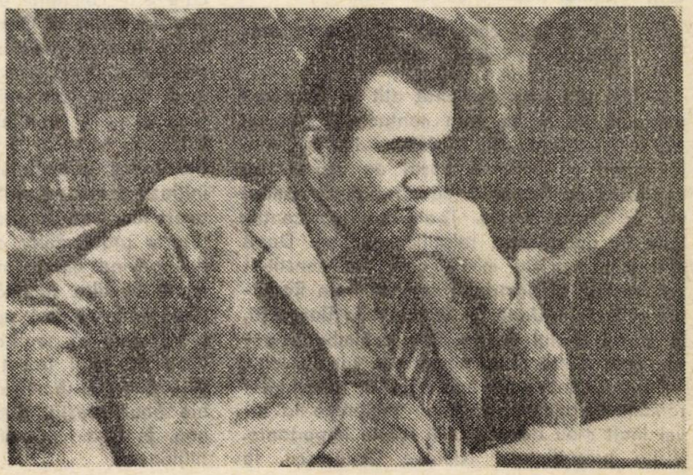

Reprezentantul O.E.P., Farouk Kaddumi, șeful Departamentului politic al organizației, în timpul dezbaterilor din Consiliul de Securitate

gerii tuturor trupelor israeliene din teritoriile arabe ocupate prin forța armelor.

Poziția constructivă, principială și consecventă a țării noastre, în sprijinul unei soluționări politice depline a situației din Orientul Mijlociu, a fost expusă la 16 ianuarie, în cadrul dezbaterilor din Consiliul de Securitate, de către ambasadorul Ion Datcu. În abordarea problematicii complexe a actualei situații din Orientul Mijlociu, a menționat vorbitorul, România afirmă necesitatea unei reglementări politice, pe cale pașnică, a conflictului, pornindu-se de la rezoluțiile 242 și 338 ale Consiliului de Securitate. Este necesar, în acest scop, ca Israelul să-și retragă trupele din toate teritoriile ocupate în războiul din 1967, să fie recunoscute drepturile poporului palestinean la autodeterminare, inclusiv de a-și construi un stat propriu, independent, să fie realizată o pace dreaptă și durabilă în regiune, care să asigure dreptul la dezvoltare liberă și independentă pentru toate statele din zonă, inclusiv al statului palestinean care se va crea și al statului Israel. Arătînd că afirmarea entității palestiniene ca parte esențială în dezbaterea problematicii Orientului Mijlociu constituie o schimbare fundamentală în aprecierea situației din această zonă, de care trebuie să se țină seama, în mod cuvenit, în orice efort de instaurare a unei păci juste și echitabile, reprezentantul român a subliniat că ignorarea intereselor și aspirațiilor legitime ale poporului palestinean nu face decît să perpetueze și să agraveze conflictul, cu consecințe imprevizibile pentru pacea în zonă și în lumea întreagă. Ambasadorul român a exprimat, de asemenea, regretul față de absența Israelului de la actualele dezbateri, apreciind că o asemenea poziție, de ignorare a organizației, nu servește nici cauzei păcii, nici poporului israelian ; el a exprimat speranța că guvernul Israelului va reveni asupra poziției sale și va adopta o atitudine mai realistă, astfel încît să-și aducă contribuția la rezolvarea conflictului din regiune.

În continuare, reprezentantul României a menționat că rolul principal în soluționarea problemelor Orientului Mijlociu trebuie să revină popoarelor din această zonă, inclusiv poporului palestinean, și a subliniat, totodată, că este necesar să fie intensificate eforturile în cadrul O.N.U., să crească în mod substanțial aportul Organizației, inclusiv al Consiliului de Securitate, în vederea instaurării păcii în zonă. Pornind de la rezoluțiile sale anterioare, 242 și 338, a spus vorbitorul, ale căror prevederi fundamentale rămîn valabile, Consiliul trebuie să ofere principii și directive aplicabile tuturor aspectelor fundamentale ale conflictului din Orientul Mijlociu și să ceară convocarea Conferinței de pace de la Geneva, asigurînd prezența și contribuția tuturor părților interesate, inclusiv a reprezentantului poporului palestinean. Vorbitorul a relevat că O.E.P. trebuie să fie recunoscută ca parte egală cu celelalte părți la conferință și s-a pronunțat pentru lărgirea participării la această reuniune, prin invitarea unor state mici și mijlocii, vital interesate în stabilirea păcii în zonă.

Ca țară situată în vecinătatea zonei de conflict din Orientul Mijlociu, România înțelege să contribuie, și în continuare, în cadrul Consiliului de Securitate și al celorlalte foruri internaționale, la adoptarea unor decizii de natură să stimuleze și să accentueze procesul instaurării unei păci juste și durabile în regiune, corespunzător intereselor și aspirațiilor tuturor statelor și popoarelor din această zonă, intereselor păcii și securității generale.

Ion Madoșa

În aceste zile, pe o stradă din Beirut...

BEIRUT

Gravitatea situației

Luptele au intrat în a zecea lună ; demisia premierului Karame ; aviația libaneză intervine pentru prima oară ; cele mai sîngeroase zile ale conflictului ; bilanțul de pînă acum al luptelor : zece mii de morți, zece miliarde dolari pagube („Petro Money Report", „Financial Times"); al 20-lea acord (nerespectat) de încetare a focului ; „asistăm — transmite agenția France Presse — la un fenomen care scapă oricărui control și ia o amploare de nedescris ; iar căutarea unei soluții devine din ce în ce mai dificilă ; de o parte și de alta s-au creat adevărate armate civile, bine echipate, antrenate și încadrate, care au devenit stăpîne pe străzi, cartiere și nu ezită să rechiziționeze vehicule blindate ale armatei sau forțelor de securitate interioară care, ulterior, trebuie să negocieze restituirea materialelor". Iată noile aspecte ale perioadei numită drept „cea mai tulbure și mai complexă din întreaga istorie a Libanului".

Indiscutabil, Libanul a trăit cea mai dramatică săptămînă de la izbucnirea luptelor — 13 aprilie 1975. Practic, din nordul și pînă în sudul țării, ca și de la vest la est, nu există zonă în care să nu fi răsunat tiruri de armă, iar luptele să nu înregistreze numeroși morți și răniți. Este adevărat, sîmbătă, la miezul nopții, Rachid Karame anunța un nou acord de încetare a focului, dar acest al douăzecelea armistițiu s-a dovedit la fel de fragil ca și cele precedente. Tăcerea (respectarea lui, adică) a durat foarte puțin, luptele reizbucnind cu și mai multă intensitate la ieșirea spre nord din Beirut, într-o zonă controlată de falangiști. Noua degradare a situației a condus la demisia — anunțată duminică seara, într-o declarație radiotelevizată — a premierului Rachid Karame (musulman sunit) aflat, de la 1 iulie 1975, în fruntea guvernului compus din șase membri ce reprezentau principalele comunități libaneze. „Las președintelui Republicii libertatea de a lua deciziile pe care le consideră oportune interesului țării" — a afirmat Karame. Făcînd publică demisia sa, el cita printre motive „ceea ce s-a întîmplat în ultimele două zile" (sîmbătă și duminică — n.n.), iar, printre fapte, „luptele foarte violente din cartierul situat la ieșirea spre nord din Beirut" (zonă considerată de o deosebită importanță strategică — n.n.) . Consemnînd acest nou element, ce subliniază continua degradare a situației la toate nivelurile și care face și mai pesimiste pronosticurile privind evoluția situației, să vedem ce se întîmplase pînă atunci.

Cu rare, foarte rare pauze, pe aproape toate „liniile frontului", luptele au fost dintre cele mai violente. Tirurile tunurilor fără recul, ale mitralierelor grele și ușoare sau ale mortierelor au răsunat puternic. Noaptea, gloanțele trasoare sau cine știe ce lumină nestinsă dădeau un aspect halucinant capitalei țării. Constant, radioul preciza că, pe toate străzile Beirutului, pericolul este major sau că orașul a trăit „o noapte (ori o zi) de groază".

După un asediu de patru zile, tabăra palestineană de la Dbayeh (suburbia nord-estică a capitalei) a fost cucerită de forțe falangiste. Evenimentul, constată observatorii, are o dublă semnificație : pentru prima oară după acordurile libano-palestiniene (Cairo 1969), forțe străine pătrund într-o tabără palestineană în urma unor lupte care înseamnă, practic, antrenarea palestinienilor în conflict. De altfel, la Dbayeh 47 dintre ei au decedat în timpul luptelor. Între timp, în suburbia estică a capitalei, peste 150 000 mulsulmani șiiți erau înconjurați tot de falangiști, situația lor devenind tot mai dramatică. Pe scurt, miercurea trecută s-au înregistrat 51 morți și 100 de răniți, iar căderea Dbayehului a declanșat reluarea luptelor de la Damour — 20 km sud de Beirut — unde intervenise un armistițiu, acum zece zile.

Joi, numărul victimelor a fost de 35, iar cel al răniților foarte mare.

Escaladarea luptelor continuînd, vineri s-au înregistrat primele trei evenimente cu profunde implicații în evoluția crizei. Pentru prima oară de la izbucnirea luptelor a intervenit aviația libaneză. Două avioane de tipul „Hawker Hunter" au atacat cu rachete comandouri palestiniene care încercuiseră un convoi de vehicule blindate aflate la întreținerea Khalde-Aramoun , la zece kilometri sud-est de Beirut. De asemenea, la cîteva sute de metri de aeroportul internațional Beirut, au avut loc violente schimburi de focuri, armata intervenind pentru a proteja soldații ce asigurau paza Radio-Orientului și controlul nodului rutier vecin considerat „de interes strategic". Intervenția armatei și înfruntările aspre ce i-au urmat au condus la închiderea totală a aeroportului, mai ales după ce pista sa vestică fusese bombardată cu trei obuze. Astfel, vineri, la căderea serii, Beirutul a fost izolat complet de lume, întrucît comunicațiile telefonice și telex au fost și ele întrerupte, iar portul era de mult închis. Și în restul țării luptele continuau. La Damour, fieful Partidului Național-Liberal (dreapta creștină, al cărei șef este Camille Chamoun, fost șef al statului, acum ministru de interne), la Zahle, în centrul țării, la Tripoli, în nord, la Zghorta, ca și la Koura, înfruntările deveneau din ce în ce mai violente. Bilanțul lor : 163 de morți și 300 de răniți, iar ziua de vineri, 16 ianuarie, a fost, pe moment, considerată cea mai sîngeroasă zi a luptelor, de la izbucnirea lor.

Evident, rapida deteriorare a situației, cu evenimente în premieră, printre care intervenția armatei libaneze, a declanșat o importantă activitate diplomatică și po-

litică. Astfel, joi, a avut loc o nouă vizită fulger, la Beirut, a șefului statului major al armatei siriene, care a conferit cu președintele țării, Suleiman Frangieh. Între timp, la Aramoun avea loc o întîlnire la nivel înalt a liderilor comunităților musulmane. Documentul adoptat cu acest prilej (semnat, între alții de următoarele personalități : R. Karame, Saeb Salam, Abdallah Yafi, Kamal Joumblatt) cerea ridicarea blocadei antipalestiniene de la Tall Zaatar, evacuarea taberei Dbayeh și încetarea ostilităților. Intervenția aviației libaneze era apreciată ca „act de rebeliune a armatei împotriva autorității politice și, pentru aceasta, foarte condamnabilă". În context, se nota că acest fapt a adîncit divergențele între șeful statului și ministrul de interne, pe de o parte, și Rachid Karame, prim-ministru, deținător totodată al portofoliului apărării, pe de altă parte.

La rîndul lor, ambasadorii arabi acreditați la Beirut au fost primiți, vineri și sîmbătă, de Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei. Apoi, ei s-au întîlnit, pe rînd, cu premierul Karame (de două ori) și șeful statului, Frangieh (o dată). Potrivit lui Rachid Karame, cu acest prilej au fost examinate „originile și repercusiunile crizei libaneze". Totodată, el mai preciza că inițiativa siriană de mediere „ne face să sperăm că va conduce la încetarea luptelor și la o reglementare radicală a conflictului". „Orice soluție, a subliniat el, trebuie să înceapă printr-o încetare a focului, ridicarea blocadei regiunilor încercuite, redeschiderea drumurilor, restituirea taberei palestiniene de la Dbayeh locuitorilor ei și evacuarea localității Damour". „Este timpul să ne întîlnim, să discutăm și să cădem de acord" — a conchis Karame.

Secretarul general al Ligii Arabe, Mahmud Riad, a propus convocarea unei reuniuni arabe la nivel înalt consacrată examinării situației din Liban.

Între timp însă, înfruntările armate continuau. Fie în centrul capitalei, fie în apropierea aeroportului, fie la Jyeh, mică localitate cu populație creștină, fie la Tripoli, al doilea oraș al țării, luptele se desfășurau cu violență. Să adăugăm că Yasser Arafat a intervenit personal pentru a se asigura securitatea ministrului de interne C. Chamoun, aflat la reședința sa din Saadyate (15 km sud de Beirut), care era asediată.

Demisia lui Karame, amplu și diferit comentată, implica trei eventualități : neacceptarea ei (ceea ce s-a și întîmplat, fostul premier precizînd însă că nu va reveni asupra deciziei), acceptarea ei și redesemnarea lui Karame pentru formarea unui nou cabinet sau alcătuirea unui guvern militar. Notăm că, la închiderea ediției noastre, luptele continuă în pofida unor noi apeluri la calm adresate de Kurt Waldheim și Papa Paul al VI-lea.

Dumitru Constantin

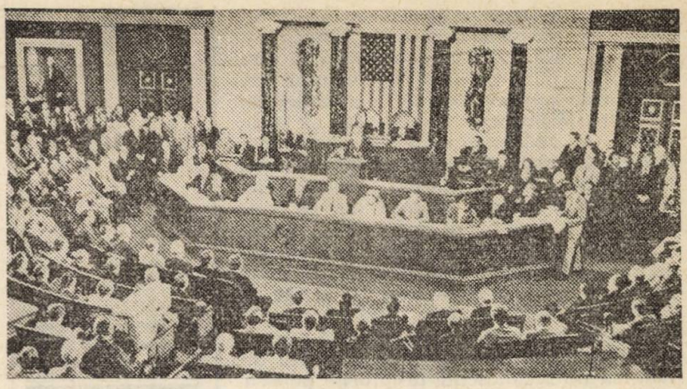

Președintele Gerald Ford prezentînd, în fața Congresului, cel de al doilea mesaj al său despre Starea Uniunii

WASHINGTON

Starea Uniunii și „noul realism"

Deschizînd Congresul în acest an al alegerilor, președintele Gerald Ford a rostit, luni seara, în fața celor 100 de senatori, 435 de membri ai Camerei Reprezentanților și, prin intermediul televiziunii, a milioane de americani, al doilea mesaj al său privind „Starea Uniunii". A fost un discurs de 45 de minute și 4 500 de cuvinte.

Economia a constituit substanța mesajului prezidențial. În 1975 — a afirmat el — „economia noastră era devastată de inflație — care ne-a aruncat în cea mai profundă recesiune din ultimele patru decenii. 1975 a fost un an al deciziilor dure, al compromisurilor dificile și al unui nou realism care ne-a învățat ceva important despre America. Cea mai profundă recesiune de la cel de-al doilea război mondial a început să dea înapoi prin aprilie. Știrea cea mai bună privitoare la costul vieții, în ultima jumătate de an, este că inflația de 12 la sută, sau chiar mai mare, a fost redusă la jumătate ; știrea cea mai proastă — șomajul rămîne foarte mare. Dar să fim cinstiți : mulți americani nu au simțit aceste schimbări în viața lor cotidiană, văd încă prețurile sporind prea repede și cunosc încă teama de șomaj".

Chemînd la „un nou realism", președintele Ford declara că „primul obiectiv este creșterea economică, fără inflație". Și, ca și anul trecut, programul economic al președintelui face apel, de mai multe ori, la domeniul fiscal. Bugetul, pe care l-a prezentat în fața Congresului miercuri, prevede 394,2 miliarde dolari, adică o creștere cu jumătate mai mică decît cea a anilor trecuți, și va fi din nou deficitar ; dar, apreciază președintele, „continuînd să controleze cheltuielile, Statele Unite vor ajunge, în 1979, să-și echilibreze bugetul". Se are în vedere că reducerea cheltuielilor publice va permite o reducere a impozitelor care vizează, pe de o parte, stimularea investițiilor (ele constituie, potrivit spuselor președintelui, cel mai bun mijloc de a reduce șomajul), iar, pe de altă parte, fermierii și micile întreprinderi vor fi favorizați. Gerald Ford a propus ca 10 miliarde de dolari de reduceri fiscale să se adauge celor aprobate deja de Congres în luna decembrie. Se consideră că aceste măsuri tind, în acest an electoral, să apropie de președinte o mare masă de fermieri și mici producători pe care Gerald Ford s-a sprijinit întotdeauna. „Guvernul nu poate crea numărul mare de locuri de muncă solicitate — a precizat președintele. Dar guvernul federal poate crea condiții și stimulente pentru ca în întreprinderile particulare și în industrie să se găsească mereu mai multe locuri de muncă. Pentru a împlini aceste propuneri, cer Congresului să dispună la schimbări în legile federale de impozite, schimbări care să grăbească expansiunea întreprinderilor și achiziționarea de noi echipamente. Recomandarea mea este ca stimulentele de creare de locuri de muncă să se concentreze în domeniile în care există o rată a șomajului de peste 7 la sută". Reforme, președintele a mai propus în domeniile-cheie ale economiei : industriile aviației și autocamioanelor, transporturile feroviare, instituțiile financiare.

Mesajul prezidențial a anunțat un program de ajutor pentru locuințe, de care vor beneficia 500 000 de familii și, respingînd, ca și în trecut, ideea unui sistem național de asigurări medicale, a propus ameliorarea actualului sistem în așa fel încît persoanele în vîrstă de peste 65 de ani să nu cheltuiască mai mult de 750 dolari anual pentru îngrijire medicală. Problema care a constituit esențialul mesajului prezidențial de anul trecut — energia — a ocupat un loc redus acum, dar președintele Ford

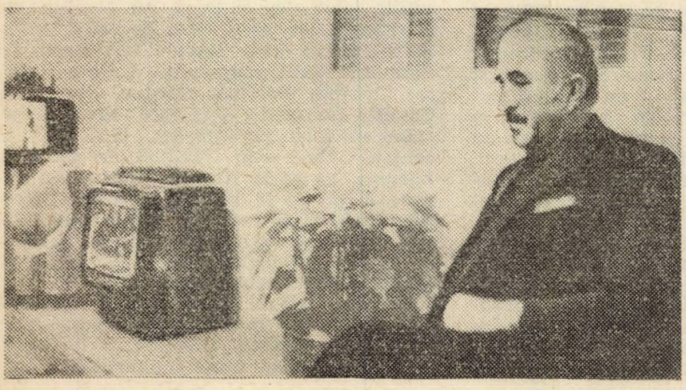

Fostul premier libanez, Rachid Karame, urmărind, acasă, emisiunea T.V. care îi anunță demisia

a cerut Congresului să treacă la adoptarea, cît mai curînd, a vechilor propuneri. În domeniul luptei împotriva criminalității, Gerald Ford a cerut Congresului înăsprirea pedepselor și a anunțat creșterea numărului procurorilor federali și a efectivelor poliției federale.

În contrast cu reducerea bugetară preconizată, președintele Statelor Unite a anunțat o sporire substanțială, de 10 la sută, a creditelor pentru apărare, precum și întărirea serviciilor de informații, adică tocmai acele servicii aspru criticate în anul trecut.

Consacrînd cea mai mare parte a mesajului situației interne, președintele nu a omis examinarea politicii externe a Statelor Unite (care va face obiectul unui mesaj special, luna viitoare), în contextul internațional : „Ne aflăm într-o situație de pace și voi face tot ce-mi stă în putință — pentru a o menține — a declarat președintele. El și-a exprimat speranța „în realizarea unui nou acord de limitare a armamentelor strategice nucleare" ; consideră „principalele alianțe cu comunitatea atlantică și cu Japonia mai solide" ; apreciază că „legăturile de prietenie cu America Latină, Africa și Asia continuă" ; precizează că „relațiile cu China se îmbunătățesc". Referindu-se la unele momente ale anului trecut, în care Congresul s-a opus unor hotărîri prezidențiale privind politica externă, președintele Gerald Ford a cerut Senatului și Camerei Reprezentanților o „cooperare pozitivă". Apelurile la conlucrare adresate Congresului — se apreciază la Washington — sînt menite, între altele, să diminueze, în acest an electoral, controversele dintre Administrația republicană și majoritatea democrată a corpului legislativ.

Insistența asupra temelor de politică internă este, de asemenea, explicabilă — afirmă comentatorii — prin faptul că dezbaterile electorale la nivelul statelor și al federației se vor concentra, în primul rînd, asupra problemelor interne. Probabil, „noul realism" va deține un loc esențial în toate confruntările viitoare din cadrul alegerilor preliminare și definitive.

Stelian Țurlea

Noul guvern francez reunit sub președinția lui Giscard d'Estaing

PARIS

„Reamenajarea tehnică" a echipei ministeriale

Expresia utilizată la Elysée pentru a anunța cea de-a șasea remaniere a actualei echipe ministeriale a surprins : „reamenajare tehnică". Era o veritabilă inovație în materie de vocabular politic. Punerea ei în circulație nu părea destinată doar să îmbogățească gama formulărilor folosite într-o asemenea ocazie.

S-a dorit, în mod evident, să se plaseze operațiunea (șase despărțiri de funcțiile guvernamentale și 11 noi numiri — trei miniștri și opt secretari de stat) pe terenul evenimentelor fără o semnificație politică. Dar, la Paris, se consideră că „reamenajarea tehnică" are o importanță politică deloc neglijabilă.

A reținut atenția faptul că misiunea de a face publică remanierea și-a asumat-o chiar președintele. Comunicarea a fost făcută după o întrevedere cu primul ministru, consumată duminică, 11 ianuarie, la orele dimineții, și înaintea unui dejun care a reunit în jurul lui Giscard d'Estaing pe exponenții celor trei formațiuni ce compun actuala majoritate (Jacques Chirac — U.D.R., Michel Poniatowski — republicanii independenți, și Jean Lecanuet — Centrul democrat).

Noua listă a guvernului indică o „întinerire" : media de vîrstă a scăzut de la 51 ani și o lună la 49 de ani și zece luni. „Decanii" ministeriali — Pierre Abelin și André Jarrot — au părăsit guvernul (dar, concomitent, a fost eliminat și „mezinul", formației : Gerard Ducray, născut în 1941). O altă caracteristică a Cabinetului Chirac în noua compoziție — amplificarea prezenței feminine.

La Elysée s-a simțit nevoia de a se „depolitiza" remanierea, insistîndu-se asupra faptului că posturile-cheie nu și-au schimbat titularii, că numai doi miniștri și patru secretari de stat au părăsit echipa pe care Jacques Chirac o conduce de la 28 mai 1974. Firește, nu s-a petrecut nici o „răsturnare", iar distribuția portofoliilor între grupările majorității a rămas aproape aceeași. U.D.R. (173 deputați) deține 13 posturi ministeriale, republicanii independenți (70 deputați) au 12 locuri pe băncile guvernului, iar centriștii, denumiți generic „reformatori" (52 deputați), posedă 8 posturi. Atribuirea titlului de ministru de stat lui Jean Lecanuet, departe de a fi doar un omagiu adus unor „merite personale", este interpretată, de unii observatori, ca

MADRID

Cei 250 000

În Spania — o nouă săptămînă a „ofensivei sociale". La Madrid, muncitorilor din industria aeronautică și celor de la „Standard Electrica I.T.T.", aflați în grevă, li s-au alăturat studenții. Deși, teoretic, lucrul a fost reluat în construcții, după acordul încheiat săptămîna trecută între muncitori și patronat asupra majorării salariului minim, practic, șantierele au rămas părăsite, în așteptarea rezultatelor negocierilor privind alte aspecte ale contractelor colective de muncă. O situație similară și la uzina de asamblare a automobilelor „Chrysler España", unde, în ciuda porților deschise luni, 14 000 de muncitori au refuzat să se prezinte la lucru.

În țară, mișcarea grevistă care afectează minele de cărbune din Asturia și Catalonia a crescut în amploare, numărul minerilor care nu coborîseră luni în subterane ridicîndu-se la 7 000. La Barcelona și în regiunea Lobregat, circa 60 de întreprinderi sînt paralizate de greva a aproximativ 15 000 de muncitori de la uzinele producătoare de electricitate. În prezent — afirmă observatorii politici din capitala Spaniei — numărul persoanelor angrenate în mișcările revendicative a depășit cifra de 250 000.

În fața acestui val revendicativ, noul guvern continuă să se sprijine pe decretele represive ale dictaturii franchiste, alimentînd astfel prăpastia creată între propriile declarații de intenții și fapte. Astfel, deși prin unele din declarațiile sale ministrul de interne, Manuel Fraga Iribarne, se arată favorabil „democratizării" complexului aparat constituțional al statului franchist, tot el este acela care a găsit, pentru contracararea grevelor salariaților de la serviciile poștale și ale celor de la căile ferate, soluția „militarizării". În același timp, arestările continuă în capitală și în țară.

În această situație ambiguă — se arată într-un recent comunicat comun dat publicității de Junta democratică și Platforma convergenței democratice — „nici guvernul și nici politica sa nu pot conduce spre o veritabilă democratizare a vieții politice spaniole". Ceea ce îi trebuie, astăzi, Spaniei este — se afirmă în comunicat — „o ruptură democratică".

Manifestanți dispersați de poliție

manifestarea voinței președintelui de a proceda la o „reechilibrare" în interiorul majorității pe care se bazează. U.D.R. are motive de satisfacție, dobîndind un minister important — cel al cooperării, încredințat lui Jean de Lipkowski, în timp ce Lecanuet vede întărite pozițiile susținătorilor cei mai constanți ai „uniunii vest-europene", prin Raymond Barre (comerț exterior), André Fosset (calitatea vieții) și François Poncet (secretar de stat la externe).

„Reamenajarea tehnică" nu poate fi detașată de contextul politic și social francez. Raporturile dintre grupările majorității cunosc destule momente de dificultate, în pofida apelului la „coeziune" al președintelui. „Spărtura" produsă în rîndurile coaliției, la începutul lui ianuarie, în Lorena, reprezintă mai mult decît un episod local. Alegerea lui Jean-Jacques Servan-Schreiber ca președinte al consiliului regional al Lorenei, precedată de o tăioasă confruntare între învingător și gaulliști (actualul premier și predecesorul său la Matignon au pledat cauza adversarului lui Servan-Schreiber), a fost posibilă prin sprijinul primit din partea republicanilor independenți și a centriștilor. Gaulliștii nu și-au ascuns amărăciunea față de răsturnarea pe care au făcut-o posibilă partenerii lor. „Le Monde" constata „iritarea și neliniștea U.D.R." afirmînd că unii gaulliști se întreabă dacă scrutinul de la Metz reprezintă un test al cărui final prefigurează „reașezările politice" pe care aliații lor din majoritate ar putea să le pregătească în detrimentul U.D.R. De altfel, Jean Lecanuet s-a declarat mai convins ca oricînd în ceea ce privește dorința prezidențială de a „guverna la centru". Publicația gaullistă „La lettre de la nation" a considerat necesar să pună lucrurile la punct, apreciind multe din comentariile care au însoțit remanierea drept „excesive". Ceea ce nu a împiedicat 20 membri ai biroului comitetului U.D.R. din circumscripția Agen-Nerac (Lot-et-Garone) să demisioneze din funcțiile lor pentru a protesta împotriva „reamenajării" guvernamentale, a „renegării principiilor gaulliste". Chiar termenii utilizați de biroul executiv al U.D.R. pentru a reînnoi la nivel național încrederea în guvern și în premier implică nuanțe ce nu au trecut neobservate.

Prioritățile definite de președinte pentru echipa guvernamentală plasează pe prim plan dosarele economice. Creșterile de prețuri, șomajul, dificultățile determinate de galopul inflaționist determinau ziarul „Les Echos" să afirme că „1976 ar putea cunoaște mult mai multe perturbații decît 1975 din punct de vedere social". Totuși, prognozele oficiale cultivă speranța că momentul depresiv va putea fi temporar depășit, ceea ce nu este sigur că se va întîmpla în 1978 — cînd alegerile legislative ar urma să aibă loc în mod normal. O asemenea perspectivă stimulează ideea unui apel anticipat la urne, ceea ce ar permite „majorității" să înfrunte un examen electoral („Paris Match" explica : „conjunctura economică va fi mai bună la sfîrșitul anului 1976, decît în următorii doi ani"). Deși n-au lipsit dezmințirile, ipoteza unor alegeri generale anticipate o regăsim și în coloanele ziarului „Le Monde" în care Pierre Viansson-Ponté o consideră „destul de fondată". Deocamdată, se apropie scrutinul cantonal (martie 1976) și cel municipal (prevăzut pentru primăvara anului 1977). Această luptă electorală nu o va purta guvernul, a precizat Giscard d'Estaing, ci va reveni formațiunilor politice. „Statele majore" ale partidelor, se afirmă, se pregătesc de pe acum. Pentru orice eventualitate...

Eugeniu Obrea

Milano. Manifestații ale muncitorilor de la „Leyland-Innocenti"

ROMA

„Pauză de reflecție"

După trei zile de consultări ale premierului desemnat Aldo Moro cu liderii principalelor partide politice italiene, nici o soluție n-a fost încă avansată în vederea depășirii crizei guvernamentale declanșate la 7 ianuarie. Dar — după opinia agenției italiene de presă „ANSA" — „prima rundă de consultări s-a încheiat cu o rază de speranță. Este ceea ce a lăsat să se înțeleagă Aldo Moro".

Totuși, din datele ce se cunosc pînă acum, nimic nu lasă să se întrevadă posibilitatea unei soluționări imediate a celor trei mari probleme ce stau la baza actualei crize italiene : 1. problema dialogului și relațiilor cu Partidul Comunist Italian, precum și aceea a raporturilor dintre partidele majorității guvernamentale ; 2. problema direcțiilor politicii economice ; 3. problema formării noului guvern și a personalităților care îl vor compune. Evident, cel de al treilea punct depinde de rezolvarea primelor două.

Pînă acum, socialiștii — cei care au declanșat criza — s-au declarat potrivnici reeditării formulei de centru-stînga, formulă pe care o consideră falimentară. Neexcluzînd formula bipartită (democrat-creștini ; socialiști) sau tripartită (democrat-creștini ; socialiști ; socialist-democrați), P.S.I. solicită, totodată, asocierea partidului comunist la responsabilitățile majorității guvernamentale. Pe de altă parte, liderii P.S.I. se opun ferm și în bloc planului guvernamental de restructurare industrială și de relansare a sudului subdezvoltat. Socialiștii cer acceptarea planului economic elaborat de ei, plan care să-l înlocuiască pe cel al guvernului demisionar.

Fără să se arate descurajat, Aldo Moro pare să fi profitat de pauza de sfîrșit de săptămînă pentru a studia proiectele de redresare economică, financiară și socială pe care le-au prezentat, la rîndul lor, comuniștii și socialist-democrații.

Propunerile P.C.I. de redresare economică țin seama de faptul că, astăzi mai mult ca oricînd, trebuie să se aibă în vedere problema șomajului, strîns legată de celelalte probleme urgente ale vieții economico-sociale italiene. Viitorul guvern — se arată într-o recentă declarație a P.C.I. — trebuie să intervină prompt pe lîngă marile societăți publice și particulare, cerîndu-le să pună capăt concedierilor în curs și să creeze locuri de muncă tineretului.

Gravitatea situației cere — afirmă P.C.I. — o efectivă și decisivă cotitură politică. „Pentru a se realiza realmente o cotitură — afirma, într-un editorial, cotidianul «L'Unità» — se impune un element nou a cărui importanță nimeni n-o poate nega (și cu atît mai puțin noi) ; acest element nou îl reprezintă participarea cu titlu deplin a partidului comunist la conducerea țării. Partidul comunist este gata să-și asume acest rol de participare directă la guvern sau la forțele care-l susțin. Considerăm această poziție corespunzătoare intereselor și nevoilor Italiei, ale maselor populare, drept singura cale pentru a ieși dintr-o criză care este politică, economică, socială și morală".

La rîndul lor, consultate, cele trei centrale sindicale italiene (C.G.I.L., C.I.S.L., U.I.L.), după studierea planurilor economice avansate de socialiști, comuniști și socialist-democrați, au declarat că se poate ajunge la o sinteză acceptabilă pentru toți. „Dar — au subliniat sindicatele —

În timpul vizitei pe care a făcut-o în R.D. Vietnam, senatorul McGovern, președintele subcomisiei Senatului S.U.A. pentru problemele Orientului Apropiat și Asiei de sud, a fost primit de primul ministru al R.D. Vietnam, Fam Van Dong (dreapta)

trebuie să se acționeze rapid". Amenințarea cu concedierea, care plutește de cîteva săptămîni asupra celor 4 500 de salariați ai întreprinderii milaneze „Leyland-Innocenti", situația cîtorva zeci de întreprinderi aflate în pragul falimentului, problema muncitorilor ale căror contracte colective n-au fost încă reînnoite impun cu acuitate necesitatea rezolvării cît mai urgente a crizei politice. Pînă atunci, acțiunile revendicative ale oamenilor muncii se desfășoară în întreaga țară. Astfel, 370 000 de muncitori, funcționari și tehnicieni din industria chimică, particulară și de stat, au declanșat, la 13 ianuarie, o grevă de patru ore. A fost prima mare grevă contractuală din anul 1976. I-au urmat „zilele de luptă" declarate de 1 500 000 de muncitori mecanici și grevele în lanț ale 1 700 000 muncitori constructori.

În acest context politic, economic și social, misiunea premierului desemnat nu pare a fi deloc ușoară. Va reuși Aldo Moro, considerat în rîndurile partidului său drept „omul situațiilor dificile", să formuleze o soluție acceptabilă pentru toate forțele politice ? În cazul eșuării misiunii sale, se va ajunge la dizolvarea Parlamentului și organizarea de alegeri generale anticipate ? Este o idee ce cîștigă tot mai mult teren în rîndurile observatorilor politici italieni. Or, aceiași observatori prezentau drept un „element pozitiv", ce ar putea servi ca punct de pornire în formarea unui nou guvern, tocmai dorința manifestă a principalelor forțe politice ale țării de a se evita alegerile anticipate.

Rodica Dumitrescu

LISABONA

În perspectiva alegerilor

Moment politic intens la Lisabona. Pe măsură ce data alegerilor legislative se apropie, activitatea politică a partidelor devine tot mai susținută. Campania preelectorală a fost lansată, în cadrul unei ceremonii care a avut loc, spre sfîrșitul săptămînii trecute, la Ministerul administrației interne. O serie de mitinguri ale principalelor partide au reafirmat pozițiile lor cu privire la temele actualității portugheze : situația economică, reforma agrară, naționalizările, politica alianțelor ș.a. Consiliul Revoluției și-a făcut, la rîndul său, cunoscută poziția față de revizuirea platformei constituționale, într-un text remis partidelor, publicat de săptămînalul „O Jornal" și reluat de agenția de presă ANOP.

Venite după săptămîni de declarații de principiu, adeseori divergente, recentele propuneri profilează poziția oficială concretă a Consiliului Revoluției cu privire la viitoarea structură constituțională a țării. Două au fost subiectele așteptate cu interes deosebit, avînd în vedere concepțiile diferite în care au fost cuprinse : rolul Consiliului Revoluției și forma de alegere a președintelui Republicii. În ceea ce privește acest din urmă punct, formula propusă de Consiliul Revoluției coincide cu cea a principalelor partide. Este vorba de alegerea șefului statului prin vot universal, direct și secret. În rest, atribuțiile sale vor fi aceleași ca în actualele dispoziții constituționale. În ierarhia organelor suveranității, președintele Republicii se află pe primul loc, urmat de Consiliul Revoluției, Adunarea legislativă, guvernul, tribunalele. Între acestea, însă, precizările cele mai importante se referă la prerogativele Consiliului Revoluției, pe care „O Jornal" le publică cu subtitlul : „Consiliul Revoluției va putea lua măsurile necesare respectării Constituției". Principalele sale atribuții se referă la garantarea funcționării instituțiilor democratice și respectării Constituției. El va funcționa, de asemenea, ca organ politic și legislativ în probleme militare ; se va putea pronunța, din propria inițiativă sau la cererea președintelui Republicii, asupra oricărei dispoziții legale, se va putea substitui organelor legislative dacă acestea nu respectă normele constituționale, va avea drept de veto asupra oricărei dispoziții considerată drept neconstituțională.

Comentînd acest text, „O Jornal" scrie că „menținerea unui anume control asupra vieții politice din partea militarilor, care au luat parte la evenimentele de la 25 aprilie, este considerată drept indispensabilă de către Consiliul Revoluției". Acest control, potrivit aceluiași ziar, va fi exercitat pînă în 1980, cînd va lua sfîrșit prima legislatură. Așa cum observă, la rîndul său, agenția portugheză de presă ANOP, propunerile militarilor cu privire la rolul Consiliului „sînt foarte depărtate de cele ale majorității partidelor, cu excepția Partidului comunist și a Mișcării Democratice Portugheze". În proiectele lor, Partidul Socialist și Partidul Popular Democratic vizau o transformare a Consiliului Revoluției într-un organ consultativ al președinției Republicii.

Odată cu avansarea acestor propuneri, sînt create condițiile pentru continuarea negocierilor dintre M.F.A. și partide, cu privire la revizuirea pactului constituțional. Revizuire de care depind o serie de aspecte fundamentale ale politicii interne portugheze. În primul rînd, continuarea lucrărilor în Adunarea Constituantă pentru punerea la punct a capitolului din Constituție cu privire la organizarea puterilor în stat. Lucrările Constituantei condiționează, la rîndul lor, fixarea datei alegerilor legislative, preconizate a avea loc înainte de 25 aprilie. În calendarul alegerilor rămîn, de asemenea, de stabilit alegerile prezidențiale și cele municipale. (La viitoarele alegeri prezidențiale, generalul Costa Gomes a declarat că nu intenționează să se prezinte). Se pare, deci, că vor fi trei campanii electorale, și nu una singură, ceea ce va prilejui o perioadă deosebit de densă pentru electoratul portughez. Dar, așa cum se evidențiază la Lisabona, alegerile legislative vor fi fundamentale.

Marcel Negreanu

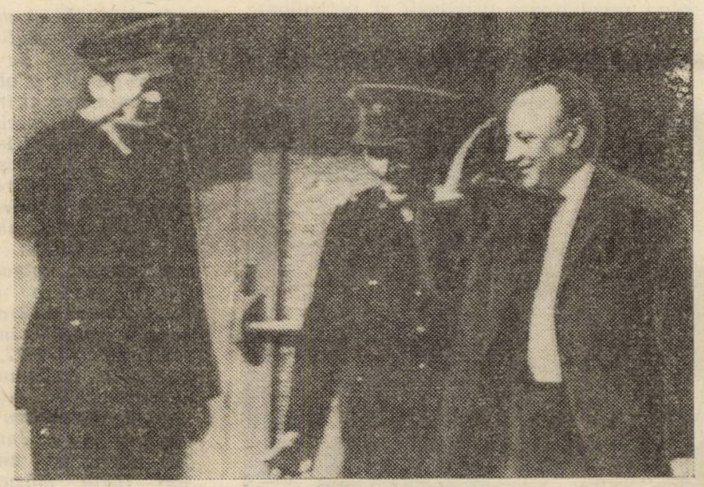

După ce și-a prezentat demisia din funcția de negociator al părții cipriote grecești la convorbirile intercomunitare, președintele Camerei Reprezentanților din Cipru, Glafkos Clerides, a revenit, cîteva zile mai tîrziu, asupra hotărîrii sale. Decizia de a demisiona a fost determinată — a afirmat Clerides — de „motive serioase", pe care, însă, nu le-a dezvăluit ; și a adăugat : a revenit asupra ei numai în urma intervențiilor primului ministru al Greciei, C. Karamanlis, secretarului general al O.N.U. și altor personalități. Totodată, președintele Camerei Reprezentanților a dezmințit că s-ar afla în dezacord cu președintele Makarios și alți lideri ciprioți greci asupra poziției ce va fi adoptată la noua rundă de convorbiri intercomunitare, preconizată pentru 17 februarie

Contacte diplomatice

- *La Pekin a avut loc o convorbire între Cen Si-lien, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. Chinez, vicepremier al Consiliului de Stat al R.P. Chineze, și Vo Nguyen Giap, membru al Biroului Politic al C.C. al Partidului Celor ce Muncesc din Vietnam, vicepremier și ministru al apărării naționale al R.D. Vietnam.*
- *Președintele Tanzaniei, Julius Nyerere, a efectuat o vizită în India.*
- *Ministrul de externe al Portugaliei a fost, la Praga, oaspetele omologului său cehoslovac, cu care a purtat convorbiri în probleme de interes comun.*
- *Primul ministru al R.D. Vietnam, Fam Van Dong, a primit, la Hanoi, pe senatorul George McGovern. La Saigon, senatorul a avut o convorbire cu Huynh Tan Phat, președintele Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud.*
- *Ministrul afacerilor externe al R.P. Ungare întreprinde o vizită oficială în Iran, R.D. Vietnam, Singapore și India.*
- *La Amman a sosit într-o vizită de trei zile ministrul de externe al Canadei.*
- *Ministrul de externe al Marocului a sosit la Cairo, după ce a vizitat Arabia Saudită. Tot în capitala egipteană s-a aflat în vizită și ministrul de externe al Tunisiei.*

CARACAS

S.E.L.A. și-a început activitatea

Constituit la 15 septembrie 1975, Sistemul Economic Latino-American (S.E.L.A.) a început să funcționeze odată cu anul în curs : prima sesiune a Consiliului său ministerial și-a desfășurat lucrările la Caracas, marcînd debutul activității unui organism în care țările continentului își pun mari speranțe. „Trebuie să avem curajul să fim independenți" — au fost cuvintele de încheiere ale reuniunii, rostite de ministrul de finanțe al Venezuelei, țara gazdă.

Precedată de o întîlnire la nivel de experți, reuniunea extraordinară a Consiliului ministerial al S.E.L.A. și-a propus două teme de lucru : una referitoare la organizația însăși (fixarea regulamentului de funcționare, a organelor permanente și a programului de activitate pe anul în curs), iar cealaltă la demararea activității sale propriu-zise. Cei 25 de miniștri de finanțe care s-au întîlnit la Caracas au discutat, în principal, pe marginea fixării unei poziții comune a țărilor Americii Latine în perspectiva celei de-a patra reuniuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.), de la Nairobi, și a reuniunii preliminare a grupului „celor 77", care va avea loc, în curînd, la Manila.

Această primă reuniune oficială a S.E.L.A., la sediul său din Caracas, s-a încheiat cu o declarație finală, al cărei text consemnează esența concluziilor. A fost un prilej de evaluare a cadrului actual al economiei țărilor latino-americane și a efectelor pe plan regional ale crizei economice mondiale. Respingînd „orice formă de presiune economică asupra țărilor în curs de dezvoltare", documentul relevă impactul crizei monetare occidentale, a inflației și decalajelor asupra statelor latino-americane. Ritmul de creștere a produsului intern brut al Americii Latine — menționează documentul — a scăzut, în 1975, la jumătate față de cel înregistrat în 1974, iar deficitul balanței comerciale a continentului — cu excepția țărilor petroliere — se ridică la 10 miliarde de dolari.

Ideea fundamentală este afirmarea necesității de a se instaura o nouă ordine economică internațională, care să asigure „o participare sporită a Americii Latine la deciziile la nivel internațional". Restructurarea comerțului internațional, astfel încît acesta să favorizeze creșterea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, libera determinare a poziției statelor latino-americane față de activitatea companiilor multinaționale și punerea activității acestora în concordanță cu obiectivele dezvoltării din țările în care acționează, înlăturarea barierelor artificiale și discriminatorii din calea comerțului internațional au figurat ca principalele concluzii ale reuniunii, care au întrunit consensul miniștrilor participanți. În vederea atingerii acestor obiective, reprezentanții celor 25 de țări membre ale S.E.L.A., printre care și Cuba, au afirmat că noua organizație economică a continentului va da prioritate relațiilor și solidarității statelor latino-americane cu țările Africii și Asiei. De asemenea, se subliniază necesitatea dezvoltării comerțului și cooperării cu țările socialiste, pe baza avantajului reciproc și a coexistenței pașnice.

Continentul își propune să promoveze forme instituționalizate specifice, pentru întărirea cooperării economice între națiunile în curs de dezvoltare și să se afirme ca o forță dinamică a comerțului mondial, pe baza unor noi condiții de schimb. „America Latină a căpătat suficientă maturitate, pentru a nu accepta nici un fel de impuneri, pentru a-și asuma cu îndrăzneală creatoare destinul său istoric, pentru a adopta hotărîri și a iniția acțiuni cu deplină responsabilitate" — declara, în cuvîntul de deschidere a lucrărilor, președintele Venezuelei, Carlos Andres Perez. Subliniind capacitatea continentului de a fi el însuși, și imperativul de a se dezvolta independent, președintele țării gazdă a denunțat una din situațiile față de care America Latină a reacționat cu deosebită sensibilitate în ultimii ani : dependența economică. Alături de „controversele politice, militare, conflictele de muncă, dependența economică este generatoare a instabilității politice care se abate periodic asupra regiunii, accentuînd problemele sale socio-economice, consolidînd revoltătoare privilegii și periculoase inegalități sociale". Atît documentul final, cît și luările de cuvînt au prilejuit adoptarea unor atitudini ferme de apărare a intereselor dezvoltării continentului. Unul dintre miniștri participanți remarca semnificativ : „această reuniune, sub auspiciile S.E.L.A., are menirea de a instaura modalitatea de a discuta și de a adopta hotărîri în plenul Americii Latine".

Anca Voican

Havana. Vizita oficială de cinci zile a premierului panamez, generalul Omar Torrijos, a constituit un prilej de reafirmare a principiilor independenței, suveranității naționale și autodeterminării popoarelor, a intensificării cooperării pe multiple planuri între state, indiferent de orînduirea lor social-politică. Luînd cuvîntul la mitingul prieteniei cubano-panameze, premierul Fidel Castro a reafirmat, în baza acestor principii, sprijinul Cubei față de cererile panameze privind revizuirea Tratatului asupra Canalului Panama : „Lupta panamezilor nu este o luptă pentru revendicări, ci pentru redobîndirea demnității și suveranității"

ECUADOR

Noi precizări

După demisia președintelui Guillermo Rodriguez Lara, Consiliul suprem de guvernămînt — respectiv noua conducere militară din Ecuador, alcătuită din șefii celor trei armate — a numit un nou guvern, a dat publicității cîteva prime declarații privind atmosfera politică și situația economică a țării și a decis ridicarea stării de asediu.

Lista noului guvern pune în evidență prezența majoritară a militarilor și, în același timp, a unui număr de civili. Liderii militari au precizat că, în decurs de doi ani, puterea ar putea fi remisă în întregime civililor, declarînd că nimeni nu are dreptul să se îndoiască de sinceritatea noii conduceri. Viceamiralul Alfredo Poveda, președintele Consiliului, a declarat, în prima sa conferință de presă, că guvernul se va inspira din principiile de guvernare ale președintelui Rodriguez Lara, fără să schimbe, de pildă, politica petrolieră a acestuia. Ecuadorul va rămîne membru al O.P.E.C., urmînd a adopta noul preț al petrolului brut, fixat de organizație, începînd de la 1 ianuarie (Exporturile de petrol aduc peste 60 la sută din intrările în devize ale Ecuadorului, țară în plin proces de valorificare a rezervelor sale de țiței).

Referitor la reforma agrară, noul ministru de resort a declarat că va da curs articolului 25, cu privire la preluarea de către stat a pămînturilor insuficient cultivate, problemă care a declanșat, în timpul fostului guvern, numeroase proteste din partea latifundiarilor. Acțiunea legii, a declarat noul ministru, va fi retroactivă, respectiv de la data stabilită inițial : 1 ianuarie 1976.

Propunîndu-și continuarea programului de industrializare, noile autorități pun accentul pe o distribuire zonală mai rațională a obiectivelor prevăzute. Noul ministru al industriei apreciază că principala sa sarcină constă în descentralizarea industrială a țării, prea concentrată la Quito și Guayaquil — orașe care, în 1973, au realizat 83 la sută din producția acestui sector.

Explicînd schimbarea produsă la conducerea statului ca o măsură de tip instituțional, actualii șefi militari au anunțat că vor continua îndeplinirea programului de transformări al forțelor armate, inițiat în 1972, tinzînd spre revenirea, în 1977, la un guvern civil. Partidele tradiționale, înlăturate din centrul vieții politice, își manifestă nerăbdarea pentru eventuala lor reintrare pe scenă. Într-o declarație, partidul comunist anunță că va sprijini toate măsurile îndreptate spre transpunerea în viață a speranțelor poporului. Centralele sindicale așteaptă, în ceea ce le privește, hotărîrile cu privire la prețurile produselor de primă necesitate, care crescuseră îngrijorător în ultimul timp.

CORPORAȚIILE „TRANSNAȚIONALE"

— implicații economice și politice —

„Trebuie depuse toate eforturile — se spune în «Programul de acțiune în vederea instaurării unei noi ordini economice internaționale», document adoptat, împreună cu «Declarația asupra instaurării unei noi ordini economice internaționale», în cadrul O.N.U., la inițiativa țărilor în curs de dezvoltare și pe baza proiectului de rezoluție prezentat de aceste țări — pentru a se formula, adopta și realiza un cod internațional de conduită pentru corporațiile transnaționale vizînd: a) împiedicarea imixtiunii lor în treburile interne ale țărilor în care operează, precum și colaborarea lor cu regimuri rasiste și administrații coloniale; b) reglementarea activității lor în țările-gazdă, eliminarea practicilor restrictive în afaceri și coordonarea activității lor cu planurile și obiectivele de dezvoltare națională ale țărilor în curs de dezvoltare și, în acest context, facilitarea, dacă este necesar, a revizuirii aranjamentelor anterior încheiate; c) realizarea asistenței și transferului de tehnică și cunoștințe de organizare și conducere a producției în condiții echitabile și favorabile; d) reglementarea repatrierilor de beneficii provenite din operațiunile corporațiilor, luînd în considerare interesele legitime ale tuturor părților; e) promovarea reinvestirii beneficiilor în țările în curs de dezvoltare" [1]). Adoptarea unor „norme comune în ce privește întreprinderile multinaționale sau transnaționale", precum și „crearea unui centru de informare asupra societăților transnaționale" constituie obiectul unor prevederi ale „Programului de acțiune pentru cooperare economică", adoptat la cea de-a IV-a Conferință a țărilor nealiniate (Alger, 1973), în completarea „Declarației economice", document în care se arată: „Conferința recomandă luarea unor hotărîri în vederea întreprinderii unei acțiuni conjugate a țărilor nealiniate față de companiile transnaționale, în cadrul unei strategii globale, destinate să modifice calitativ și cantitativ sistemul relațiilor economice și financiare care aservește țările noastre țărilor industrializate" [2]).

Comisia Pieței comune vizează o serie de măsuri urmărind „eliminarea efectelor nocive ale activității societăților multinaționale". Printre aceste măsuri: înființarea, pe ansamblul Pieței comune, a unei rețele de informații asupra activității companiilor „multinaționale" în statele membre; adoptarea unor norme unitare privind înregistrarea profiturilor, volumului producției, efectivelor de salariați, impozitelor plătite și provenienței capitalurilor acestor companii; colaborarea între autoritățile de resort din țările membre, în vederea împiedicării evaziunii fiscale de către firmele respective etc. [3]).

Activitatea corporațiilor „multinaționale" face, astăzi, pînă și în S.U.A., obiectul unei aprige și controversate dezbateri care a depășit de mult cadrul simplelor abordări teoretice ale economiștilor, fiind angajate, în mod direct, în dispută autoritățile guvernamentale, Congresul și comisiile acestuia, sindicatele de diverse tendințe, cercurile de afaceri. Unele sindicate au determinat introducerea în Congres a unor proiecte de legi urmărind să limiteze puternica expansiune extrateritorială a unor companii americane, pe considerentul că o asemenea expansiune afectează ocuparea forței de muncă și creșterea economică în S.U.A., întrucît „exportă nu mărfuri ci locuri de muncă". Organul legislativ — Congresul — a inițiat o serie de anchete privind operațiunile acestor companii, precum și numeroase analize și studii în legătură cu efectele extrateritorializării activității lor asupra economiei americane, iar Administrația a prevăzut unele măsuri de supraveghere, pretinzînd, printre altele, companiilor respective rapoarte asupra tranzacțiilor lor financiar-monetare din străinătate.

La propunerea țărilor în curs de dezvoltare, Consiliul Economic și Social al O.N.U. a adoptat o rezoluție prin care s-a cerut secretarului general al O.N.U. să desemneze „un grup de personalități care să analizeze rolul și efectele societăților multinaționale în cadrul procesului dezvoltării și, în special, în țările în curs de dezvoltare, precum și incidențele lor asupra relațiilor internaționale". Pînă la începerea activității grupului de personalități, Departamentul pentru probleme economice și sociale al Secretariatului O.N.U. a întocmit un aprofundat studiu, intitulat „Companiile multinaționale în dezvoltarea mondială" [4]). Dincolo de un bogat material statistic și de analiză, studiul a formulat și unele propuneri considerate a putea fi avute în vedere. Grupul de 20 de personalități, desemnate de secretarul general al O.N.U., din diverse țări ale lumii, a ținut trei sesiuni plenare (septembrie 1973, noiembrie 1973 și martie 1974), a organizat o serie de audieri, în cadrul cărora au fost invitați să-și expună opiniile reprezentanți ai guvernelor, cercurilor de afaceri, sindicatelor, opiniei publice, economiști și profesori universitari; în final, a elaborat raportul „Efectele societăților multinaționale asupra dezvoltării și relațiilor internaționale" [5]). În raportul respectiv, grupul celor 20 de personalități recomandă, pe plan instituțional, crearea, sub auspiciile Consiliului Economic și Social al O.N.U., a unei Comisii pentru societățile multinaționale, căreia să-i revină atribuții în privința abordării, urmăririi și reglementării problemelor ridicate de activitatea acestor companii.

Sînt, toate acestea, numai cîteva expresii și aspecte ale preocupării crescînde manifestată în cele mai diverse țări ale lumii — în primul rînd, în țările în curs de dezvoltare, dar nu numai în acestea, ci și în țări capitaliste dezvoltate, inclusiv în S.U.A. — față de activitatea corporațiilor cărora în literatura economică occidentală le este atribuit, cel mai adesea dar în mod inadecvat, calificativul „multinaționale". Un asemenea calificativ ar presupune ca, din punctul de vedere al capitalului-proprietate, companiile respective să fie controlate de capitaluri din mai multe țări;

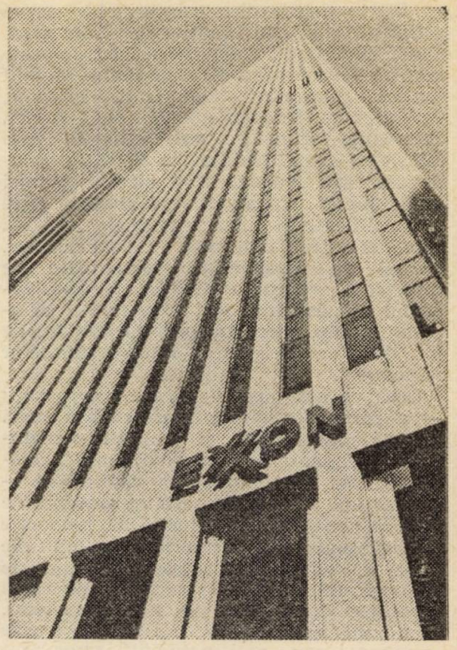

Nr. crt.	Corporația	Țara de origine	Vînzări în 1974 (miliarde dolari)
1.	Exxon	S.U.A.	42,1
2.	Royal Dutch/Shell Group	MB-OL	33,0
3.	General Motors	S.U.A.	31,6
4.	Ford Motor	S.U.A.	23,6
5.	Texaco	S.U.A.	23,3
6.	Mobil Oil	S.U.A.	18,9
7.	British Petroleum	MB	18,3
8.	Standard Oil of California	S.U.A.	17,2
9.	Gulf Oil	S.U.A.	16,5
10.	Unilever	MB-OL	13,7
11.	General Electric	S.U.A.	13,4
12.	International Business Machines	S.U.A.	12,7
13.	International Tel. & Tel.	S.U.A.	11,2
14.	Chrysler	S.U.A.	11,0
15.	Philips' Glocilampenfabrieken	OL	9,4
16.	U.S. Steel	S.U.A.	9,2
17.	Standard Oil of Indiana	S.U.A.	9,1
18.	Cie Française des Petroles	FR	8,9
19.	Nippon Steel	JAP	8,8
20.	August Thyssen-Hütte	R.F.G.	8,7
21.	BASF	R.F.G.	8,5
22.	Hoechst	R.F.G.	7,8
23.	Shell Oil	S.U.A.	7,6
24.	Western Electric	S.U.A.	7,4
25.	ENI	IT	7,2
26.	Continental Oil	S.U.A.	7,0
27.	ICI (Imperial Chemical Industries)	MB	6,9
28.	E.I. du Pont de Nemours	S.U.A.	6,9
29.	Atlantic Richfield	S.U.A.	6,8
30.	Siemens	R.F.G.	6,7
31.	Volkswagenwerk	R.F.G.	6,6
32.	Westinghouse Electric	S.U.A.	6,5
33.	Bayer	R.F.G.	6,3
34.	Daimler-Benz	R.F.G.	6,3
35.	Montedison	IT	6,2

(Primele 35 mari corporații industriale occidentale după **Fortune**)

[1]) Establishing of a New International Economic Order, Declaration and Plan of Action, 3201—3202, United Nations, Centre for Economic and Social Information, CESI.F 21, mai 1974.

[2]) „Medunarodna politika" nr. 570, 5 ianuarie 1974, Belgrad.

[3]) „Entreprise" nr. 946/1973.

[4]) Multinational Corporations in World Development, U.N., New York, 1973, E.73, II.A.11.

[5]) Effets des sociétés multinationales sur le dèveloppement et sur les relations internationales, Nations Unies, New York, 1974 E/5 500/Rev. 1, ST/ESA/6.

or, foarte puține din corporațiile astfel definite sînt „multinaționale" din acest punct de vedere, covîrșitoarea lor majoritate fiind, de fapt, controlate de un anumit capital „național" (american, britanic, vest-german, francez, olandez etc.). Astfel, de regulă, termenul „multinaționale" este folosit cu semnificațiile „la scară internațională" sau „cu activități directe pe mai multe piețe". Ca atare, mai adecvat pare a fi calificativul „transnaționale", pentru care, de altfel, optează, în raportul lor, grupul de personalități desemnate de secretarul general al O.N.U., pe considerentul că „exprimă mai bine faptul că aceste entități operează, pornind din bazele lor, de-a lungul și de-a latul frontierelor naționale".

Ceea ce este specific acestor corporații — a căror dezvoltare reprezintă o nouă treaptă cantitativă și calitativ-structurală în expansiunea internațională a monopolurilor și companiilor capitaliste — este faptul că desfășoară o deosebit de extinsă activitate nemijlocită de producție și comercializare concomitent pe multiple piețe, în cadrul unei rețele internaționale de implantări proprii, realizate pe calea investiției directe externe. Indiferent dacă, în planul apartenenței, capitalul lor este „național" sau „multinațional", unor asemenea corporații le este caracteristică structura internațională proprie, ceea ce le deosebește de monopolurile și companiile internaționale capitaliste din trecut, care, în general, îmbrăcau forma unor înțelegeri între mari firme dintr-o țară sau alta, privind împărțirea piețelor de aprovizionare și desfacere. Aceste corporații tind să funcționeze în cadrul unei piețe internaționale proprii, corespunzînd rețelei lor internaționale de unități de producție și comercializare aflate pe teritoriul diverselor state și în interiorul căreia cel puțin schimburile dintre aceste unități — care ocupă o pondere importantă — sînt, practic, scoase de sub influența politicilor economice ale statelor.

Îndeosebi, în situația în care operațiunile de producție directă în străinătate trec de un anumit prag, în cadrul celor globale ale unei companii cu structură internațională — transformîndu-se dintr-o activitate relativ subsidiară într-o activitate cu pondere substanțială, uneori hotărîtoare — se schimbă însăși **baza** pe care este căutată maximizarea profitului. Obținerea profitului maxim nu mai este urmărită, oarecum separat, pe piața de origine și pe piețele externe, ci pe ansamblul rețelei internaționale de producție, considerată ca o entitate, în cadrul căreia piața de origine sau diferitele piețe externe reprezintă doar componente ale acestei entități.

Desfășurarea activității în cadrul unei rețele integrate de unități situate pe piețele mai multor țări permite companiilor „transnaționale" să dezvolte o serie de practici specifice în vederea maximizării profitului. Scopului respectiv îi sînt subsumate funcțiile fiecăreia din unitățile componente, precum și organizarea legăturilor dintre acestea. Repartizarea între unitățile de pe diverse piețe a sarcinilor de producție, potrivit costurilor factorilor de producție, transplantul de activități dintr-o țară în alta în raport cu evoluția acestor costuri, colectarea fondurilor de finanțare dintr-un sistem bancar și de credit sau altul în funcție de nivelul dobînzilor, manevrarea prețurilor produselor sau serviciilor ce fac obiectul schimburilor dintre diferitele unități componente corespunzător nevoilor de capitaluri ale acestora sau nivelurilor impozitării din diverse țări, transferurile de lichidități legate de situația monedelor și cursurilor valutare, distribuția beneficiilor între unități în raport cu intensitatea presiunii fiscale etc. — au devenit practici la care companiile „transnaționale" recurg, în mod curent, în scopul maximizării profitului pe o bază integrată, la scara de ansamblu a rețelei lor internaționale de producție și comercializare, și prin care eludează, în beneficiul propriu, politicile economice ale autorităților statale din țările unde acționează, afectîndu-le interesele.

Aceste practici, coroborate cu forța economico-financiară deosebită a companiilor „transnaționale", explică, de altfel, amploarea și profunzimea implicațiilor și efectelor pe plan economic, politic și social, resimțite în urma activității lor în statele în care sînt puternic implantate.

Estimațiile în privința dimensiunilor globale ale forței economice actuale a corporațiilor „transnaționale" nu sînt unitare, în primul rînd datorită sferelor diferite de cuprindere avute în vedere — reflex al însuși deosebirilor conceptuale în abordarea tipologiei actuale a companiilor internaționale capitaliste. În general, în literatura economică occidentală sînt frecvent întîlnite referiri la 300—400 companii, în unele tratări apreciindu-se, însă, că numărul total al societăților de acest tip ar putea fi chiar de aproape 4 000 (pe baza concepției că, „multinaționale" sînt companiile care „au vînzări anuale de cel puțin 100 milioane dolari, operează în cel puțin șase țări și, în același timp, realizează cel puțin 20 la sută din cifra de afaceri în afara țării unde își au originea sau sediul")[6]. Aceste sensibile diferențieri de apreciere în ce privește numărul nu se regăsesc, proporțional, în ce privește evaluarea cifrei de afaceri globale — lucru firesc, ținînd cont de ponderea covîrșitoare deținută de „marile corporații". În orice caz, estimația minimă asupra cifrei de afaceri totale (nu numai în străinătate) pe ansamblul companiilor respective este de 450 miliarde dolari. Este o sumă fabuloasă, avînd în vedere că — la nivelul anilor 1971-1972 la care se referă — ea echivalează cu produsul național brut al R.F.G., Franței și Japoniei, luate la un loc, sau cu o cincime din totalul produsului național brut al țărilor capitaliste dezvoltate.

Deosebit de important este, însă, faptul că, pe plan practic, această valoare este concentrată și obținută, într-o măsură covîrșitoare, în ramurile moderne, „de vîrf", direct legate de progresul tehnic. În sectoarele respective, de care depinde, într-o proporție hotărîtoare, dezvoltarea economică contemporană, ponderea companiilor „transnaționale" este mult superioară — și tocmai dintr-un asemenea unghi de vedere trebuie apreciate dimensiunile și importanța forței lor economico-financiare. Toate cele semnalate îndrituiesc să se considere că aceste companii au devenit **noi centre de putere pe plan economic internațional în lumea capitalistă.** Păreri similare sînt împărtășite în numeroase abordări, nu numai din literatura economică burgheză, ci și din cea marxistă. Economistul sovietic V. Golosov, de pildă, spune, în acest sens, că „societățile multinaționale constituie o forță din ce în ce mai importantă, care exercită o influență crescîndă asupra ansamblului lumii capitaliste"[7].

Este, în fond, o recunoaștere a unei realități, întrucît trebuie avute în vedere nu numai forța economico-financiară deosebită a companiilor „transnaționale", precum și vasta și ramificata lor activitate pe plan internațional, dar și faptul că, tocmai ca un reflex al acestora, multe din companiile respective tind să se constituie în structuri oarecum paralele celor statale, cu interese ce se pot delimita, într-o anumită proporție, chiar și de cele ale țării de origine, cu o mișcare proprie, parțial „autonomizată", care scapă, în bună măsură, controlului autorităților statale din țările pe teritoriul cărora acționează. Nu poate fi ignorat faptul că cifra de afaceri a celor mai mari dintre companiile de un asemenea tip depășește valoarea produsului național brut al multora din cele mai dezvoltate state occidentale (la nivelul anului 1972, de pildă, cifrele de afaceri ale companiilor „General Motors", „Exxon", „Ford Motor" sau „Royal Dutch-Shell" fiind, în ordine mai mari decît produsul național brut al Elveției, Danemarcei, Norvegiei și, respectiv, Finlandei), că, la o evaluare minimă, puterea economică pe ansamblul companiilor „transnaționale" — chiar dacă nu constituie un tot coordonat

[6]) Global Companies : Too Big to Handle, în „Newsweek", 13 nov. 1972.

[7]) V. Golosov : Les monopoles multinationaux et l'Etat, în „La Vie internationale" („Mejdunarodnaia Jizni"), ianuarie 1972, Moscova.

Caracteristic corporațiilor „transnaționale" este faptul că într-o proporție crescîndă, activitatea lor este desfășurată în afara pieței țării lor de origine. Ponderea „activităților externe" — în ce privește cifra de afaceri — se situează la peste 25 la sută în cazul primelor 80 de societăți americane (56 la sută — „Exxon Corp." ; 47 la sută — „International Telegraph and Telephone" ; 40 la sută — „Ford Motor" ; 34 la sută — „International Business Machines"). Din punctul de vedere al beneficiilor, ponderea respectivă este, în prezent, apreciată între 25 și 30 la sută pentru ansamblul societăților americane ce operează pe piețele externe (41 la sută — „Burroughs" ; 55 la sută — „Coca Cola" ; 48 la sută „Dow Chemical" ; 51 la sută — „Gillette" ; 60 la sută — „Hoover" ; 52 la sută — „International Flavors & Fragrances").

În cazul a numeroase firme vest-europene — în ciuda semnificației comparativ mult mai scăzute a expansiunii lor internaționale —, ponderea activității din străinătate, în totalul activității lor, este chiar mult mai ridicată. Aceasta — luînd drept criteriu cifra de afaceri — depășește 50 la sută în cazul gigantului britanic „Imperial Chemical Industries", al concernelor vest-germane „Bayer" și „Hoechst" sau al companiei franceze „Rhône-Poulenc". Peste 48 la sută din cifra de afaceri a firmei vest-germane „BASF" este realizată în străinătate, în cadrul celor 98 de societăți implantate în peste 20 de țări. Din vînzările totale ale concernului „Singer", peste 34% constituie vînzări în afara Europei occidentale.

Ponderea exporturilor și a vînzărilor filialelor din străinătate în totalul cifrei de afaceri reprezintă 98 la sută în cazul firmei „Nestlé" (elvețiană), 92 la sută în cazul companiei „Sandoz" (elvețiană), 87 la sută în cazul societății „AKZO" (olandeză), 67 la sută în cazul trustului „Agfa-Gevaert" (vest-germano—belgian), aproape 50 la sută în cazul firmelor „Pechiney" (franceză) și „British Leyland" (britanică). Filiala din R.F.G. a companiei elvețiene „Brown-Bovery" a depășit, ca forță economico-financiară, societatea-mamă ; gigantul farmaceutic „CIBA" nu folosește în țara de origine (Elveția) decît o cincime din totalul mîinii de lucru ; iar 90 la sută din cifra de afaceri a companiei „Philips" este realizată în străinătate prin intermediul a 160 de uzine răspîndite în 50 de țări.

Pe un plan mai general, se estimează — așa cum subliniază în studiul său „Întreprinderea multinațională : prezent și viitor", profesorul elvețian Pierre Goetschin — că majoritatea covîrșitoare a celor 250 de mari companii (200 americane, 40 vest-europene și 10 japoneze), care controlează 80 la sută din totalul producției date de investițiile globale ale țărilor capitaliste dezvoltate pe piețele externe, realizează, fiecare, între 30—50 la sută din cifra lor de afaceri în străinătate și utilizează aici un procentaj similar din efectivele lor totale de salariați.

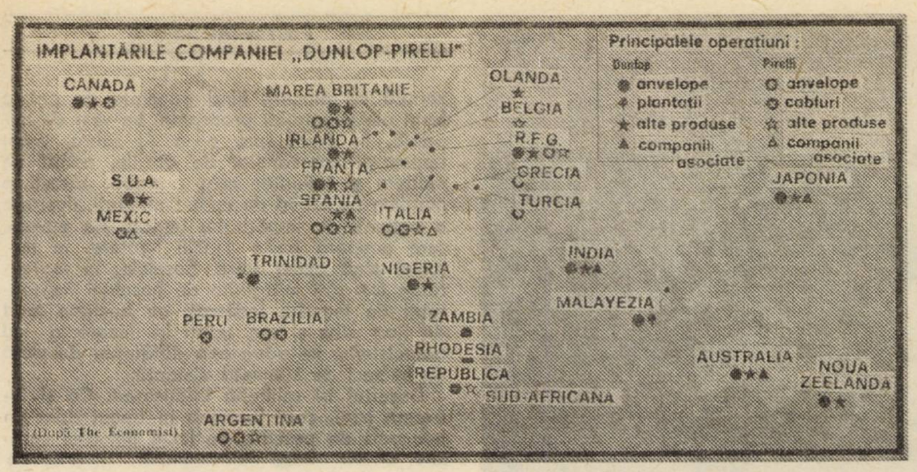

— este mai mare decît cea a fiecăreia din ţările capitaliste (cu excepţia S.U.A.). Samuel Pisar, cunoscut expert în problemele economice internaţionale, este de părere că „lumea capitalistă a intrat într-o perioadă care poate fi caracterizată fără exagerare «de cotitură». Este perioada declanşării confruntării a două forţe gigantice : puterea politică a statelor şi puterea economică a corporaţiilor multinaţionale" [8]).

„Sfidare" la adresa suveranităţii

Realitatea este că societăţile de acest tip pot desfăşura operaţiuni internaţionale în afara sau pe deasupra controlului statelor unde sînt implantate, acţiunile lor putîndu-se plasa, deci, într-un raport de antinomie faţă de interesele ţărilor respective şi faţă de obiectivele urmărite în cadrul politicii autorităţilor statale din aceste ţări. Activitatea unor asemenea companii — atît prin scopurile şi mijloacele ei — vădeşte un conţinut supranaţional sau un caracter transnaţional. Pentru o mai mare exactitate s-ar putea aprecia că scopurile activităţii lor sînt supranaţionale, iar modalităţile lor de acţiune sînt transnaţionale. „Cele mai multe din problemele pe care le ridică activitatea societăţilor multinaţionale — se arată în raportul O.N.U. asupra consecinţelor activităţii acestor companii — decurg din caracterul lor net transnaţional, într-o lume alcătuită din state suverane separate". [9]). Astfel, companiile respective tind să reprezinte o ameninţare la adresa structurilor naţionale constituite, a entităţilor statale în perimetrul cărora operează, la adresa suveranităţii lor naţionale. Într-o lucrare al cărei titlu este prin sine semnificativ — „Suveranitatea la strîmtoare" — profesorul american Raymond Vernon afirmă că „societăţile multinaţionale se întind dincolo de frontierele naţionale şi leagă strîns proprietăţile şi activităţile depinzînd de jurisdicţii diferite, ceea ce înseamnă că ameninţă conceptul de naţiune în calitate de unitate fundamentală" [10]).

Prin însuşi caracterul ei, activitatea companiilor „transnaţionale" antrenează toate consecinţele negative şi comportă toate pericolele pentru interesele popoarelor, pentru independenţa şi suveranitatea naţională a statelor pe care le presupune, implică şi determină, în mod inerent, instituirea unor structuri şi mecanisme de tendinţă supranaţională. Sustrăgînd controlului autorităţilor guvernamentale părţi ale unor importante domenii de aplicare a prerogativelor acestora — fiscal, monetar, comercial — şi chiar sectoare întregi ale economiei naţionale şi vieţii economico-sociale, activitatea companiilor „transnaţionale" capitaliste este de natură să lezeze, în mod direct, suveranitatea şi independenţa statelor, exercitarea plenară a dreptului poporului fiecărei ţări de a dispune integral de resursele sale economice, de organizarea şi conducerea sa, venind astfel în opoziţie cu optima şi eficienta punere în valoare, în beneficiul naţional, a potenţialului material şi uman al ţărilor pe teritoriul cărora asemenea companii acţionează, cu înfăptuirea comandamentelor sociale ale popoarelor din aceste ţări.

Lipsa de convergenţă sau, în multe cazuri, divergenţa adîncă între obiectivele şi interesele statelor şi cele ale companiilor „transnaţionale" decurg, în mod nemijlocit, din însuşi mobilul activităţii acestor companii — **maximizarea profitului pe o bază internaţională.** Alocarea resurselor pe plan internaţional, politica de investiţii, orientarea implantărilor pe diverse pieţe, alegerea sectoarelor de activitate, stabilirea structurii producţiei, folosirea lichidităţilor monetare sînt toate subsumate, în ultimă instanţă, acestui mobil. În schimb, politicile statelor nu numai că au drept cadru — în care se urmăreşte alocarea şi utilizarea adecvată a resurselor — complexul economic naţional, dar nu pot, în mod firesc, viza doar „eficienţa" economică, incluzînd, deopotrivă, obiective de ordin social, cultural, care nu intră nicidecum în sfera „intereselor" companiilor „transnaţionale". „În timp ce guvernele urmăresc o mare diversitate de obiective economice şi neeconomice pentru a crea condiţiile bunăstării cetăţenilor lor — se arată în raportul menţionat al O.N.U. —, principalele scopuri ale societăţilor multinaţionale, identic celor ale tuturor întreprinderilor comerciale private, sînt beneficiul şi expansiunea. Diferenţa între obiectivele statelor şi cele ale societăţilor multinaţionale face ca deciziile luate de o parte şi de alta să nu se afle în armonie" [11]).

Companiile „transnaţionale" pot, printr-o simplă decizie conformă obiectivului maximizării profiturilor lor, să blocheze o serie de importante proiecte şi programe economice în ţările unde acţionează, să diminueze şi chiar să anihileze eficienţa unor opţiuni pe plan economic şi social ale acestor ţări, să agraveze conjuncturi economice nefavorabile. Ceea ce pare a constitui un element nou este faptul că actualele monopoluri şi companii „transnaţionale", spre deosebire de monopolurile şi companiile internaţionale capitaliste din deceniile anterioare, pot să afecteze, prin modalităţile lor specifice de expansiune, politica economică — însăşi suveranitatea — nu numai a unor state mai slabe, mai mici sau mai puţin dezvoltate, ci şi a unor state mari, puternic dezvoltate, activitatea lor putînd, cel puţin în anumite privinţe, să nu corespundă nici chiar intereselor ţării lor de origine. În urmă cu doi ani, compania „transnaţională" „Chrysler" (cu sediul la Detroit, în S.U.A.), nemulţumită de prelungirea unei greve la uzinele sale din Anglia, precum şi de faptul că guvernul de la Londra nu s-a arătat dispus să intervină imediat pentru a pune capăt acestei acţiuni, a ameninţat că îşi va închide o parte din unităţile sale de producţie şi va concedia, astfel, o treime din salariaţi, fixînd şi un termen-limită într-o atare privinţă. Şi aceasta doar ca o primă etapă a retragerii totale din Marea Britanie. Liderul sindical Frank Chapple a calificat avertismentul companiei americane ca un adevărat „şantaj", iar revista britanică „The Economist" a comentat astfel semnificaţia unui asemenea avertisment : „Dacă, într-adevăr, «Chrysler» va părăsi Marea Britanie, acest fapt ar provoca un scandal, demonstrînd atitudinea aroganţă a corporaţiilor multinaţionale, modul în care decizii luate la Detroit pot desfiinţa locuri de muncă, ruina comerţul şi restrînge activitatea economică, chiar şi într-o ţară de proporţiile Marii Britanii" [12]). Recent, cînd — în condiţiile reculului înregistrat de întreaga industrie occidentală de automobile, datorită crizei petrolului şi recesiunii — filiala „Chrysler" din Marea Britanie a cunoscut serioase dificultăţi financiare, firma americană a „acceptat" să-şi continue producţia în această ţară numai în cazul unei subvenţii a guvernului de la Londra, soluţie la care autorităţile britanice au fost nevoite să consimtă pentru a salva locurile de muncă ale mai multor mii de muncitori.

„Atitudinea aroganţă" a corporaţiilor „transnaţionale" a stîrnit consternare pînă şi în cercurile guvernamentale ale celei mai mari puteri a lumii capitaliste. Cînd, în contextul recentelor manifestări ale crizei petrolului, Administraţia americană a decis să oblige companiile internaţionale petroliere americane să furnizeze date privind situaţia rezervelor, producţiei şi consumului lor şi să publice preţurile lor de vînzare, 68 asemenea societăţi nu numai că au anunţat că nu se vor conforma hotărîrii respective, dar au făcut cunoscut imediat Pentagonului că nu vor mai semna, în noile condiţii, contractele prin care urmau să livreze acestuia cantităţile necesare de combustibili. „Sînt pur şi simplu uluit — declara senatorul Henry Jackson. Este de necrezut că se refuză asemenea date esenţiale"...

„Într-un cuvînt, pe măsură ce se dezvoltă, societăţile multinaţionale devin o sfidare la adresa suveranităţii economice a autorităţilor în toate ţările unde ele sînt instalate" [13]). Această sfidare la adresa suveranităţii tuturor statelor pe al căror teritoriu operează companiile de un asemenea tip — ce decurge din însuşi caracterul supranaţional al activităţii lor — se manifestă, însă, cu intensităţi, desigur, diferite şi în forme specifice de la ţară la ţară, ceea ce reclamă o abordare nuanţată, pe baza unei analize mai aprofundate. Despre implicaţiile concrete ale expansiunii acestor companii, în numărul viitor.

Ilie Şerbănescu

(Va urma)

---

[8]) Samuel Pisar : The Multinational Corporation in the Nation State, în „Réalités", februarie 1972 (Magazine Reprint, U.S. Information Service).

[9]) Effets des sociétés multinationales sur le développement et sur les relations internationales, Nations Unies, New York, 1974, E/5500/Rev. 1, ST/ESA/6.

[10]) Raymond Vernon : Sovereingnty at Bay, Basic Books, New York, 1971.

[11]) Effets des sociétés multinationales sur le développement et sur les relations internationales, Nations Unies, New York, 1974, E/5500 Rev. 1, ST/ESA/6.

[12]) „The Economist", 29 septembrie 1973.

[13]) Jack N. Behrman : Can Governments Slay the Dragon of Multinational Enterprise, în „European Business" nr. 28, iarna 1971.

Poarta Al Jahra

REPORTAJ PE GLOB

Secvențe kuweitiene

Emblema oficială a statului Kuweit

Crăciun Ionescu

Deșertul

La început a fost numai deșertul. Sterp și ostil, pîrjolit de soarele nemilos în zilele lungi de vară cînd mercurul termometrului urcă la peste 50 de grade Celsius. Răscolit de vînturi aprige, în vîrtejuri argintii ca de zăpadă viscolită, strălucind noaptea la lumina farurilor. Pustiu nesfîrșit de nisip fin și rocă mărunțită, de la țărmul Golfului, cu ape de smarald, pînă departe la linia cenușie a orizontului ce se mută, repetîndu-se în același clișeu stereotip, cu cît înaintezi, mai adînc, spre interior. Rarii călători de acum cîteva decenii îl descriau în culori sumbre, descurajatoare, întrebîndu-se cum de puteau să trăiască ființe umane, chiar și așa de puțin numeroase, pe aceste meleaguri neprimitoare, lipsite de apă și vegetație.

Colindînd deșertul kuweitian, străbătut într-un trecut nu prea îndepărtat doar de caravane de cămile transportînd baloturi grele cu mărfuri diverse între țărmurile Mediteranei, Mării Roșii și ale marelui Golf, întîlnești acum la tot pasul surprize ce îți poartă imaginația spre minunile încîntătoarelor basme orientale. Ca o gigantică lampă a lui Aladin, flăcările înalte ale gazelor arzinde de la exploatările petroliere luminează, noaptea, porțiuni întinse din deșert. Cerul este brăzdat de reflectoarele cvadrireactoarelor de pasageri – uriașe și reale covoare „zburătoare" din poveștile celor „O mie și una de nopți" – ce aterizează unul după altul, de la lăsarea serii pînă în miez de noapte, pe marele aeroport internațional al Kuweitului. Peste nisipuri se încrucișează panglici late, betonate, șosele moderne pe care aleargă șiruri nesfîrșite de automobile de cel mai nou tip. De-a lungul coastei sau în inima deșertului scînteiază reclamele multicolore și lămpile fluorescente ale iluminatului public din cele 52 de așezări urbane, cît numără Kuweitul de azi.

Dar, ceea ce te uimește cel mai mult, este faptul că nisipurile deșertului încep să înverzească pe alocuri, fiind punctate de petele largi ale vegetației proaspete. La vest de capitală, în drum spre oaza Al Jahra, vechi popas al caravanelor de cămile, astăzi un modern și înfloritor centru urban, zărești o mulțime de arbori de curînd plantați, ilustrare a acțiunii de împădurire inițiată de guvern, care acoperă peste 11 000 hectare, în deșertul pînă acum steril. Șoselele, în majoritatea lor, sînt mărginite de boscheți neîntrerupți de leandri, încărcați cu buchete mari de flori albe și roz, udați în fiecare zi cu autocisterne ce aduc apa dătătoare de viață de la zeci de kilometri distanță.

Deșertul își schimbă înfățișarea. Ca și întreaga țară, care însemna în trecut doar un mic port de pescari, pe locul actualei capitale, cîteva oaze neînsemnate, umbrite de coroanele înalte ale curmalilor, pîlcuri de corturi răzlețe, din păr de capră și cămilă, ale triburilor beduine, în continuă transhumanță. Kuweitul zilelor noastre etalează atributele civilizației moderne în aspectul cotidian al modului de viață, în arhitectura și confortul unor construcții, în transformarea însăși a naturii neprielnice și stihinice. După cum îmi relata un inginer localnic, datorită plantațiilor efectuate în deșert, mediul ambiant a cunoscut schimbări importante în ultimul deceniu. Temperatura medie a scăzut cu 8 grade, iar ploile sînt ceva mai frecvente decît în trecut. În schimb, furtunile de nisip s-au rărit și au slăbit ca intensitate. Toate aceste minuni se datoresc aurului negru țîșnit impetuos de sub nisipurile deșertului cu aproape trei decenii în urmă, răstimp în care emiratul din nord-estul Peninsulei Arabice a intrat, cu autoritate, pe orbita prosperă a erei petrolului.

Petrolul

Ahmadi poate fi numit pe drept cuvînt capitala petrolului kuweitian. Căsuțele cochete ale orașului, situat în partea de sud a emiratului, sînt înconjurate de vegetație luxuriantă, constituind, în întregul său, o adevărată insulă de verdeață în marea de nisip a deșertului. Aici se află sediul societății „Kuweit Oil Company" (KOC) care realizează 90 la sută din întreaga producție petrolieră a emiratului. Cu un sfert de veac în urmă, cînd în perimetrul alăturat al Burganului se forau primele puțuri, în locul actualului oraș nu erau decît cîteva corturi instalate pe nisip. Dar Burganul, cu cele aproape 400 de puțuri ale sale, s-a dovedit în scurt timp a fi cel mai bogat cîmp petrolier din lume. Alături de prețiosul perimetru al aurului negru s-a conturat atunci, foarte repede, orașul modern de astăzi, cu peste 20 000 de locuitori, din care 3 000 sînt salariați ai lui „Kuweit Oil Co". În 1972, din puțurile aparținînd companiei se extrăgeau 144 milioane

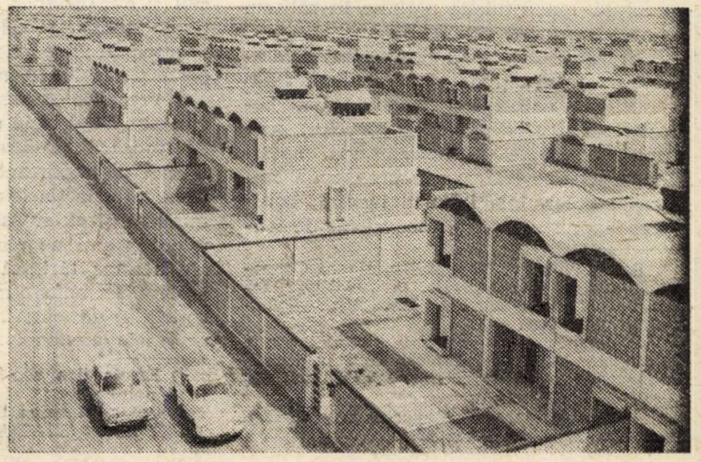

Kuweitul etalează atributele civilizației moderne

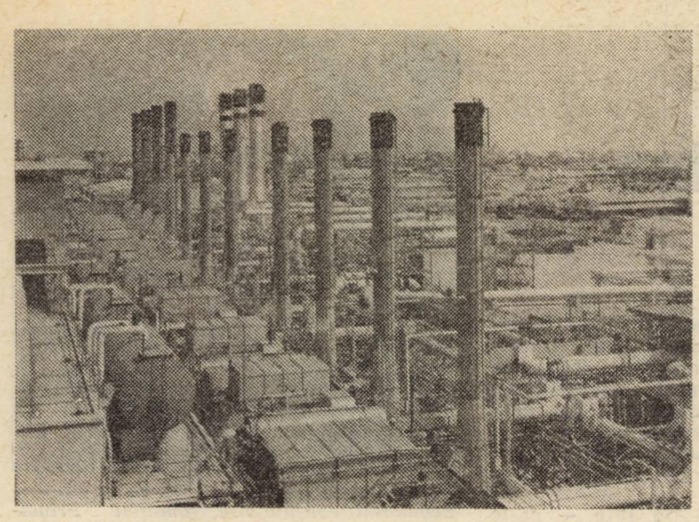

Uzina de desalinizare a apei de mare

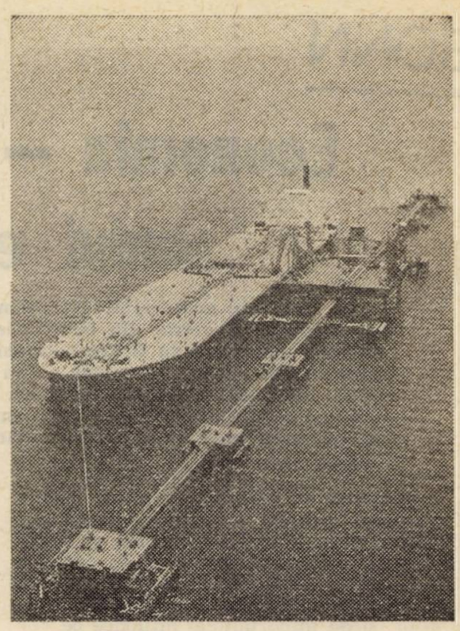

tone de petrol în vreme ce întreaga producție a emiratului era de 161 milioane tone. Din cîmpul petrolier al Burganului, aurul negru se revarsă în șuvoaie continue printr-un păienjeniș de conducte argintii spre țărmul Golfului, situat doar la cîțiva kilometri depărtare. Transportul se face lesne și ieftin prin înclinația rezultată din diferența de nivel. La cheiurile metalice ale celor două mari porturi petroliere, Mina Ahmadi — Nord și Sud —, acostează tankere sub diverse pavilioane, 48 la sută din petrolul kuweitian fiind cumpărat de Europa, în timp ce 41 la sută ia drumul Extremului Orient și în primul rînd al Japoniei. Petrolierele gigant, de peste 300 000 tone, ancorează, însă, la insula metalică amplasată la 12 kilometri în larg și legată de țărm prin conducte de mare capacitate, transportul torentului de petrol efectuîndu-se tot prin înclinație. „Kuweit Oil", — simbioză a lui „British Petroleum Co" (BP) și a societății americane „Gulf Oil" (GO) — îmbina prin asociere, pînă de curînd, interesele celor mai mari companii petroliere mondiale. În 1974, statul kuweitian a hotărît să preia 60 la sută din acțiunile lui „Kuweit Oil Co". În octombrie, anul trecut, în urma tratativelor purtate cu cele două societăți BP și GO, statul kuweitian a preluat și restul de 40 la sută deținute de companiile străine, în schimbul unei indemnizații de 66 milioane dolari, compensație pentru instalațiile petroliere neamortizate, consimțind totodată ca acestea să achiziționeze petrol, la un plafon stabilit, pe o perioadă de 15 ani. Deși producția de petrol a Kuweitului a scăzut în ultimii trei ani, de la 161 pînă la 112 milioane tone, ca urmare a măsurilor decise de guvern în vederea protejării rezervelor și a mai bunei valorificări ale acestei mari bogății naturale, veniturile realizate din vînzările de petrol au sporit considerabil, datorită creșterii prețului pe piața mondială, ajungînd să depășească 10 miliarde de dolari anual. La o populație de un milion de locuitori, aceasta înseamnă peste 10 000 de dolari venit mediu pe locuitor, întrecînd astfel cu mult țările industriale dezvoltate.

După cum declara, recent, ministrul kuweitian al petrolului, țara sa va putea extrage țiței în cantități sporite, încă 70 de ani de acum înainte, pe teritoriul Kuweitului fiind descoperite noi zăcăminte a căror exploatare n-a început pînă în prezent.

Situîndu-se printre primele țări producătoare de petrol ale lumii, Kuweitul a folosit și folosește, în bună parte, veniturile uriașe rezultate din exploatarea petrolului, pentru dezvoltarea generală a țării, pentru creșterea nivelului de trai al populației. În paralel cu marile lucrări de infrastructură — rețea de șosele asfaltate, porturi, construcții urbane, asigurarea aprovizionării depline cu apă, electrificare etc. — în Kuweit se extinde o modernă industrie chimică, îndeosebi de îngrășăminte pe bază de petrol și gaze, precum și alte ramuri industriale la proporțiile disponibilului, nu prea ridicat, de brațe de muncă.

Insula metalică de la Ahmadi, situată la 12 km în largul Golfului, unde petrolierele gigant încarcă aurul negru venit de pe țărm prin conducte submarine

Veniturile de pe urma petrolului au rezolvat multe probleme, printre care una, esențială, a constituit-o din toate timpurile, pe aceste meleaguri, lipsa de apă.

Apa

Cînd am intrat, prima oară, într-un restaurant kuweitian, am fost puțin uimit că înainte de a mă așeza, ospătarul s-a repezit să pună pe masă o carafă cu apă de la gheață, turnîndu-mi un pahar plin ochi. Era un gest simbolic, de ospitalitate, pe care l-am întîlnit, apoi, repetat pretutindeni unde am fost pe teritoriul emiratului — în birouri publice, cafenele, magazine. Lipsa de apă aparține în Kuweit trecutului, dar frumosul obicei, semnul principal al ospitalității deșertului, continuă să se păstreze. Pentru oamenii deșertului, apa era mai prețioasă decît aurul. Cînd cădea cîte un strop de ploaie, beduinii își întindeau tot ce aveau la îndemînă și strîngeau cu grijă picăturile de apă. Vechiul orășel Kuweit cunoștea și el, din plin, lipsa apei de băut. Se aducea tocmai din Șat-El-Arab, de la 150 km, în butoaie de lemn înșirate pe puntea corăbiilor cu pînze și se vindea cu sacaua pe ulițele strîmte și prăfuite ale micului port de pescari. Astăzi, străinii sînt uimiți de „risipa" ce se face cu apa. Curge la robinete în fiecare casă, stropește parcurile și spațiile verzi de-a lungul bulevardelor din capitală și a șoselelor din interiorul țării, udă grădinile luxuriante din fața vilelor și serele de legume și zarzavaturi, acoperă total consumul industrial și prisosește în cantități importante. Cea mai mare parte din cele 200 milioane litri de apă consumate zilnic (în medie 200 litri pe locuitor) este produsă de cele trei mari uzine de desalinizare a apei de mare — de la Shuwaikh și Shuaiba — Nord și Sud. Combustibilul necesar uzinelor de desalinizare care sînt, în același timp, și mari centrale electrice îl constituie gazul natural, aflat în belșug în subsolul kuweitian, ceea ce ieftinește considerabil prețul de cost, atît al apei desalinizate cît și al curentului electric.

Belșugul de apă potabilă, din această țară a deșertului, izvorăște tot din petrol, este un atribut al veniturilor realizate din vînzarea aurului negru — marea bogăție națională kuweitiană.

Orașul

Orașul se întinde spre sud în linie aproape neîntreruptă de-a lungul țărmului, de la vechiul port de pescari al Kuweitului și pînă la noua zonă industrială a Shuaibei, trecînd pe lîngă porturile de oțel ale aurului negru din regiunea Ahmadi. Este o aglomerare urbană, cu continuitate pe 50 de kilometri, care îți îngreuiază orientarea, neștiind cînd ai ieșit din hotarele capitalei și ai intrat în elegantul oraș comercial Salimiya sau în Hawali, alt mare oraș cu vile cochete înecate în verdeața grădinilor luxuriante. De altfel, toate localitățile kuweitiene, fie că au o mie sau o sută de mii de locuitori, sînt de tip urban, cele mai mici fiind construite, în general, de stat în același gen standard de locuință, dispunînd însă de tot confortul, inclusiv de indispensabilul aparat de aer condiționat. Ele sînt destinate familiilor kuweitiene cu cîștiguri limitate, care beneficiază și de alte gratuități, cum ar fi asistența sanitară și educarea școlară. Ritmul și aria largă a noilor construcții au făcut să dispară aproape complet urmele vechilor așezări modeste, sărăcăcioase. În capitală se mai păstrează, ca relicve istorice, doar porțile vechii cetăți, cu ziduri de pămînt, ridicate acum o jumătate de veac, într-o lună de muncă neîntreruptă, de întreaga populație a orașului, ca apărare împotriva atacului unor triburi nomade ale deșertului. Aceste porți, luminate noaptea de puternice reflectoare, îți indică limitele vechiului oraș, depășite mult de întinsele cartiere noi. Chiar și în vechiul perimetru, nu mai întîlnești aproape nimic din înfățișarea ce o avea cu 50 de ani în urmă Kuweitul. Bulevardele Ahmad Al Jaber, Fahd Al Salem sau Al Khalij al Arabi de-a lungul falezei, cu o vie animație automobilistică pe șase și opt benzi, ca și toate celelalte artere din zona centrală a capitalei sînt formate, în general, din blocuri moderne cu mai multe etaje și largi amenajări comerciale, la parter. Kuweitul este un oraș cu pronunțat caracter comercial încă de pe timpurile cînd mărfurile se transportau dinspre Indii sau Africa, pe apele liniștite ale Golfului, la bordurile sambukurilor, corăbii de lemn cu care negustorii înfruntau curajos mări și oceane. Acest caracter s-a amplificat astăzi și a căpătat aspecte dintre cele mai moderne, însăși bazarul oriental prezentîndu-se astfel organizat. O parte din bazar este găzduită în clădiri noi, foarte moderne, întinse pe spații largi, cu străzi interioare acoperite, de-a lungul cărora se înșiruie magazine expunînd mărfuri din toate colțurile lumii.

Imaginea Kuweitului de astăzi, în ansamblul său, este aceea a unei țări prospere, în care veniturile oferite de revărsarea petrolieră se folosesc într-o măsură însemnată pentru modernizarea continuă și dezvoltarea generală a emiratului din deșertul ce se transformă, și el însuși, sub influența binefăcătoare a aurului negru.

BONN

Economia — prioritatea anului electoral

În acest an, principalul eveniment al vieții politice de pe Rin îl constituie, fără îndoială, alegerile din octombrie pentru reînnoirea Bundestagului. Oficial, campania electorală va fi deschisă abia după desemnarea, în aprilie, a dietei din Baden-Württemberg, moment ce va marca încheierea ciclului alegerilor regionale începute cu doi ani în urmă. Practic, însă, confruntarea dintre partidele politice a început, luările de poziție anunțînd o competiție extrem de ascuțită pentru obținerea majorității parlamentare și, implicit, a mandatului de guvernare a țării.

Economia, conjunctura, finanțele... Principalele domenii de preocupare ale guvernului vest-german în 1976. În imagine: cancelarul federal Helmut Schmidt (dreapta), împreună cu vicecancelarul și ministrul de externe Hans-Dietrich Genscher

Importanța deosebită pe care marile formațiuni politice — partidele coaliției de guvernămînt, social-democrat și liberdemocrat, precum și partidul de opoziție U.C.D.-U.C.S. — o acordă acestui scrutin din toamnă este, între altele, reflectată grăitor și de importantele mijloace ce vor fi alocate finanțării campaniei electorale. Astfel, dacă în alegerile parlamentare din 1953 s-au cheltuit, în acest scop, 25 milioane mărci, în 1965 — 83 milioane, în 1969 — 115 milioane, iar în 1972 — peste 200 milioane, trezorierii partidelor sînt unanimi în aprecierea că 1976 va fi cel mai costisitor an electoral din istoria țării, estimările lor indicînd o considerabilă sporire a ultimei cifre mai sus menționate.

Pentru R.F.G., anului 1976 i se poate adăuga, pe drept cuvînt, în afara atributului de electoral, și pe cel de economic, deoarece principala atenție va fi îndreptată spre depășirea crizei ce se manifestă pregnant în economia vest-germană — deși, trebuie să remarcăm, cu mai mică acuitate decît în alte state occidentale industrializate. Prognozele sînt indisolubil legate de efectuarea bilanțului pe anul ce s-a încheiat. În acest sens, declarația cancelarului federal Helmut Schmidt, făcută la sfîrșitul lunii decembrie, în cadrul unui interviu televizat, este edificatoare. Politica economică și financiară — sublinia el — a constituit, în 1975, principalul domeniu al politicii interne, ea urmînd să ocupe aceeași poziție „privilegiată" și în primele șase luni ale anului în curs.

Potrivit unor calcule preliminare, date recent publicității de Oficiul federal de statistică din Wiesbaden, produsul național brut al R. F. Germania a scăzut, în 1975, cu 3,6 la sută. De asemenea, pe scara șomajului, săgeata indicatoare oscilează în jurul cifrei de 1,2 milioane de oameni (peste 5 la sută din populația activă a țării), înregistrîndu-se astfel — după cum evidențiază, la începutul lunii, ziarul „Frankfurter Rundschau" — cea mai înaltă cotă din ultimii 18 ani.

1975 a însemnat pentru R.F.G. și un an de diminuare puternică a exporturilor, primul semestru marcînd, în această direcție, un recul de 13 procente. Constatînd, la începutul acestui an, o tendință de stabilizare a cifrelor de export, ministrul federal al economiei, Hans Friderichs, subliniа efectele negative ale conjuncturii economice occidentale. În opinia sa, „comerțul mondial se află, la ora actuală, în fața unor sarcini grele de natură structurală și politică". Este, de altfel, evident că actuala recesiune vest-germană nu constituie doar o etapă a unui ciclu al „economiei de piață" a țării. Rădăcinile ei sînt mult mai adînci, economia R.F.G., ca și cea a altor țări dezvoltate din Occident, străbătînd, în prezent, dificultăți structurale, a căror depășire — avîndu-se în vedere largile implicații sociale — este dificil, cel puțin la ora actuală, de întrezărit. Scăderea producției într-o serie de ramuri de bază ale industriei, falimentul a numeroase firme mici și mijlocii (în 1975 — peste 10 mii), deficitul bugetar pe care aceste procese îl atrag, pe de-o parte, creșterea impetuoasă a chiriilor, a taxelor comunale, a plăților pentru asigurări sociale, sporirea constantă a prețurilor ca urmare a inflației, pe de altă parte, constituie factori de criză pentru a căror atenuare anul în curs va constitui — se afirmă la Bonn — un an de consacrare, în această direcție, a unor eforturi deosebite din partea actualei coaliții guvernamentale P.S.D.-P.L.D.

Principalele domenii de preocupare le vor constitui economia, conjunctura, finanțele — „cei trei copii ce dau bătaie de cap", cum se exprimă presa vest-germană. Chiar dacă, scriu ziarele, tendința economică globală permite exprimarea unor aprecieri ceva mai pozitive, rămîn o serie de probleme concrete : grija pentru asigurarea locurilor de muncă (unanim așezată pe primul loc al direcțiilor de acțiune), înviorarea conjuncturii, revitalizarea exportului, combaterea, în continuare, a inflației, împiedicarea scăderii nivelului de trai.

Toate acestea alcătuiesc fundalul economico-social pe care se va desfășura, în acest an, viața politică vest-germană, cu punctul său de vîrf — alegerile parlamentare. Nicicînd rezultatele unui asemenea scrutin general, apreciază ziarul „Kölnische Rundschau", nu au fost atît de puțin previzibile și, tocmai de aceea, lupta pentru fiecare vot va fi extrèm de aprigă.

Vasile Crișu

Întîlnirea de la Elsinor

Întruniți, vreme de două zile, în localitatea Elsinor din apropierea Copenhagăi, liderii partidelor socialiste din Europa occidentală s-au aplecat asupra unei încărcate agende de lucru, printre ale cărei probleme figurau : inflația, șomajul, politica economică și socială a țărilor occidentale, relațiile dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, raporturile partidelor socialiste cu partidele comuniste.

La dezbateri au participat nouă șefi de guvern — Helmut Schmidt (R.F.G.), Harold Wilson (Marea Britanie), Joop den Uyl (Olanda), Olof Palme (Suedia), Bruno Kreisky (Austria), Odvar Nordli (Norvegia), Kalevi Sorsa (Finlanda), Anker Joergensen (Danemarca), Dom Mintoff (Malta) —, precum și o serie de alte personalități marcante ale partidelor socialiste occidentale, printre care : François Mitterrand (Franța), Mario Soares (Portugalia), Felipe Gonzales (Spania), Francesco de Martino (Italia), Willy Brandt (R.F.G.).

Întîlnirea de la Elsinor a constituit prima dezbatere, la un asemenea nivel, a propunerilor privind viitorul Comunității economice vest-europene, propuneri pe care, cu puțin timp în urmă, premierul belgian Leo Tindemans le-a înaintat celor nouă guverne ale țărilor membre ale C.E.E. (vezi Lumea nr. 3/1976). În discuții, nota critică a fost cea care a predominat, vorbitorii reproșînd raportului Tindemans, printre altele, absența unei analize serioase a societății capitaliste contemporane, ca și a referirilor la rolul unor importante forțe ale acestei societăți : păturile muncitorești, salariații, sindicatele, diversele organizații profesionale etc. S-a spus chiar că raportul „nu răspunde preocupărilor socialiștilor" și a fost exprimată, aproape în unanimitate, opinia că el are șanse să devină „un document de referință pentru cercurile conservatoare vest-europene".

S-au exprimat opinii diferite cu ocazia examinării crizei economice din țările capitaliste, între partizanii economiei de piață și cei ai unei „planificări democratice". Astfel, poziția exprimată de cancelarul Helmut Schmidt, care s-a pronunțat pentru o economie de piață, și-a atras remarcile critice ale premierilor suedez și olandez. Secretarul general al Partidului Socialist Italian, Francesco de Martino, a observat că „nu intră în obligația mișcării socialiste să restaureze economia de piață care se află la originea crizei profunde a capitalismului" și a subliniat necesitatea unei „planificări democratice, care să țină seama de interesele muncitorilor și consumatorilor".

Pozițiile divergente manifestate în analiza crizei economice occidentale și a evoluției societății capitaliste sînt considerate de observatori drept un reflex firesc, o consecință a strategiilor diferite adoptate de către partidele Internaționalei socialiste.

În același context, al situației economice, s-au făcut aprecieri îngrijorătoare asupra șomajului în continuă creștere în țările occidentale. Primul ministru britanic, Harold Wilson, a precizat că, în primele zece țări industrializate occidentale, numărul șomerilor a depășit cifra de 14 milioane. Problema șomajului — aceasta este una din ideile ce s-au desprins în cursul discuțiilor — afectează la fel de serios și statele mici, iar cît privește unele țări în curs de dezvoltare, situația e de-a dreptul „dra-

matică". În luările lor de cuvînt, șefii guvernelor vest-german, suedez și olandez, au apreciat că o rezolvare a problemei șomajului nu este posibilă pe termen scurt.

Pe planul strategiei internaționale, liderii socialiști au aprobat, în principiu, o propunere a președintelui Partidului Social-Democrat din R.F.G., Willy Brandt, vizînd crearea, în afara cadrului Internaționalei socialiste, a unei structuri menite să contribuie la dezvoltarea relațiilor acestor partide cu formațiunile progresiste și mișcările de eliberare națională din țările în curs de dezvoltare.

Participanții la întîlnirea de la Elsinor au studiat, de asemenea, evoluția situației din Spania și Portugalia.

De mult interes s-a bucurat, în dezbaterile de la Elsinor, problema relațiilor dintre partidele socialiste și partidele comuniste. În acest context, conducătorul Partidului Socialist Francez, François Mitterrand, a susținut politica de uniune a forțelor de stînga. Combătînd criticile unora dintre participanți la adresa alianței socialiști-comuniști, el a remarcat, pe baza situației din țara sa, că, în vreme ce alianța cu forțele conservatoare a condus întotdeauna partidele socialiste la eșec, strategia uniunii de stînga a permis socialiștilor o creștere a audienței în rîndul maselor și le-a deschis calea spre guvernare.

Liana Enescu

VIENA

Moment important în activitatea O. N. U. D. I.

Corespondență de la Corneliu Vlad

„Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.) cunoaște un moment important în existența sa". Rostind aceste cuvinte, la întîlnirea sa cu ziariștii acreditați la Viena, desfășurată cu o oră înainte de deschiderea conferinței internaționale consacrate transformării O.N.U.D.I. în instituție specializată în sistemul O.N.U., Abdelrahman Khane, directorul executiv al organizației, amintea eforturile făcute de către statele lumii în cursul ultimului an, pentru sporirea rolului și eficacității O.N.U.D.I. în realizarea obiectivelor noii ordini economice internaționale.

Reuniunea de la Viena, desfășurată într-o primă sesiune între 7—19 ianuarie, are de îndeplinit, — după cum aprecia secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim —, „o sarcină fără precedent, și anume, transformarea unuia din organismele O.N.U. în instituție specializată. Scopul urmărit este sporirea capacităților O.N.U.D.I. de a face față responsabilităților tot mai importante ce îi revin în domeniul industrializării țărilor în curs de dezvoltare și al cooperării în acest domeniu între toate statele lumii. În mod concret, reuniunea de la Viena s-a ocupat de definitivarea actului constitutiv al noii organizații, pe baza proiectului elaborat, în acest sens, de către secretarul general al O.N.U. și directorul executiv al O.N.U.D.I. Sesiunea încheiată la 19 ianuarie a fost consacrată, în principal, dezbaterilor de ordin general pe marginea acestui document. Reprezentanții diferitelor state au exprimat, cu acest prilej, opinia guvernelor lor asupra căilor și mijloacelor concrete care trebuie avute în vedere pentru transformarea structurală a O.N.U.D.I. în concordanță cu actualele realități ale vieții internaționale și cu sarcinile specifice ce decurg pentru ea de aici.

În acest moment, cînd se pregătește pentru o nouă etapă, O.N.U.D.I. are o existență și o experiență de un deceniu de activitate în domeniul dezvoltării industriale. Pornind de la realizările obținute, ținînd seama, în același timp, și de insuficențele manifestate, vorbitorii s-au pronunțat pentru o ancorare mai profundă, pe baze mai realiste, a O.N.U.D.I. în ansamblul vieții internaționale, prin apropierea sa, într-o măsură mai mare, de cerințele specifice ale dezvoltării industriale a țărilor în curs de dezvoltare.

Înscriind procesul de transformare înnoitoare a O.N.U.D.I. în contextul mai larg de sporire a rolului și eficacității Națiunilor Unite în toate domeniile vieții contemporane, România socialistă desfășoară o activitate susținută pentru potențarea capacităților O.N.U.D.I. de înfăptuire a obiectivului său esențial — promovarea dezvoltării industriale a țărilor în curs de dezvoltare. În acest sens, delegația țării noastre la Conferința de la Viena a prezentat idei și propuneri concrete, privite cu interes și apreciate pozitiv în rîndul participanților, în vederea întăririi rolului și sporirii prestigiului O.N.U.D.I. în viața internațională. Țara noastră apreciază că, pentru a-și putea realiza plenar sarcinile ce-i revin, O.N.U.D.I. trebuie să fie înzestrată cu structuri democratice și eficace, capabile să asigure fiecărei țări participarea, în condiții de deplină egalitate, la toate activitățile organizației. Sesiunea din ianuarie a Conferinței pentru transformarea O.N.U.D.I. în instituție specializată a O.N.U. va fi urmată de alte două reuniuni ce se vor desfășura în lunile martie și iunie, iar, spre sfîrșitul acestui an, va avea loc o conferință a plenipotențiarilor statelor, care va dezbate, la rîndul său, proiectul de act constitutiv al organizației, spre a fi înaintat, ulterior, Adunării Generale a O.N.U.

MALAYEZIA

După încetarea din viață a premierului Abdul Razak

Intr-o clinică londoneză s-a stins din viață primul ministru al Malayeziei, Tun Abdul Razak, victimă a cancerului la numai 54 de ani. Numele defunctului premier se asociază unei perioade de însemnătate cardinală pentru țara sa. Biografia omului politic este strîns legată de lupta pentru libertate, iar în anii care au urmat actului independenței, de la 31 august 1957, cu eforturile consacrate unei dezvoltări în concordanță cu cerințele realității specifice. Chemat în fruntea guvernului în septembrie 1970, după ce a îndeplinit diferite funcții ministeriale, Abdul Razak s-a vădit a fi preocupat de înlăturarea urmelor trecutului de dominație străină, de a asigura un fundament trainic economiei, năzuind — după cum sublinia „Times" — să elimine discrepanțele existente pe plan social și economic.

Malayezia este cunoscută ca „țară a cauciucului și cositorului". Cauciucul reprezintă resursa nr. 1 a țării (care furnizează 45 la sută din producția mondială). Plantațiile de heveas acoperă 67 la sută din suprafețele cultivabile și absorb aproape 30 la sută din forța de muncă. Bogatele zăcăminte ale solului și subsolului de care dispune (o treime din producția de cositor a lumii este realizată în Malayezia) îngăduie proiecte ambițioase de dezvoltare. S-au făcut progrese în exploatarea rezervelor de petrol, aur, fosfați, bauxită, ca și în ceea ce privește amplificarea potențialului industriei de prelucrare a materiilor prime, modernizarea agriculturii, lărgirea culturilor alimentare etc. Diversificarea sectoarelor economice, valorificarea resurselor țării în beneficiul propriului popor, măsurile pentru consolidarea independenței economice au reprezentat elemente dominante ale unei politici ce și-a propus afirmarea intereselor naționale, politică promovată de fostul premier.

Succesorul lui Abdul Razak este Hussein Onn, care a preluat conducerea guvernului din momentul în care primul-ministru a fost nevoit să se interneze în spital.

Opinia publică din țara noastră apreciază rezultatele obținute de poporul malayezian în dezvoltarea generală a țării sale și consideră că aprofundarea legăturilor dintre România și Malayezia, înregistrată în ultima perioadă, răspunde pe deplin intereselor ambelor popoare, cauzei generale a colaborării și păcii. La extinderea conlucrării româno-malayeziene o contribuție deosebită au avut contactele directe menite să stimuleze investigarea a noi posibilități de lărgire a legăturilor pe diferite planuri — economic, tehnico-științific, cultural etc. In cronica relațiilor bilaterale, se înscrie ca un moment important vizita oficială pe care Tun Abdul Razak — pe atunci prim-ministru adjunct — a efectuat-o, în septembrie 1970, în România. În cursul convorbirii avute cu președintele Nicolae Ceaușescu s-a exprimat dorința de a dezvolta și diversifica relațiile dintre România și Malayezia.

Evoluția raporturilor româno-malayeziene — în spiritul principiilor de deplină egalitate, respect al independenței și suveranității, de neamestec în treburile interne și avantaj reciproc — este ascendentă, progresul continuu al celor două țări oferind condiții favorabile pentru lărgirea, pe mai departe, a unei conlucrări care s-a vădit în consens cu interesele popoarelor noastre.

E. O.

Imperativul informării largi a opiniei publice şi problematica dezarmării

„România apreciază că în fiecare ţară trebuie să se asigure o largă informare a opiniei publice asupra situaţiei actuale în domeniul înarmărilor, a consecinţelor înarmării, asupra măsurilor ce trebuie luate pentru dezarmare — deoarece aceste probleme afectează nemijlocit existenţa tuturor oamenilor, a maselor largi, a popoarelor".

NICOLAE CEAUŞESCU

(din Expunerea prezentată la Marea Adunare Naţională)

Relevînd importanţa majoră pe care o are în epoca noastră informarea opiniei publice mondiale asupra ameninţării grave şi consecinţelor nefaste ale cursei înarmărilor, pentru mobilizarea popoarelor la înfăptuirea unor măsuri practice de dezarmare, o cunoscută personalitate a vieţii internaţionale postbelice aprecia că „a cunoaşte adevărata natură a pericolului care ne ameninţă poate constitui o primă etapă, extrem de importantă, în vederea evitării acestui pericol".

Şefi de stat şi de guvern, conducători de partide politice, personalităţi de seamă ale vieţii internaţionale, sociologi, experţi militari şi civili sînt azi de acord asupra unui adevăr fundamental : opinia publică, naţională şi mondială, popoarele de pretutindeni trebuie să fie informate în permanenţă asupra dimensiunilor, evoluţiilor şi pericolelor din sfera cursei înarmărilor, precum şi asupra măsurilor ce se impun pentru oprirea acestor competiţii a mijloacelor de distrugere.

Constituie un merit incontestabil al partidului nostru, personal al tovarăşului Nicolae Ceauşescu, relevarea — cu prilejul examinării evenimentelor, fenomenelor şi proceselor ce au loc în lumea contemporană, a mutaţiilor calitative intervenite în raportul de forţe pe plan internaţional — a rolului determinant al popoarelor, al forţelor păcii, democraţiei şi socialismului, a necesităţii participării tuturor statelor, pe picior de egalitate, la identificarea şi promovarea unor soluţii conforme cu legităţile progresului istoric în marile probleme ce confruntă omenirea de azi, între care oprirea cursei înarmărilor şi realizarea dezarmării ocupă un loc primordial.

„Este necesar ca problema dezarmării generale, şi în primul rînd a dezarmării nucleare, stabilirea de măsuri concrete în acest domeniu — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul la Congresul al XI-lea al partidului — **să se realizeze pe o bază larg democratică, cu participarea tuturor statelor interesate. În acest scop se cere îmbunătăţirea activităţii Comitetului pentru dezarmare de la Geneva, organizarea pe baze democratice a lucrărilor tuturor conferinţelor şi organismelor consacrate dezarmării.**

Mai mult ca în orice alt domeniu, este necesar ca opinia publică internaţională să fie informată sistematic, prin dări de seamă periodice, cel puţin semestrial, asupra activităţii ce se desfăşoară în această privinţă.

Aceste probleme sînt de o mare importanţă şi actualitate ; ele privesc, deopotrivă, toate popoarele, fie ele mari sau mici, masele largi populare de pretutindeni, şi de aceea nu pot fi soluţionate în dosul uşilor capitonate. Dezarmarea este problema popoarelor înseşi şi acestea au dreptul de a şti — şi trebuie să ştie — cum se acţionează în această direcţie, pentru a-şi putea spune cuvîntul asupra măsurilor ce se cuvin luate. Problema dezarmării — de care depinde însăşi soarta civilizaţiei umane — nu poate fi soluţionată decît prin lupta unită a maselor populare, a tuturor popoarelor planetei noastre".

Dreptul popoarelor la informare, acest postulat al zilelor noastre, este puternic reliefat de însăşi evoluţia vieţii internaţionale, de concluziile unor reputaţi specialişti în problemele dezarmării. Astfel, în raportul O.N.U. cu privire la consecinţele economice şi sociale ale dezarmării, apărut în 1972 (DOCUMENT ST/ECA/174), elaborat de un grup de experţi de prestigiu, în baza rezoluţiei 2685 (XXV) a Adunării Generale a O.N.U., se subliniază că „este important să se amintească permanent popoarelor de pe glob obiectivele dezarmării internaţionale. După părerea grupului de experţi, în etapa actuală, opinia publică trebuie să fie mobilizată, în primul rînd pentru a determina ca rezultatele obţinute în domeniul dezarmării să fie urmate de noi măsuri în direcţia dezarmării generale şi totale. Grupul lansează un apel opiniei publice, pentru ca ea să depună eforturi pentru a asigura încheierea unor acorduri de dezarmare la toate nivelurile — bilateral, regional şi internaţional". În prefaţa la o lucrare recentă, publicată de Institutul Internaţional de Cercetări în Problemele Păcii din Stockholm (S.I.P.R.I.), intitulat „Armamentele şi dezarmarea", directorul acestui prestigios institut de cercetări arăta: „Consecinţele dezvoltării rapide şi continue a tehnologiei militare şi nevoia urgentă, în aceste condiţii, a unui progres în negocierile de dezarmare cer ca informaţiile în legătură cu aceste probleme să capete o audienţă cît mai larg posibilă".

„Oamenii — se observa în studiul amintit al S.I.P.R.I. — devin paralizaţi mental de către retorica cursei înarmărilor, retorică ce ajunge să dea unor arme îngrozitoare nume inocente. Se urmăreşte a ne face imuni la violenţă, la o violenţă impersonală, automatizată. Strategi şi experţi au ajuns să calculeze cîte milioane de morţi sînt «acceptabili» în condiţiile unui conflict nuclear. Revine opiniei publice sarcina să acţioneze. A trăi într-o lume paşnică, dezarmată, constituie o dorinţă universală. Poate oare opinia publică să fie mobilizată pentru a exercita o influenţă efectivă în direcţia înfăptuirii unei politici de dezarmare, înainte de a fi prea tîrziu ? Supravieţuirea omenirii depinde de acest răspuns".

■

Mulţi specialişti de renume în domeniul dezarmării consideră — şi pe bună dreptate — că adeseori limbajul cifrelor, sec, abstract, escamotează, şi în mare parte, uneori în mod deliberat, această realitate explozivă care este cursa înarmărilor şi pericolele grave pe care ea le încorporează. Totodată, terminologia înarmărilor moderne se prezintă, în multe cazuri, ermetică şi greu accesibilă păturilor largi ale opiniei publice, fiind rezervată mai ales militarilor sau cadrelor cu pregătire specială. A luat naştere un adevărat vocabular codificat, în care nume sau iniţiale inocente, cum spunea Frank Barnaby, ascund arme ucigătoare. Astfel, iniţialele „ABC" din vocabularul de dezarmare se referă la armele de exterminare în masă — atomice, biologice şi chimice ; ICBM (Intercontinental Ballistic Missile) constituie denumirea prescurtată a unei rachete-gigant, intercontinentale, care este capabilă să transporte, şi aceasta în mai puţin de o oră, la o distanţă de peste 10 000 de km, mai multe încărcături nucleare, teleghidate independent (în cazul în care este o rachetă „mirvizată", respectiv dotată cu focoase multiple) ; „BBR" sînt iniţialele pentru bombardierele strategice, ce pot transporta un impresionant arsenal nuclear. Şi exemplele ar putea continua, existînd adevărate glosare (editate) ce reunesc aceşti termeni. Cu titlu de curiozitate, cu numele de „Smart Bomb" — bomba „elegantă" —, experţii americani au botezat un obuz ghidat prin laser pentru tunuri de 155 mm, a cărui punere la punct a costat mai multe milioane de dolari şi care reprezintă o armă cu o mare forţă distructivă.

Atrăgînd atenţia asupra unui alt aspect — şi anume riscul ca opinia publică „să se obişnuiască", uneori, cu cifrele alarmante despre proporţiile înarmărilor, care, de la începutul actualului deceniu, sînt, în fiecare an, de peste 200 miliarde dolari, ultima ediţie, a şasea, a Anuarului S.I.P.R.I. arată : „Întrucît această situaţie s-a reeditat şapte ani la rînd, cifra şi-a pierdut de mult noutatea. Este un fapt îngrijorător că, în timp ce majoritatea oamenilor sînt impresionaţi de enormitatea acestei cifre (cheltuielile militare globale au atins, în 1975, conform datelor O.N.U., 300 miliarde dolari — n.a.), puţini par alarmaţi de ea. Expresia «peste 200 miliarde dolari» nu este, prin ea însăşi, prea concludentă ; de aceea, unele comparaţii ajută, adesea, la formarea unei idei mai exacte asupra dimensiunilor cursei înarmărilor. Astfel, de exemplu — arată experţii S.I.P.R.I. — cheltuielile militare globale sînt cu mult mai mari decît alocaţiile mondiale pentru educaţie sau sănătate ; ele sînt de 15 ori mai mari decît asistenţa oficială acordată ţărilor în curs de dezvoltare ; şi sînt echivalente cu suma produsului naţional total al tuturor ţărilor din Africa, Orientul Mijlociu şi Asia de sud".

O deosebit de mare importanţă are informarea cuprinzătoare a opiniei publice asupra primejdiei fără seamăn a armelor nucleare, asupra proporţiilor uriaşe atinse de arsenalele atomice, asupra imperativului mobilizării tuturor popoarelor la luptă pentru a impune, de urgenţă, măsuri efective, reale, de interzicere şi eliminare a pericolului atomic, a armelor nucleare. Este important, de exemplu, de

ştiut că dispozitivul nuclear de la Hiroşima, cu o magnitudine în explozivi convenţionali de 20 kilotone, adică 20 000 tone de trinitrotoluen (dar care a distrus complet un oraş de dimensiuni medii), este considerat azi „o bombă mică" (unii o denumesc derizoriu „portocală"), pentru că există arme nucleare cu o capacitate de 1000 de ori mai mare, respectiv de 20 megatone. Sau că forţa distructivă a armamentului nuclear a crescut de 3 000 000 ori în perioada 1945—1975 ; că magnitudinea totală a armelor nucleare existente este evaluată la circa 60 000 megatone (60 miliarde tone TNT), ceea ce face ca, deasupra fiecărui locuitor al Terrei, să atîrne — ca o „sabie a lui Damocles — o greutate, în explozivi convenţionali, de 15 tone trinitrotoluen (la care se adaugă, desigur, mari cantităţi de explozivi din arsenalele „clasice") ; că la perfecţionarea arsenalelor nucleare se lucrează intens în laboratoare şi pe poligoanele de experimentări (din 1945 pînă la 31 decembrie 1974 au fost efectuate, în total, pe planeta noastră 1012 experienţe cu arme nucleare, dintre care 435 în atmosferă).

Asupra pericolului uriaş, generat de armele nucleare, şi, implicit, asupra nevoii de a se întreprinde grabnic măsurile de dezarmare nucleară cerute de popoarele de pretutindeni au atras şi atrag atenţia, de mai mulţi ani, un mare număr de savanţi de renume şi personalităţi politice.

„În lumina uriaşelor armamente şi sisteme militare existente în prezent — sublinia, în raportul la ultima sesiune a Adunării Generale, secretarul general al O.N.U. — poate că lumea a avut noroc în ultimii 30 de ani să scape de eventualitatea cea mai gravă. Dar, pentru a asigura un viitor tolerabil, nu se poate permite ca această situaţie nesigură şi riscantă să continue... Dacă vom eşua, vom continua să trăim în umbra unui al treilea război mondial, dus cu arme de nimicire în masă, fără nici o garanţie demnă de încredere că dezastrul nu se poate abate oricînd asupra noastră".

Sau, să reproducem aprecierile prof. Bernard T. Feld, secretar general al Conferinţei Pugwash, publicate recent de revista „New Scientist" care arăta, răspunzînd la întrebarea „care sînt realităţile vieţii internaţionale ?" : „Prima şi cea mai importantă este faptul real şi incontestabil că puterile nucleare şi, în special, aşanumitele «superputeri» posedă arme nucleare şi mijloace de transportare a acestora suficiente pentru a se anihila reciproc şi, odată cu ele, o mare parte a restului lumii, că — indiferent de măsurile şi contramăsurile la care ar putea recurge — un război nuclear total le-ar duce pe ele şi restul omenirii înapoi cu secole, dacă nu cu milenii. De aici se desprinde concluzia că prima măsură esenţială este de a reduce în mod drastic, de a elimina această capacitate excesivă de distrugere". Or, în legătură cu perspectivele în domeniul nuclear, să amintim şi o opinie a prof. american Thomas Schelling, care declara, cu prilejul unui seminar de experţi în problemele atomice : „Înainte de anul 2 000, o bombă nucleară capabilă să distrugă un oraş întreg va putea fi, probabil, purtată pe umerii unui om, depusă într-o casă de bani sau la oficiul de bagaje al unui aeroport".

Pentru a explica opiniei publice din Anglia cîte garanţii prezintă unele „asigurări" ale autorităţilor militare privind protecţia antiatomică în cazul unui război nuclear, ziarul „Guardian" reproducea, relativ recent, următorul tablou, creat pe baza calculelor — riguroase din punct de vedere ştiinţific — ale specialiştilor britanici :

„O bombă de 20 megatone, detonată deasupra lui Picadilly Circus, va rade aproape toate clădirile de la Finchley pînă la Balham. Presiunea exploziei va demola structurile de cărămidă pe mai bine de 12 km de la locul deflagraţiei. Veteranii «blitz»-ului din timpul celui de-al doilea război mondial, care au luat drept adăpost staţiile subterane, vor fi mai mult decît dezamăgiţi, deoarece un crater de peste 1 500 m lăţime şi circa 250 m adîncime va pulveriza sistemul central de canale din Londra, în timp ce unda de şoc va năvăli prin tunelele de legătură şi va spulbera pe toţi călătorii aflaţi pe drum între Totenham Court Road şi Golders Green. Globul de foc, avînd o temperatură de 8 000 grade Celsius, va avea un diametru de 7 km, vaporizînd tot ce atinge, iar căldura intensă generată de reacţia în lanţ va da naştere la numeroase incendii pînă înspre Ramford, Redhill, Slough şi Herford. Oamenii aflaţi în aer liber vor suferi arsuri de gradul trei, pînă la o distanţă de 30 km. La distanţe asemănătoare, mii de oameni vor fi aruncaţi prin birourile sau bucătăriile lor, sau decapitaţi de bucăţile de geam care au zburat în momentul cînd unda de şoc le-a atins. Draperiile şi mobilele se vor aprinde pînă la 27 km, iar aceste incendii individuale se vor transforma într-un pîrjol devastator. Uraganul de oxigen care alimentează flăcările se va transforma într-o vîlvătaie masivă, capabilă să devoreze orice viaţă pe o arie de mai multe sute de km pătraţi".

Opinia publică trebuie să realizeze, printr-o informare adecvată şi sistematică, întreaga inconsistenţă a teoriilor vehiculate de adepţii politicii de forţă şi înarmări, de beneficiarii complexului militar-industrial, de cercurile militariste care susţin necesitatea continuării cursei înarmărilor (deşi aceasta a atins cota maximă, a „suprasaturaţiei" sau, cum afirmă unii experţi, „capacitatea de supraucidere"), a fragilităţii tezelor despre „avantajele echilibrului de forţă" sau de „descurajare", care, chipurile, ar fi contribuit la menţinerea păcii şi evitarea războiului, la garantarea securităţii. „Lumea — afirma W. Epstein, fost director al Diviziei Dezarmării a O.N.U., cunoscut specialist în problemele dezarmării — nu poate trăi în securitate stînd pe muchea de cuţit a echilibrului terorii nucleare. Acest echilibru precar poate fi spulberat la un moment dat de o răsturnare politică neaşteptată sau de o invenţie tehnologică. El se poate, de asemenea, prăbuşi dacă cineva aprinde o rachetă nucleară din accident, eroare de calcul sau intenţie criminală. Dacă este vorba de asigurarea supravieţuirii umanităţii, aceasta trebuie fundamentată pe ceva mult mai raţional şi mai sigur decît aşanumita stabilitate a descurajării". Opinia publică trebuie, de asemenea, să fie conştientă că teza „lipsei de periculozitate" a conflictelor locale, aşa-zisele „conflicte controlate", teză de esenţă imperialistă, încearcă să ascundă suferinţele groaznice, în primul rînd, ale ţărilor mici şi mijlocii, în curs de dezvoltare, cele care sînt, îndeobşte, atrase în asemenea aşa-zise „războaie locale". Se cuvine menţionată, în context, statistica potrivit căreia, în perioada 1945—1975, au avut loc peste 100 de asemenea „conflicte locale", a căror durată totală a fost de peste 250 de ani, şi, după cum precizează anuarul S.I.P.R.I., „nu a existat o singură zi în care să nu fie unul sau mai multe războaie într-o parte sau alta a globului. Numărul persoanelor ucise în lupte, după 1945, se ridică la zeci de milioane". „Orice război, oricît de limitat — afirmă experţii S.I.P.R.I. — poate, în special prin implicaţia marilor puteri, să fie escaladat pînă la un război nuclear total".

Dintre toate dimensiunile cursei înarmărilor — geografică, politică, militară, tehnologică, cantitativă, calitativă, orizontală, verticală etc —, cea mai îngrijorătoare şi apăsătoare este considerată — şi aceasta pe drept cuvînt — influenţa ei nefastă, traumatizantă, pe plan uman, impactul ei, complex şi dramatic, asupra omului, efectele ei economice, sociale şi psihologice asupra vieţii popoarelor.

Date statistice, anchete sociale, paralel cu declaraţiile unor oameni politici şi savanţi de reputaţie mondială, converg spre concluzia că, oricum ar fi motivată şi argumentată, escaladarea continuă a spiralei înarmărilor, acumularea unor stocuri uriaşe de arme, în special nucleare, care nu mai sînt justificate credibil nici măcar de raţiuni de ordin militaro-strategic, constituie o povară uriaşă, copleşitoare, care apasă pe umerii tuturor popoarelor, mari sau mici, bogate sau sărace, atît asupra statelor industrializate, cît şi asupra celor în curs de dezvoltare, într-o etapă cînd omenirea este confruntată acut cu insuficienţa resurselor naturale, a energiei, a fondurilor pentru dezvoltare, a cadrelor de specialişti, necesare pentru economia paşnică.

Sînt, toate acestea, temeiuri care reclamă şi îndeamnă la informarea cît mai detaliată şi aprofundată, sistematică, a opiniei publice naţionale şi internaţionale asupra celor două procese paralele în perioada postbelică : pe de o parte, preocuparea popoarelor de a se ajunge la realizarea unor măsuri de dezarmare, izvorîtă din înţelegerea gravei ameninţări şi a costului colosal al înarmărilor ; pe de alta, curba mereu ascendentă a înarmărilor, mai ales în domeniul nuclear.

Concluzia raţională ce se desprinde de aici este aceea a necesităţii mobilizării şi amplificării eforturilor tuturor guvernelor, tuturor popoarelor, ale opiniei publice internaţionale pentru sistarea şi abolirea cursei înarmărilor, pentru scoaterea negocierilor de dezarmare din impasul actual, pentru realizarea unor acorduri reale, efective, de dezarmare, în primul rînd în domeniul nuclear, care să permită progresul către acel obiectiv fundamental, statuat în numeroase rezoluţii ale O.N.U., care este dezarmarea generală, edificarea unei lumi fără arme şi fără războaie.

Sînt, acestea, obiective majore pentru a căror atingere ţara noastră a militat şi militează cu consecvenţă neabătută prin întreaga ei politică externă, prin ideile şi propunerile concrete avansate în scopul opririi cursei înarmărilor, reducerii cheltuielilor militare şi înfăptuirii dezarmării. România are, între altele, meritul de a fi contribuit nemijlocit la informarea opiniei publice internaţionale asupra situaţiei îngrijorătoare existente pe planul înarmărilor, prin înscrierea, pe agenda sesiunii a XXV-a a Adunării Generale a O.N.U., a punctului privind consecinţele economice, sociale şi pe planul păcii şi securităţii internaţionale ale cursei înarmărilor. Dezbaterile pe această temă au condus, după cum se ştie, la elaborarea, în 1971, de către un grup de experţi, a primului raport întocmit sub egida de prestigiu a O.N.U., cu privire la consecinţele cursei înarmărilor, document ce s-a bucurat de o largă răspîndire, contribuind la informarea factorilor politici şi a opiniei publice asupra evoluţiilor ce au loc în acest domeniu important.

România, personal preşedintele ţării noastre, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au meritul valoros de a fi scos în relief, pe plan internaţional, ideea rolului ce revine, în epoca contemporană, opiniei publice, al popoarelor, în soluţionarea marilor probleme ce confruntă omenirea, inclusiv în oprirea cursei înarmărilor şi înregistrarea unor progrese în domeniul dezarmării, şi de a fi evidenţiat necesitatea unei informări adecvate a opiniei publice în legătură cu situaţia pe planul înarmărilor şi al dezarmării, cu factorii ce propulsează goana înarmărilor sau împiedică adoptarea unor măsuri concrete de dezarmare, în special de dezarmare nucleară.

Nicolae Chilie

1000 +1

Cerere

Argentina a cerut Marii Britanii să-şi retragă ambasadorul de la Buenos Aires, în legătură cu disputa asupra Insulelor Falkland, a informat un comunicat al Ministerului de Externe al Argentinei. Comunicatul precizează, de asemenea, că ambasadorul Argentinei în Marea Britanie, aflat în prezent la Buenos Aires, va rămîne acolo pînă la viitoare dispoziţii.

Dezvăluire

James Earl Ray, recunoscut vinovat de asasinarea, în 1968, a pastorului Martin Luther King, a pregătit atentatul timp de patru ani. Această dezvăluire este făcută într-o carte bazată, într-o măsură, pe mărturiile familiei asasinului. Extrase din lucrare au fost publicate de revista „Time".

Comisie

Comisia parlamentară de anchetă anti-Mafia şi-a încheiat oficial lucrările, joi 15 ianuarie, la orele 15 – se afirmă la Roma. Comisia a fost creată la 20 decembrie 1962, pentru a studia Mafia ca „fenomen tipic sicilian". Parlamentarii italieni au ajuns la concluzia că „onorabila societate" a devenit „un fenomen naţional şi chiar internaţional". Comisiei i s-a reproşat, deseori, că nu a mers destul de departe în divulgarea complicităţilor, a legăturilor dintre Mafia şi diferite sectoare ale vieţii publice. Dosarele comisiei nu vor deveni în întregime publice...

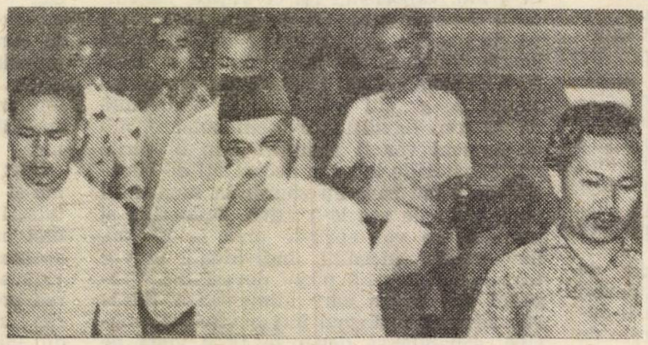

Noul premier al Malayeziei, Hussein Onn, iese plîngînd din clădirea televiziunii după ce a anunţat moartea premierului Tun Abdul Razak

Dificultăţi

Falimentul financiar al New York-ului rămîne o ameninţare permanentă şi în anii următori. Un raport publicat de o mare firmă de contabilitate – „Arthur Andersen and Co" – lansează un nou avertisment: marea metropolă nu va reuşi să-şi asaneze finanţele pînă în 1978, în ciuda asistenţei furnizate de guvern. Raportul, pregătit la cererea secretarului pentru finanţe al S.U.A., nu a împiedicat autorităţile de la Washington să acorde un nou împrumut federal de 140 milioane dolari. New York-ul a împrumutat, pînă acum, 510 milioane dolari din trezoreria federală.

Vinul

Parisul este îngrijorat de afluxul vinurilor italiene pe piaţa franceză. Se avertizează asupra consecinţelor „invaziei" soldată cu importul, în decembrie 1975, a 740 000 hectolitri (faţă de 473 000 hectolitri, în decembrie 1974). Autorităţile, ca şi viticultorii francezi denunţă „caracterul intolerabil al situaţiei actuale". Franţa a intervenit pe lîngă C.E.E. pentru a se găsi „o soluţie politică". S-ar părea că „războiul vinului" nu-i o născocire produsă de... beţia cuvintelor.

Droguri

Capturile de heroină realizate de către vameşii americani s-au dublat în 1975. În anul trecut au putut fi interceptate 85 kg de heroină, ca şi importante transporturi de alte droguri a căror valoare – la preţul pieţei – ar reprezenta 455 milioane de dolari. Cu toate acestea, consumul de heroină şi comerţul cu marijuana continuă să prospere. Şeful vămilor din S.U.A. a apreciat că contrabanda cu marijuana comportă un sistem de distribuţie ilicită ale cărui vînzări ating... 5 miliarde dolari pe an!

Preşedintele Greciei, Tsatsos, a primit pe ministrul de externe al Bulgariei, Mladenov, în cursul vizitei sale la Atena

În urma exploziilor care au făcut noi victime, la Belfast au reapărut cordoane de poliţişti şi soldaţi pentru a restitui ordinea. Guvernul britanic a publicat o nouă Carte albă, prin care cere Convenţiei constituţionale, ce se va reîntruni la 3 februarie, să ajungă la un acord privind împărţirea puterilor între cele două comunităţi. În caz contrar, se va recurge la referendum

Turism

În pofida atentatelor cu bombe care au adus în titlurile gazetelor noutăţi neliniştitoare, Londra a cunoscut, în 1975, o creştere a numărului vizitatorilor străini. Potrivit cifrelor publicate de Ministerul Comerţului, în anul trecut străinii care au venit să admire Trafalgar Square şi Westminster au fost cu 13 la sută mai numeroşi decît în 1974.

Walter Robinson încearcă să traverseze rîul Hudson, de la New Jersey spre Manhattan, folosind nişte „pantofi" din spumă de fibre de sticlă. Experienţa a eşuat, dar Robinson nu şi-a pierdut speranţa. Crede că data viitoare va avea succes...

Președintele Franței și soția sa, împreună cu Majestatea sa Imperială Farah Pahlavi, Șahbanu a Iranului, la palatul Elysée

Agenți

Meseria de agent al C.I.A. a devenit periculoasă. Ziarul „Libération" a publicat lista agenților C.I.A. care acționează la Paris, iar săptămînalul londonez „Time Out" a prezentat numele principalilor reprezentanți ai C.I.A. în Marea Britanie. Un purtător de cuvînt al Departamentului de Stat a confirmat că Washingtonul a întreprins un demers pe lîngă guvernul francez înainte de publicarea listelor diplomaților americani aflați în post la Paris și acuzați a fi agenți ai C.I.A. Agenția France Presse semnalează, de asemenea, că „purtătorul de cuvînt al C.I.A. și-a exprimat îngrijorarea și neliniștea față de publicarea unor asemenea informații".

Cooperare

E. Gierek, luînd cuvîntul la Congresul al VII-lea al Partidului Țărănesc Unit (P.T.U.), a relevat, printre altele — informează agenția P.A.P. — că Partidul Muncitoresc Unit Polonez acordă o mare însemnătate cooperării cu P.T.U. și a subliniat că în Constituție, căreia i se va aduce în aceste zile modificări, trebuie să figureze rolul cooperării P.M.U.P. cu P.T.U. și cu Partidul Democrat, ca fapt caracteristic inerent vieții politice poloneze.

Scrisoare

Londra și Parisul ar fi trimis o scrisoare comună „foarte energică" guvernului de la Washington, cerînd să acorde avionului „Concorde" dreptul de a ateriza în S.U.A. — s-a afirmat la televiziunea britanică.

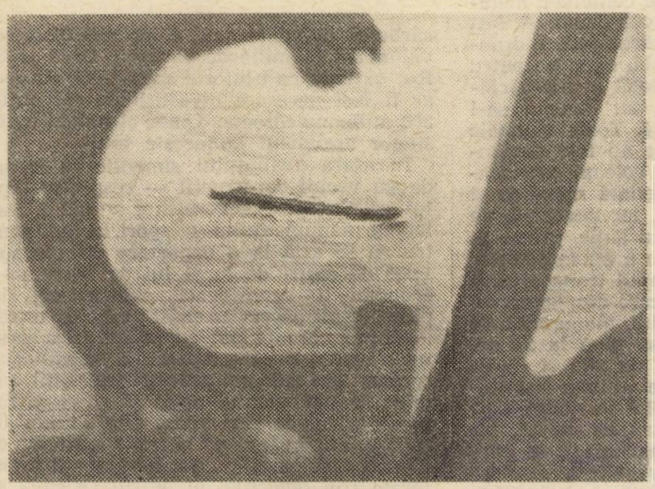

Dispariția mineralierului norvegian „Berge Istra" a antrenat ample operațiuni menite să ducă la elucidarea misterului scufundării acestei nave de 224 000 tone, veritabil gigant al mării, de dimensiunea a trei terenuri de fotbal

Amînare

Poluarea Rinului, care a atins cota de alertă, urmează să constituie obiectul unei conferințe cu participarea statelor riverane. S-ar părea, însă, că organizarea reuniunii întîmpină unele dificultăți. Amînarea ei ar fi fost cerută de R.F.G. și Elveția (autoritățile de la Berna, afirmă o serie de surse, invocă „probleme de ordin constituțional").

Retrocedare

Insulele Seychelles, care vor dobîndi independența pînă la 30 iunie, cer Marii Britanii retrocedarea a trei insule — Aldabra, Desroches și Farquhar — detașate administrativ de restul arhipelagului, în 1965. Viitorul stat independent este situat în Oceanul Indian, fiind compus din 92 insule și insulițe, populate de aproximativ 60 000 persoane.

Alegeri

Guvernul Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud a aprobat o serie de măsuri ce vor fi luate în vederea alegerilor generale pentru Adunarea Națională din Vietnam — relatează VNA. Printre altele se prevăd: organizarea unui recensămînt al populației din Vietnamul de Sud, instituirea unei legi electorale și crearea unor organe responsabile pentru pregătirea și desfășurarea alegerilor. S-a hotărît, de asemenea, ca structura administrativă a Vietnamului de Sud să fie modificată pentru a concorda cu noua situație, prin unificarea unor provincii etc.

Învățămînt

Miniștrii educației din țările africane se vor întruni între 27 ianuarie și 4 februarie a.c. la Lagos (Nigeria), pentru a crea o rețea regională modernă de învățămînt, a anunțat luni, la Paris, un reprezentant al U.N.E.S.C.O. El a precizat că o asemenea rețea va ajuta Africa să-și organizeze sistemul său de educație pe baza resurselor locale, „fără să recurgă la împrumuturi inoportune din cultura străină".

La Bursa din New York, sub semnul alertei perpetue, s-a înregistrat un record puțin obișnuit: peste 38 milioane de acțiuni și-au schimbat deținătorii într-o singură zi

Pedeapsă

Sara Jane Moore, 45 ani, care a tras un foc de armă împotriva președintelui Ford, la San Francisco, la 22 septembrie 1975, a fost condamnată la închisoare pe viață. Aceeași pedeapsă o ispășește și Lynette Fromme care a atentat, de asemenea, la viața președintelui S.U.A. Ea se află într-o închisoare din California.

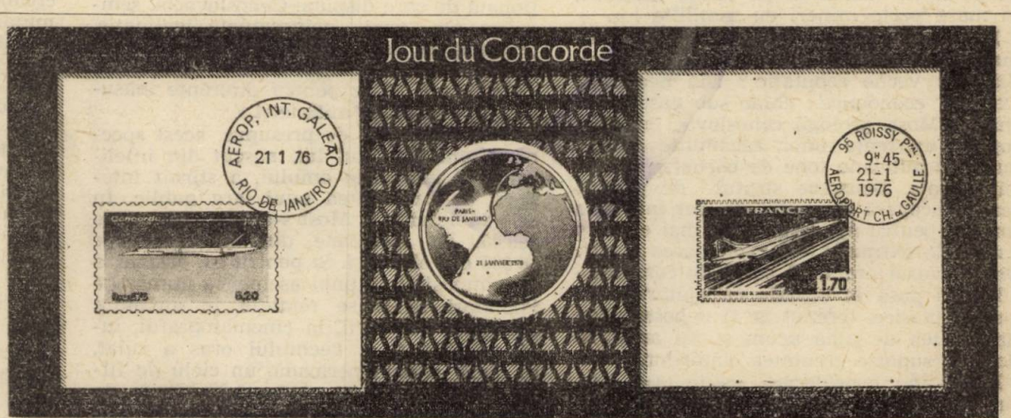

Primul zbor comercial francez al avionului „Concorde" — pe traseul Paris—Rio de Janeiro — a devenit și un eveniment filatelic. Un timbru francez și un altul brazilian, obliterate special pe aeroporturile din cele două orașe, cu ocazia zborului, precum și o medalie comemorativă, vor putea intra în posesia colecționarilor

R. S. CEHOSLOVACĂ

Un oraş dispare — altul se înalţă

Corespondenţă de la Constantin Prisăcaru

Au coexistat un şir de ani ; s-au privit faţă în faţă, etalîndu-şi, fiecare în felul său, atributele şi semnificaţia contemporană.

Primul, vechiul Most, încărcat de ani, a intrat şi a rămas în istoria ţării ca unul dintre cele mai vechi şi viguroase centre carbonifere cehoslovace, care contribuie şi astăzi cu jumătate din producţia totală de aproape 120 milioane tone, cîte se extrag anual în republică. Cronica mişcării muncitoreşti naţionale îi rezervă un loc de frunte, pentru că pe străzile lui au fost date îndîrjite bătălii de clasă pentru apărarea dreptului la muncă şi la pîine al proletariatului cehoslovac.

Al doilea, noul oraş Most, ridicat din temelie în ultimul sfert de veac, îşi etalează prospeţimea şi optimismul, precum şi dreptul de a fi cel mai modern centru muncitoresc al ţării.

Pe primul îl admiri şi îl apreciezi pentru că este căminul uneia dintre cele mai preţuite bogăţii naturale ale ţării, al formării primelor detaşamente organizate ale proletariatului naţional, pentru trecutul lui glorios de muncă şi luptă ; pe al doilea — pentru că exprimă, simplu şi convingător, grija noii orînduiri socialiste faţă de cei care, zi şi noapte, neîncetat, scot la lumină, din străfundurile întunecate ale pămîntului, „pîinea industriei".

Am vizitat, în mai multe rînduri, aceste meleaguri nord-vestice ale Boemiei, ultima dată în toamna anului 1975. Intrînd în vechiul oraş, n-am mai întîlnit decît străzi pustii, clădiri transformate în grămezi de moloz, ziduri singuratice, firme comerciale şi tocuri de ferestre zbătîndu-se în bătaia vîntului.

Vechiul Most a dispărut... şi-a transferat în schimb numele, importanţa istorică şi economică noului oraş înălţat pe colinele din partea vestică a acestor ţinuturi, departe de sursele de poluare şi zgomot. Blocurile lui noi şi moderne adăpostesc de pe acum mai mult de 50 000 locuitori, în mare parte mineri cu familiile lor.

Din care considerente s-a hotărît dărîmarea în întregime a unei asemenea localităţi cu veche reputaţie ? Din necesităţi exclusiv economice : chiar sub casele vechiului Most, geologii cehoslovaci au descoperit existenţa unor zăcăminte de cel puţin 90 milioane tone de cărbune de bună calitate. Deoarece stratul de pămînt care îl acoperă este subţire, sînt întrunite condiţii pentru aplicarea celui mai eficient sistem de extracţie — „exploatarea la zi". Dacă această preţioasă sursă de combustibil ar fi pusă în valoare cu ajutorul metodelor clasice, terenul ar fi deposedat de stabilitatea de pînă acum şi nu ar fi în stare să suporte greutatea clădirilor.

Luînd în considerare aceste elemente, guvernul cehoslovac a hotărît, încă în anul 1965, demolarea vechii aşezări alcătuite, în general, din case mici şi insalubre, tipice pentru centrele muncitoreşti înfiripate la repezeală de foştii proprietari ai minelor, avizi de îmbogăţiri rapide.

Dintre toate monumentele arhitectonice ale vechiului Most, unul a trebuit salvat şi păstrat cu orice preţ. Este vorba de o biserică, datînd din secolul al XIV-lea, aparţinînd stilului gotic tîrziu, considerată, atît în ţară cît şi peste hotarele ei, drept o bijuterie a arhitecturii bisericeşti. S-a hotărît ca monumentul să fie mutat întreg, aşa cum se află, de pe locul pe care a stat aproape 500 de ani, la marginea noului oraş.

Pregătirile au durat aproape 10 ani. La 30 septembrie 1975, înainte de amiază, a început îndrăzneaţa acţiune tehnică, considerată a fi fără egal în lume : colosul — lung de 60 de metri, înalt de 31,3 metri şi lat de 29,7, în greutate totală de peste 12 000 tone — aşezat, după o muncă de multe luni, într-un fel de conteiner metalic — şi-a început istoricul drum. A fost luat în spate de 53 de cărucioare hidraulice de construcţie specială, care, pe patru seturi de piste de oţel, două în afara clădirii, două în interior, au început să-l transporte la noua adresă. Toate picturile şi sculpturile din interior au fost demontate. Cele două şiruri de coloane interioare au fost flancate cu grinzi metalice şi strînse în chingi de oţel, iar nervurile de pe tavan, specifice stilului gotic, prinse în suporturi de lemn, pentru a nu se deteriora cîtuşi de puţin în timpul transportului. Distanţa de 841,1 metri, care despărţea vechea temelie a preţuitului monument de cea nouă, a fost parcursă pînă la 24 octombrie, respectiv în 25 de zile şi 25 de nopţi. Viteza de înaintare — imperceptibilă ochiului liber : 1,2—3,2 centimetri pe minut. Un autentic centru de calcul, instalat în interiorul construcţiei, în care s-au adunat, asemenea venelor sistemului circulator, o enormă încîlcitură de cabluri, înregistrau permanent „pulsul" deplasării. Calculele inginereşti au admis o denivelare a echilibrului clădirii în timpul transportului de maximum 2—3 milimetri. Aparatura electronică, dintre cea mai perfecţionată de care dispune Cehoslovacia, semnaliza cea mai neînsemnată înclinaţie, transmiţînd, automat, pistoanelor hidraulice în cauză comanda de a se înălţa sau de a coborî chiar pentru diferenţe măsurate în zecimi de milimetri.

După cum este de presupus, acest spectacol, unic în felul lui, născut din inteligenţa şi eforturile omului, a stîrnit interesul şi curiozitatea unui larg public. În cele 25 de zile, la Most s-au deplasat peste 300 000 de persoane, din care aproape 50 000 din alte ţări. Şi pentru că, practic, a fost imposibil ca unui asemenea număr de vizitatori să li se relateze în amănunt „povestea" mutării, la cinematograful, încă nedărîmat, al vechiului oraş a rulat, în toată această perioadă, un ciclu de filme care au pus în evidenţă existenţa de 1 000 de ani a Mostului şi principiile tehnice care au stat la baza temerarei acţiuni.

Mulţi dintre ei poate s-au întrebat : oare a fost raţional ca statul să investească pentru o asemenea mutare 130 milioane coroane ? Calculele arată că rezerva de cărbune, avînd centrul chiar sub biserică, valorează 11 miliarde coroane. Dacă ar fi fost extrasă cu ajutorul metodelor clasice, ar fi fost necesare investiţii de cel puţin 300 milioane coroane. Chiar şi numai acest singur argument lămureşte totul.

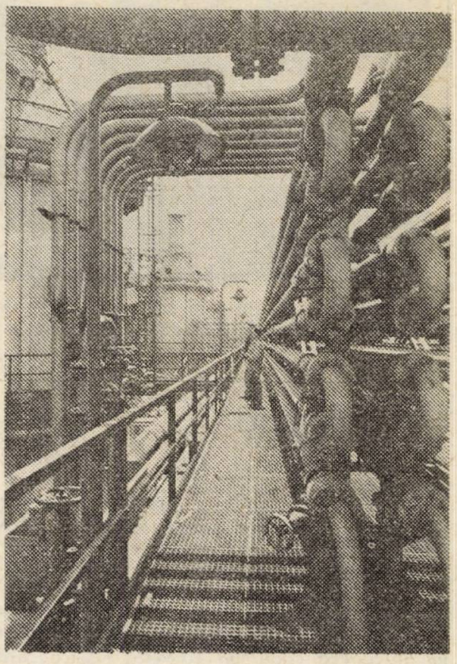

Combinatul chimic pentru prelucrarea cărbunelui de lîngă Most

În afara atributului simbolic ce se adaugă vechii construcţii — respectiv faptul că, în ochii generaţiilor viitoare, valoarea monumentului va spori tocmai pentru că se află la o depărtare de aproape 1 000 de metri de locul lui de baştină — economiştii cehoslovaci evidenţiază, în plus, un alt aspect esenţial : tehnica ultramodernă născută pentru înfăptuirea acestui transfer, şi care reprezintă 50 milioane coroane din valoarea întregii investiţii, rămîne în patrimoniul naţional şi va fi folosită intens la numeroase alte acţiuni similare, atît în ţară cît şi peste graniţele ei. Chiar la începutul anului 1976, vor fi transferate trei obiective în oraşul Ostrava şi, apoi, şase în Plzen. Au fost perfectate convenţii cu autorităţile iraniene pentru mutarea unor monumente naţionale în oraşul Mosul. De asemenea, întreprinderea specializată cehoslovacă „Transfer" — creată odată cu începerea lucrărilor de mutare a bisericii din Most — a angajat strămutarea unor clădiri din Moscova, aflate pe traseul reţelei rutiere ce va lega între ele terenurile sportive pe care se vor desfăşura jocurile olimpice din anul 1980. Despre noua tehnologie pusă la punct de specialiştii cehoslovaci se interesează firme din Anglia, Olanda, Bulgaria şi din alte ţări. După cum se vede, mutarea bisericii gotice din Most a deschis o etapă nouă în dezvoltarea tehnicii şi tehnologiei construcţiilor, avînd în faţă un cîmp larg de acţiune.

Între timp, zeci de screpere şi buldozere au început să lucreze intens la dezvelirea „comorii" de sub vechiul Most. Se fac pregătiri intense pentru montarea unor uriaşe combine de extracţie, zeci de kilometri de căi ferate şi benzi transportoare, depouri şi locuri de depozitare — tot atîtea dovezi ale creşterii prestigiului economic şi social al celui mai vechi bazin carbonifer al Cehoslovaciei.

„Războiul plantelor"

Şi plantele fac război. Jean-Marie Pelt, *profesor de biologie vegetală, povesteşte în* „Le Point" *istoria acestor lupte. O descoperire pasionantă.*

Vara, cînd apele sînt limpezi, pe fundul rîurilor se zăreşte o masă compactă şi întunecată care se ondulează fremătînd în voia valurilor. Cui i-a păsat vreodată de aceste ierburi ? Una dintre ele acoperă, totuşi, albia tuturor rîurilor din Europa. Şi dacă botaniştii i-au dat un nume latinesc plantei care înfloreşte în largul apelor, este pentru că ei cunosc istoria acestei Helodea Canadensis, elodeea de Canada, o istorie scurtă, care îi intrigă şi îi nelinişteşte.

Elodeea apare într-o bună zi, în 1836, în Irlanda, nu se ştie cum. Poate dintr-o sămînţă, rătăcită pe fundul unei cale. Nimeni nu-i acordă atenţie. Şi apoi, un secol mai tîrziu, se răspîndeşte în întreaga Europă, năpădind fluviile şi rîurile cu reţeaua ei de rădăcini noduroase. Unde şi cînd se va opri ?

— Nu-mi dau seama, răspunde profesorul de biologie vegetală Jean-Marie Pelt. Se pare că creşterea ei s-a stabilizat deja, după o perioadă de invazie foarte brutală.

Jean-Marie Pelt conduce Institutul european de ecologie.

— *Cînd vorbiţi de „războiul plantelor", aceasta este o figură de stil ? Sînteţi sigur că nu vă lăsaţi furat de imaginaţie ? Plantele sînt fixe, legate de sol prin rădăcini. Cum se pot deplasa pentru a angaja o luptă ?*

— Dimpotrivă, este foarte simplu. Plantele înaintează în batalioane strînse, prin seminţe interpuse. Căci grăunţele sînt răspîndite în toate părţile. Strategia lor este remarcabilă : ele străpung frontul în toate sensurile deodată, fără şiretenie sau calcul. Dar, cu cîtă eficacitate ! Cunoaşteţi Eichornia Crassipes ?

Nu, bineînţeles ! Nu sub acest nume savant. Dar sub cel, mai curent, de zambilă de apă, da ! Este un soi de nufăr mare care se menţine la suprafaţă printr-un sistem de plutire perfecţionat. Florile sale alungite, albe şi roz, sînt foarte frumoase, atît de frumoase încît s-a crezut de cuviinţă să fie smulse din locul lor de origine, America Latină, pentru a împodobi cu ele grădinile botanice şi toate suprafeţele de apă : de atunci, ea a invadat lacurile, mlaştinile şi fluviile dintre cele două Tropice, în America, Asia şi Africa. Şi, în acelaşi timp, a înlăturat fără cruţare toate celelalte plante care îi stăteau în cale. În prezent au loc conferinţe internaţionale pentru a defini o strategie de luptă împotriva ei. Ea a blocat, în amonte de Stanley Pool, o parte a cursului apelor Congo-ului. Un adevărat flagel ! La Bangkok, trebuie tăiată la două sau trei zile, pentru a se putea circula pe faimoasele canale.

— *Cum poate creşte atît de repede ?*

— În primul rînd, pentru că plantele au un foarte mare avantaj asupra noastră — răspunde Jean-Marie Pelt. Ele se pot reproduce în două feluri : clasic, prin seminţe fecundate, dar şi printr-un simplu butaş. Poţi replanta o ramură sau un segment dintr-o plantă, şi ea începe să crească ! Este o armă nemiloasă.

— *Această reproducere prin butaş corespunde unei etape precise pe scara evoluţiei ?*

— Greu de spus. Se constată, pur şi simplu, pe măsură ce se urcă pe scara ierarhică a fiinţelor vii, că butaşul dispare.

Cunoaştem istoria clasică şi fascinantă a unei mici plante, absolut oarecare, spartina de Townsend, care trăieşte în nămolul sărat. Poate fi găsită la Mont-Saint-Michel, în Olanda, unde fixează nămolurile sărate de pe ţărmuri. Dar, atunci cînd oamenii nu vor mai vrea să fixeze ţărmurile, ce se va întîmpla ? Nu se ştie. De spartină (un fel de rogoz) nu poţi scăpa aşa de simplu ! Nu este o plantă ca toate celelalte. Spartina s-a născut prin încrucişarea altor două graminee. Ceea ce, la plante, nu este nimic extraordinar. În cazul spartinei, declară Jean-Marie Pelt, este vorba de eliminarea prin înălţime, datorită creării unui exemplar mai puternic. Dar, cel mai adesea, este eliminarea pe dedesubt : o specie slăbită, endemică, nu suportă şocul noilor sosiţi care, totuşi, n-au nimic excepţional.

Speciile endemice sau, pentru a folosi eufemismul biologilor, „speciile stabilizate", se găsesc în toate insulele : ele reprezintă 7 la sută din vegetaţia din Corsica, 30 la sută în Canada, 70 la sută în Madagascar. Unul din exemplele cele mai curioase este cel al palmierului din Insulele Seychelles. Nimeni nu ştie cum a ajuns aici. Într-o epocă foarte îndepărtată, Insulele Seychelles trebuie să fi fost legate de continentul african. După separare, palmierul şi-a continuat evoluţia singur, fără vreun contact cu celelalte specii, nici măcar cu cele care creşteau în insulele învecinate. Atunci, el s-a adaptat la mediul înconjurător, sămînţa a devenit de zece ori mai mare decît cea a unui palmier normal. Fără îndoială că n-ar rezista la sosirea unei „rude îndepărtate".

Cazul s-a produs, de altfel, în insula Sfînta Elena : acum cîteva decenii, o sămînţă „a debarcat", desigur, de pe un vapor. Apoi, a început vînătoarea rudelor sale graminee din insulă, specii endemice pe cale de dispariţie.

— *Ce numiţi dumneavoastră războiul de mişcare ?*

— Trebuie făcută distincţia între „război extern" şi „război civil". Remarcaţi că, pînă la urmă, este vorba de acelaşi lucru : competiţia dintre două specii care caută, în acelaşi timp, resursele mediului înconjurător, hrana şi spaţiul vital necesare. Cînd aceste resurse sînt în cantităţi limitate, începe războiul. Imaginaţi-vă că, pe un teren de 40 de arii, se găsesc 10 800 000 de seminţe de scînteiuţă (Anagallis arvensis) şi 25 500 000 de seminţe dintr-o singură specie de buruiană ! Omul trebuie să intervină şi să pună la bătaie toate resursele chimice pentru a-şi proteja grîul sau cartofii. Un exemplu clasic de selecţie naturală : o pădure de fagi neexploatată. Astăzi, se ştie că, din 2000 de fagi tineri, nu va rămîne decît unul singur în 20 de ani.

— *În limbaj ştiinţific, cum aţi exprima toate acestea ?*

— Foarte simplu: în sol, rădăcinile tind să ocupe maximum de teren pentru a-l exploata. În aşa fel încît terenul se saturează de rădăcini. Or, se constată că agresivitatea unei specii este adesea legată de fabricarea aparatului subteran pe care-l dezvoltă rădăcinile. Un aparat de acest fel dă forţă gramineelor. De pildă, Festuca Rubra, al cărui picior ocupă, el singur, teoretic, un subsol de 216 metri-diametru.

Anumite plante sînt înzestrate cu o serie de rafinamente de luptă. Au o predilecţie pentru arma albă : frunzele de agavă sînt lungi şi au la capăt un ac ascuţit ; unele varietăţi de palmieri se termină în tije cu lame tăioase, aliniate asemeni dinţilor de fierăstrău. Şi puşca şi mitraliera sînt prezente : Hura Crepitans, euforbă tropicală, îşi împrăştie cu violenţă şi zgomot seminţele. Trunchiul său este o cuirasă de spini puternici care îndepărtează şarpele.

Un botanist francez, Pierre Delaveau, notează că o plantă mică, dioneea, poate fi considerată ca inventatorul capcanei de lupi : foile sale speciale, cu spini puternici, pivotează în jurul unei axe constituită din nervurile sale. Cînd o insectă se aşează pe ea, frunza se repliază ca o carte care se închide. Spinii lungi se întrepătrund şi prind insecta. Şi, cum dioneea — ca ea mai sînt şi altele — este o plantă carnivoră, ea digeră insecta.

Există şi războiul bacteriochimic care ne interesează în cel mai înalt grad. Farmacistul ca şi vraciul ştiu, din vechi timpuri, să exploateze în profitul lor „misterioasele" puteri ale plantei. Misterioase deoarece chimia vegetală şi interacţiunile sale cu celelalte forme de viaţă sînt încă insuficient studiate. De milenii, copacii şi florile ştiu să descarce molecule toxice în atmosferă şi în sol pentru a-şi apăra teritoriul.

Există chiar un exemplu cunoscut : antibioticele — substanțe secretate de microorganisme și care pot, la distanță, să inhibe și chiar să distrugă alte specii de bacterii și ciuperci. Biologii au învățat să reproducă în laborator aceste substanțe care au revoluționat medicina la sfîrșitul anilor '40 !

Știți ce este o pădure ? Fără îndoială că nu. Pentru că trebuie s-o privim „altfel". Pentru noi, cel mai adesea, o pădure este un ansamblu de copaci, înconjurați uneori de rugi de mure, de flori sau arbuști. Dar, dacă privești de jos în sus, de la suprafața solului la o înălțime de 20 de metri, este altceva ! Sînt mai întîi vîrfurile înalte ale copacilor, trunchiurile, rădăcinile groase și rădăcinile mai subțiri ale copacului, care nu folosesc deloc apa și mineralele de la suprafață, ele căutîndu-și hrana în adîncul solului. La umbra copacilor există o sub-populație, arbuștii. Rădăcinile lor se înfundă la o mai mică adîncime în sol.

La etajul inferior cresc ierburile. Acestea primesc atît de puțină lumină încît se grăbesc să înflorească înainte să crească frunzele copacilor. După aceea, e prea tîrziu : cînd „parterul" pădurii a înflorit, apar frunzele de la vîrful copacilor, care nu mai lasă să străbată lumina.

Pădurea este o societate complexă ! Dar bine organizată, fondată pe împărțirea hranei disponibile aflate în sol.

— Există un „suveran" absolut, un „rege" al pădurii ?

— Nu, niciodată. Marea diferență între societățile animale și vegetale este ierarhia pe ansambluri stratificate și nu pe indivizi. Nici un copac nu domnește asupra celorlalți, în vreme ce într-o turmă de capre vei găsi întotdeauna un conducător.

Iată deci un decor, un univers decupat în felii verticale. Cum se desfășoară bătălia ? Să intrăm într-o pădure de molizi. Este întuneric. Pe pămînt sînt ace și doar cîteva ciuperci. Deloc grav : ele n-au clorofilă și puțin le pasă de lumină. Sînt adevărați vagabonzi care adună deșeurile organice provenind din putrefacția acelor de molizi și de humus. Totul pare perfect în regulă : nu există lumină. Cel puțin așa s-a crezut mult timp. Pînă în ziua cînd botanistul Jacques Masquelier a făcut următoarea remarcă : pădurile de pini sînt însorite, și totuși iarba și florile cresc cu greu. Oare din cauza acelor de conifer ? Era, în orice caz, singura rațiune aparentă. Atunci, el a adunat o grămadă de ace, le-a fiert pentru a extrage din ele lichidul pe care l-a injectat în cutii unde germinau semințe. Iar semințele au încetat să germineze. La analiză, s-a dovedit că lichidul de ace de brad este un puternic inhibator de germinare : el conține substanțe chimice care blochează diviziarea celulelor. Iată, deci, cum pinul își apără teritoriul !

În cazul pinului, locul unde cad semințele este cunoscut : pădurea. Acestea nu încolțesc, iar cînd plouă, apa se scurge printre ace și se încarcă de otrava pe care, apoi, o transportă spre rîu și care va otrăvi la rîndul său peștii. Iată de ce, în Belgia este interzisă plantarea pădurilor de conifere în imediata apropiere a cursurilor de apă.

Plantele se pot și sinucide. Așa cum o dovedește istoria garigilor din California. Aici, clima este asemănătoare celei din bazinul mediteranean. Astfel, plantele își păstrează frunzele tot timpul verii, frunze uscate și aspre din cauza învelișului gros care le permite să-și conserve apa acumulată prin rădăcini.

Aici, în tot timpul anului, trăiesc și o mulțime de arbuști, sub care se află milioane de semințe care nu germinează. S-a căutat să se afle cauza și s-a dovedit că o colecție de produse chimice blochează diviziunea celulară — bactericidele. Ce-i de făcut pentru ca planta să înflorească tot timpul anului ? Trebuie arși arbuștii : ploaia mătură otrava care rămîne pe sol, și florile cresc. Apoi rădăcinile arbuștilor, rămase intacte în pămînt, reînvie, produc din nou otravă și florile se ofilesc.

— Omul ritmează acest proces dînd foc arbuștilor? Și dacă nu intervine ce se întîmplă ?

— După un timp, arbuștii dispar, se otrăvesc singuri se sinucid ! Ca și oamenii care poluează atmosfera și încep să suporte consecințele.

— Sînteți foarte pesimist ! Diferența între plante și oameni nu constă tocmai în aceea că oamenii pot și știu să acționeze ?

— Dar și plantele știu. Am vorbit, pînă acum, numai despre război. Dar există și o cooperare care are loc cu aceeași intensitate.

Istoria cea mai amuzantă este aceea a orhideelor. Am crezut întotdeauna că sînt flori care provin numai din America Latină. Eroare ! In fiecare vară, cîmpiile noastre sînt pline de orhidee, de milioane de orhidee, sub forma unor semințe care nu germinează niciodată. Într-o sămînță sînt două părți : embrionul și cămara cu hrană. Atîta timp cît embrionul vrea să crească, nu e nici o problemă : el se servește de mîncarea din „cămară". Este așa-numitul proces de germinare. Iar această „cămară" este partea cea mai importantă din sămînță, rezerva sa. Ce se întîmplă cînd afară este cald și vine primăvara ? Mica orhidee are chef să crească. Dar este amețită : nu mai are rezerve și nici energie pentru a-și fabrica o rădăcină cu care planta să poată pompa apa din pămînt.

Din întîmplare apare un filament de ciupercă și sămînța de orhidee îl prinde și se folosește de el ca de un sifon, crescînd pînă ce este capabilă să-și facă singură rădăcina. Nu mai are, apoi, nevoie de ciupercă și ar vrea să scape de ea. Dar ciuperca s-a obișnuit cu micuțul ei prieten. Atunci, pentru a o îndepărta, orhideea începe să-și fabrice doi bulbi care încearcă să prindă filamentul ciupercii. Și, astfel, floarea își taie cordonul ombilical.

Această curioasă aventură a conviețuirii în trei există la usturoi, părăluță și cicoare. Uneori se găsesc toate trei împreună, alteori doar cicoarea și părăluța. Dar, niciodată usturoiul și cicoarea singure la o distanță mai mică de 20 de centimetri. Botanistul Deleuil a făcut experiențe în laborator și a constatat că usturoiul secretă o substanță care otrăvește cicoarea imediat după germinare, dar nu și părăluța care, dimpotrivă, emite o antitoxină ce va proteja cicoarea împotriva usturoiului. Iată deci, încă un exemplu de „vaccinare" pe care plantele l-au învățat cu mult înaintea noastră.

Iată mai ales — spune Jean-Marie Pelt — un exemplu de bună cooperare naturală. Dacă ar fi să trag o concluzie, aceasta ar fi simplă : în natură, totul funcționează pe baza unui echilibru permanent între competiție și cooperare.

Hidrogenul — sursa de energie ideală a viitorului

Ce idee ne putem face despre sursa de energie ideală ? Mai exact, ce putem numi carburantul ideal ? Întrebarea nu este inutilă, pentru că de răspuns depinde opțiunea fundamentală într-o dezbatere pasionantă : crearea de surse de energie — electrică îndeosebi — cu ajutorul proceselor naturale.

Omenirea a folosit din plin rezervele naturii. Chiar de pe acum se poate prevede, cu o anume aproximație, cînd se va consuma ultima tonă de petrol, ultimul bloc de huilă, ultimul centimetru cub de gaz. Toate acestea sînt evidente și orice comentariu este inutil. Iată pentru ce sînt consacrate atîtea eforturi și atîtea resurse exploatării energetice a atomului.

Numai că energetica atomică nu este lipsită de lacune, cel puțin la nivelul actual al dezvoltării sale. Firește, cel mai tentant ar fi să facem să lucreze Soarele. Dar nu este de loc ușor să recuperezi această energie, într-un fel gratuită.

Care este, deci, idealul nostru în materie de carburanți ? Mai întîi, este de dorit ca sursa de energie să fie inepuizabilă. Apoi, mijloacele de extracție, de transport și de folosire ar trebui să fie simple și economicoase. În sfîrșit, carburantul ideal trebuie să fie perfect inofensiv, pentru noi înșine și pentru mediul înconjurător.

Asemenea exigențe pot părea exagerate, iar carburantul nostru — ideal, utopic. Ne vom referi la hidrogen, care poartă numărul 1 pe lista elementelor ce compun Universul.

În fiecare secundă, Soarele iradiază în spațiu o energie care implică pierderea unei mase de aproximativ 4 milioane de tone. Este o forță greu de imaginat. Cea mai formidabilă explozie termonucleară nu transformă în energie decît aproximativ un kilogram de materie. Această energie se degajă din fuziunea a patru nuclee de hidrogen într-un nucleu de heliu, gaz inert. Soarele este jumătate compus din hidrogen. Hidrogenul nu este folosit numai drept carburant, dar și ca materie primă pentru producerea de noi elemente chimice. Toate elementele Universului posedă nuclee de higrogen, protonii Nu este vorba de un gaz com-